

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmickowski, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 513 P

Poznań, środa dnia 8 listopada 1933

Rok XXVIII

Poznań, 7 listopada.

Czy na Dalekim Wschodzie grozi wojna?

Wyjazd do Waszyngtonu sowieckiego komisarza spraw zagranicznych p. Litwinowa który ma odbyć dłuższe narady z prezydentem Rooseveltem na temat nawiązania stosunków dyplomatycznych między Sowietami a Stanami Zjednoczonymi, jest wypadkiem politycznym ogromnej doniosłości. Wszyscy bowiem zdają sobie sprawę, że nie chodzi tu tylko o zerwanie ze stanem wzajemnej nieufności, ale że wizyta p. Litwinowa w Ameryce ma rozpocząć politykę przyjaźni i zażyłości między dwoma mocarstwami świata.

Fakt ten odbija się oczywiście na stosunkach gospodarczych. Rosja sowiecka tem łatwiej zrezygnuje z poparcia gospodarczego Niemiec, o ile będzie miała zapewnioną pomoc ekonomiczną i finansową Stanów Zjednoczonych. Nadmienić tu należy, że różnice, jakie istniały, między kolektywistyczną gospodarką sowiecką a typowo indywidualistyczną ekonomją Stanów Zjednoczonych, doznały ostatnio pewnego zatarcia wskutek rozpoczęcia prowadzenia przez prezydenta Roosevelta gospodarki planowej w Ameryce.

Ale nie względy gospodarcze i finansowe zdecydowały o zbliżeniu sowiecko - amerykańskim. Nie doszłoby do porozumienia obu tych państw, które najdłużej wiodły z sobą spór i okazywały sobie wzajemną niechęć, gdyby nie rozwój stosunków na Dalekim Wschodzie i wzrost potęgi japońskiej, zagrażającej coraz wyraźniej zarówno Rosji, jak i Stanom Zjednoczonym.

Prezydent Stanów Zjednoczonych powziął inicjatywę zbliżenia się do Rosji na skutek bardzo pesymistycznych raportów, jakie otrzymał niedawno z Mandżurji na temat stosunków rosyjsko - japońskich. I podobno dopiero dzięki wpływom amerykańskim Sowiety okazały ostatnio znacznie więcej stanowczości wobec Japonii, z którą pertraktowały na temat sprzedaży państwu mandżurskiemu linii kolejowej wschodnio - chińskiej w Mandżurji. W związku z tem mówi się już o bliskim współdziałaniu marynarki amerykańskiej i sowieckiej, w celu wzmocnienia pozycji portu rosyjskiego we Władywostoku, który w razie sprzedaży przez Rosję linii kolejowych w Mandżurji Japonii musiałby się dostać w ręce japońskie.

Ofiarowując Japonii względnie państwu mandżurskiemu linię kolejową wschodnio - chińską, Rosja sowiecka zaznaczyła, że nie zamierza prowadzić wojny dla utrzymania się we Władywostoku i dla ewentualnego sprzeciwiania się ekspansji Japończyków. Mimo to rokowania japońsko - chińskie stawały się coraz trudniejsze i weszły w stadium ostrego kryzysu. Z jednej i z drugiej strony przedstawiono szereg posunięć o charakterze wojskowym które mogłyby grozić konfliktem. Oczywiście w obecnych warunkach Rosja sowiecka

Mussolini pozbywa się swych rywali?

Marsz. Balbo mianowany gubernatorem Libji — „Duce“ ministrem marynarki i aeronautyki — Chce być rzecznikiem propozycji Niemiec? — Komentarze prasy włoskiej

Rzym. (PAT.) W ogłoszonym dekrete król zatwierdził zgłoszone dy misje min. marynarki Sirianni'ego min. aeronautyki marsz. Balbo oraz podsekretarzy stanu marynarki — Russo i aeronautyki — Riccarda'ego.

Teki aeronautyki i marynarki powierzone zostały ponownie Mussolinimu. Na stanowisko podsekretarza stanu mianowano gen. Valle, a podsekretarza stanu marynarki — adm. Cavnari Marsz. Balbo mianowany został gubernatorem Libji.

Londyn. (PAT.) Cała prasa angielska podkreśla fakt ustąpienia gen. Balbo i wyraża pogląd, że Mussolini umyślnie pozbywa się gen. Balbo, wysyłając go do Libji na 5 lat, albowiem pragnie pozbyć się poważnego konkurenta.

Dzienniki, wspominając przy tej okazji o postępowaniu Mussoliniego wobec b. min. spr. zagr. Grandiego, który pozornie pełni funkcje ambasadora Włoch w Londynie, obecnie jednak, napewno nie bez namowy ze strony Mussoliniego, wyjechał na 3 miesiące do Indii celem odbycia podróży krajoznawczej, z której powróci dopiero z końcem lutego.

Grandi, podobnie jak i Balbo jest przeciwnikiem przyjaźni Włoch z Niemcami i jest zwolennikiem pogodzenia się z Francją oraz współdziałania skoordynowanego z W. Brytanią. W okresie, gdy Włochy, jak widać z wizyty Goeringa, zamierzają wystąpić w roli rzecznika nowych propozycji Niemiec w zakresie rozbrojenia i Ligi Narodów, Mussolini usuwa Grandiego z Londynu a Balbo z Rzymu, koncentrując całą akcję dyplomatyczną i wszelkie decyzje rozbrojenia wyłącznie w swoim ręku.

Rzym. (Tel. wł.) Cała opinja publiczna Włochów żywo komentuje fakt przejścia przez Mussoliniego w swoje ręce kierownictwo ministerstw marynarki i lotnictwa.

Prasa włoska żywo omawia te wypadki stwierdzając, że podyktowane one zostały koniecznością ujednostajnienia administracji rządzeń obrotu krajowej.

nie może pragnąć wojny. Również w interesie Japonii nie leży wywoływanie zatargu.

Inna rzecz, że rozwój wypadków na Dalekim Wschodzie staje się coraz bardziej niebezpieczny. Od czasu, gdy Japonia opuściła Ligę Narodów, zapanał tam duch zdecydowanie ofensywny i militarny, inspirowany zwłaszcza przez koła wojskowe. Japoński minister wojny gen. Araki miał niedawno oświadczyć, że Japonia musi posiadać armię tak liczną jak armja rosyjska, a marynarkę tak silną jak marynarka amerykańska. Wywołuje to oczywiście w kołach międzynarodowych duże zdenerwowanie, które tłumaczy całkowicie wizytę p. Litwinowa w Ameryce i nawiązanie stosunków amerykańsko - sowieckich, które z przyjaznych bardzo łatwo mogą doprowadzić do formalnego sojuszu.

Jakkolwiek będą rozwijały się wypadki na Dalekim Wschodzie, wywoływać one będą silny wpływ na stosunki w Europie. Zatarg, a nawet

zdanie „Popolo d'Italia“ takie zatwierdzenie wynika z samych celów fałszywemu, który musi mieć rękojmię pełnowartościowego i jednolitego funkcjonowania tych poważnych placówek oraz stu procentowej ich wydajności i skuteczności. Unika się w ten sposób zupełnie zrozumiałych i łatwo wynikających tarć oraz rywalizacji pomiędzy

indywidualnymi kierownikami, co tak często się powtarza przy systemie demokratycznym rządu. Marynarka i lotnictwo to działy spokrewnione ze sobą. Dlatego kierownictwo obu powinno być jednolite i ujęte w ręce najbardziej autorytatywnej osoby w kraju, posiadającej pełnię władzy i odpowiedzialności za to.

Widmo głodu w miastach Ameryki

Strajk farmerów rozszerza się z zaskakującą szybkością i obejmie prawdopodobnie wszystkie stany — Wstrzymanie dowozu produktów do miast

Nowy Jork (Tel. wł.) W całych Stanach Zjednoczonych wzrasta się na nowo akcja strajkowa farmerów, którzy energicznie zaprotestowali przeciw odrzuceniu przez Roosevelta ich żądań wolnej sprzedaży produktów rolniczych, oraz przeciw zapowiedzianym przez prezydenta ustaleniu stałych cen na powyższe produkty.

W wielu stanach akcja strajkowa spowodowała ogólny zastój w ruchu handlowym. Do miast nie dowozi się od kilku dni żadnych produktów wie-

skich jak mleko, masło, ser i jaja itp. Na szosach i ulicach podmiejskich względnie drogach polnych ustawione zostały specjalne posterunki farmerów, zatrzymujące wszystkie furmanki, które mimo strajku usiłują dostać się z towarami do miast.

Od wczoraj farmerzy rozpoczęli akcję, celem wywołania strajku generalnego, który objąłby bez wyjątku wszystkie stany. Dotąd akcja objęła większą część stanów środkowych kraju oraz niektóre zachodnie.

Niemcy zbroją się w szybkim tempie

Ogromne zapotrzebowanie na surowce do fabrykacji materiałów wybuchowych i pocisków

Paryż (PAT.) „Petit Parisien“ donosi z Luxemburgu, że ostatnio daje się zauważyć niesłychane powiększenie zapotrzebowania ze strony Niemiec na celulozę. Agenci, skupujący ten artykuł, tłumaczą ten popyt rzekomo wzmocnieniem ruchu wydawniczego w Niemczech Tymczasem miarodajne źródła wyjaśniają, że informacja o rzekomego zapotrzebowaniu celulozy na fabrykację papieru nie wytrzymuje krytyki. Istotnym powodem

jest fabrykacja materiałów wybuchowych, do których niezbędna jest nitrogliceryna.

Równocześnie wzmógł się import żelaza, miedzi i niklu których Niemcy potrzebują do fabrykacji materiałów wojennych.

Kalendarz

zebrań przedwyborczych

OBOZU NARODOWEGO
W POZNANIU

Staremiasto: wtorek, 7 listopada o godz. 8 wieczorem w sali p. Mądrowskiego (przy Moście Chrobrego).

Jeżyce: środa, 8 listopada o godz. 8 wieczorem w sali Ogrodu Zoologicznego.

Wilda: środa, 8 listopada o godz. 7.30 wiecz. w lokalu p. Fiedlerowej, Górna Wilda 1.

Starołęka: czwartek, 9 listopada o godz. 6 wieczorem w sali restauracji „Polonia“.

Główna: piątek, 10 listopada o godz. 7 wieczorem w sali p. Książka, ul. Główna.

Dębiec: niedziela, 12 listopada o godz. 4 po południu w lokalu p. Figla „Pod Akacją“, ul. Świerczewska.

Winiary, Sołacz, Gołęcin: niedziela, 12 listopada o godz. 2 po południu w sali ogrodu w Urbanowie.

Ku państwu narodowemu

Przemówienie prezesa Klubu Narod. posła Romana Rybarskiego w Sejmie w dn. 3 bm.

(Dokończenie).

LIBERALIZM MORALNY

Przechodzę do scharakteryzowania porządku, który się w Polsce wytworzył. Nie powiadam, że jest to system anty-liberalny, bo on jest w wielu dziedzinach bardzo liberalny. W Polsce jest dużo wolności. Wolno w prasie podkopywać instytucję rodziny i małżeństwa, wolno wydawać „Tajnego Dekretu”, na którym się kształca rzeźmieszki. W to cenzura nie wkracza. Wolno w Polsce urządzić rozmaite publikacje o charakterze wyraźnie pornograficznym. Wolno prowadzić także propagandę komunistyczną.

PROPAGANDA KOMUNIZMU

Otóż tu chciałbym powiedzieć parę słów. Bardzo się cieszę, że obóz rządowy stoi na gruncie bezwzględnie pokojowych stosunków z Rosją sowiecką. Jeżeli panowie porzuciliście mrzonki federalistyczne na stałe, to jest fakt dodatni, ale uważamy, że trzeba w tej przyjaźni zachować pewną miarę. Chcemy pokojowych stosunków z Rosją sowiecką, ale propaganda komunistyczna pod tym pozorem nie jest wskazana. Niech panowie wezmą ostatni numer „Wiadomości Literackich” to o tem mogą się panowie wyraźnie przekonać.

SPOŁECZEŃSTWO SUBWENCJONOWANE

Słowem, jest duża wolność, ale jaka wolność? Niema wolności politycznej. W tych wszystkich instytucjach, w tych sferach życia, gdzie może się zaznaczyć stosunek społeczeństwa nie do państwa, ale do rządu. I dlatego rozwiązuje się niedogodne stowarzyszenia. P. premier mówił o tem, że nastąpił wielki rozwój stowarzyszeń, że inicjatywa społeczeństwa jest bardzo szeroka. Otóż ja bym chciał widzieć to stowarzyszenie, któreby mogło rozwijać inicjatywę bez subwencji rządowej. A ja powiem, że stowarzyszenie, oparte na subwencji rządowej, to jest urzędowy dzielnik pieniędzy państwowych, a nie jest stowarzyszenie społeczne. (Oklaski)

Są pewne stowarzyszenia, które się dostały w ręce obozu rządowego. Wdzieliśmy, jakimi sposobami zdobyto towarzystwa rolnicze. Otóż nie wiem, czy się znajdzie w Polsce rolnik, który będzie mógł twierdzić, że tam właśnie, w tych instytucjach rolniczych, teraz po opanowaniu przez „sanację”, rozwija się wielkie życie. Opanowano je po to, ażeby zamary, ażeby przestały istnieć i ten cel osiągnięto.

OPIEKUN NAUKI

Mówił p. premier bardzo pięknie o wielkiej godności i znaczeniu nauki. Jeżeli jednak ktoś broni nauki, to dla czego ludziom nauki uniemożliwia się pracę naukową, i odcina się ich od warsztatu pracy? Czy redukcja katedr uniwersyteckich była wyrazem tej troski o tę naukę? Czy stworzenie tej atmosfery, którą ta ustawa wywołała, sprzyja rozwojowi nauki? Co do tego mam duże wątpliwości i chyba nie ja jeden.

WYBORY SAMORZĄDOWE I ZAUFANIE

Mówiono wiele o tem, że rząd ma ogromne zaufanie społeczeństwa. Otóż ja rozumiem, że mogą być takie rządy, które tak mówią, choć tego zaufania nie mają. Ale można sprawdzić tę rzecz. Byłby na to bardzo prosty sposób, nawet nie bardzo niebezpieczny dla rządu. Mają się odbyć wybory do samorządów. Wszędzie regulamin wyborczy, zawierający nowe przepisy, bardzo trudne. I oto wybory do rad gromadzkich zarządza się w 6 dni po ogłoszeniu tego regulaminu. To ma być tym sprawdzianem zaufania społeczeństwa do rządu. Ma się wybierać radnych gromadzkich w takich warunkach, gdzie nawet człowiek wykształcony nie może zapoznać się na parę dni przed wyborami z bardzo skomplikowanym i bardzo sztucznym regulaminem wyborczym. I panowie nazywacie to kryterjum zaufania? My, w naszym wniosku wzywamy, ażeby wybory gromadzkie były na miesiąc naprzód rozpisane... (P. Polakiewicz: Dlatego, że długość okresu wyborczego nie jest wskazana.—Wesołość na lewicy). Długość okresu wyborczego nie

jest wskazana?... Więc poco nazywacie to wyborami? A czy wskazana jest konspiracyjność wyborów? Konspiracyjne są pisma „sanacyjne”, których się nie czyta. Ale konspiracyjne wybory, to nie wybory.

IDEOLOGJA POSAD

W braku zaufania chce się jednak uzyskać zwolenników, czy to represjami, czy naciskiem, czy korzyściami materialnymi, lub w innv jeszcze sposób. Poprostu, jeżeli ktoś chce żyć, musi afirmować swoją wiarę do obozu rządowego. Ta metoda, sięga bardzo daleko. Mam przed sobą odezwę, rozdawaną na Uniwersytecie Jagiellońskim przez „Legjon Młodych, związek pracy dla Państwa”, gdzie jest kilkanaście punktów przeciwko Młodzieży Wszechpolskiej, a potem punkt 16: „Wiesz więc dlaczego członek O. W. P., Młodzieży Wszechpolskiej nie jest przyjmowany na posady państwowe?” Każdy wie, że nie jest przyjmowany na posady państwowe, ale jeżeli tak się młodzież wychowuje, to się trwałości reżimu nie zdobędzie, bo młodzież o innych posadach myśli i mówi z Mickiewiczem: „Ruszymy z posad bryłę świata”, a nie to jest jej ideałem, ażeby się znaleźć na posadach rządowych. I na takich podstawach moralnych, na takich podstawach ideowych, ma się oprzeć ten obóz rządowy.

Otóż nie trzeba społeczeństwa uważać za gorsze, niż jest w rzeczywistości. Nie trzeba przeceniać znaczenia tego, że przynależność do obozu rządowego daje tak wielkie korzyści materialne. Ciężko jest dzisiaj i tych korzyści, tak wielkich, nie będzie, a niektórzy ludzie, którzy na to liczą, znajdują się w położeniu akcjonariuszów w towarzystwie akcyjnym, gdzie wprawdzie zarządowi często dobrze się dzieje, ale tym akcjonariuszom trochę gorzej. (Oklaski na ławach Klubu Narodowego).

„BAGNO MORALNE”

Metodą pozyskiwania materialnego skupia się ludzi istotnie najrozmaitszych przekonań i najrozmaitszych dążeń. Obóz rządowy mówi, że opiera się na idei państwowej. Jak jednak ta idea państwowa zdoła zespolic te pierwiastki składowe obozu rządowego? Otóż przeczytałem artykuł w „Państwie Pracy”, organie przyszłości obozu rządowego, z wymienieniem nazwisk, gdzie się mówi i pisze tak: „Nie znamy granic cierpliwości kierowników obozu rządowego, ani skomplikowanej kalkulacji politycznej, która może być argumentem tolerowania tych brudów i nieprawości pod czystymi sztandarami. Ale wolno nam stwierdzić w imię czystości i prawości młodego pokolenia, że z bagnem moralnem prawego skrzydła obozu („sanacyjnego”) młode pokolenie państwa nie ma nic wspólnego”.

Narzekają panowie nieraz na niski poziom walki politycznej, że opozycja obniża ten poziom, że wytacza zarzuty. No, chyba opozycja na ten język się dotychczas nie zdobyła. A skąd to pochodzi? Stąd, że najrozmaitsze żywioły, nie wspólne ze sobą nie mające, którym wolno wyznawać i skrajny liberalizm i kapitalizm i komunizm, złączono razem. Powiem otwarcie i życząc panom szczerze, byście panowie proces szukania czy pogłębiania ideowego oblicza dalej posunęli, żeby istotnie ten obóz przedstawiał jakąś wyraźniejszą ideową całość.

ŻYDZI W OBOZIE RZĄDOWYM

Ale do czego ta metoda prowadzi? W czym się wyraża idea państwowa? Wyraża się przede wszystkim w tem, że na gruncie jej odbywa się współpraca Żydów z rządem, bardzo daleko posunięta współpraca polsko-żydowska. Mam otwarte oczy na rzeczywistość, wiem, że kryzys ciężko dotyka wszystkich, ale jest faktem nie ulegającym wątpliwości, że na tym kryzysie Żydzi wychodzą stosunkowo lepiej, aniżeli społeczeństwo polskie, że w wielu bardzo dziedzinach — to statystycznie można stwierdzić — powiększa się stan posiadania żydowskiego.

ZAGADNIENIE ŻYDOWSKIE

Zagadnienie żydowskie nie jest dla nas zagadnieniem agitacyjnym. Zagadnienie żydowskie jest wielkiem dziejowym zagadnieniem polskiem i jest także bardzo aktualnem zagadnieniem

w związku z dzisiejszym kryzysem. Bo czy można sobie wyobrazić, że przeludniona wieś polska znajdzie swoją drogę do przemysłu i handlu, do rzemiosła obok Żydów? Niestety, musi to nastąpić kosztem Żydów. Przecież przy dzisiejszym przeludnieniu w handlu i rzemiośle, niema mowy o tem, by wieś, by drobny rolnik przeobrażał się, a musi się przeobrazić częściowo, na sklepikarza, czy na rzemieślnika — a ten się obok Żydów nie zmieści.

A czy inteligencja polska, dorastająca w dzisiejszych warunkach, może się zmieścić obok Żydów? Ale tu nietylko czynniki ekonomiczne wchodzi w grę, chodzi także o co innego. Chodzi tu o to, jaką fizjognomję ma mieć państwo polskie. Żydzi przecież w swojej prasie nie kryją, że chcą zrobić z Polski swoją bazę operacyjną na terenie międzynarodowym. Żydzi liczą się z tem, że ich położenie w wielu krajach się pogarsza. A przecież Polska nie może się stać, mając największą ilość Żydów na świecie, azylem dla wszystkich Żydów, którzy czy to z Niemiec, czy też z krajów nadbałtyckich, a kto wie, jak to będzie z Rosją, do Polski przyjeżdżać. Tu miejsca niema. Jeżeli Żydzi mają tak wielu potężnych przyjaciół w świecie, to dlaczego nie wprowadzi się jakiejś repartycji, dlaczego Stany Zjednoczone, które ich tak bronią, nie przyjmą tych setek tysięcy emigrantów żydowskich? I my w tych ciężkich warunkach, przy tem przeludnieniu, przy braku ziemi, przy braku polskiego przemysłu i handlu, mamy prowadzić dalej to współżycie polsko-żydowskie?

Otóż trzeba sobie zdać sprawę z tego zagadnienia bardzo poważnie. To nie jest tylko zagadnienie ekonomiczne i polityczne, to jest również wielkiej wagi zagadnienie kultury polskiej. Mam szacunek dla każdego przekonania, mam szacunek dla każdego narodu, także narodu żydowskiego, ale my pragniemy uniknąć amfibij prowadzenia podwójnej buchalterji, żeby ktoś mógł być pisarzem żydowskim, literatem żydowskim, a jednocześnie figurował w literaturze polskiej. W dzisiejszych warunkach to pomieszanie pojęć jest ogromne. Wartość narodowa jest wtedy wartością, gdy jest wyłącznie narodową, ale nie można być Żydem i równocześnie wywierać wpływ na duchowe życie Polski.

POLSKI RUCH NARODOWY

Zagadnienie żydowskie występuje coraz wyraźniej w wielu krajach. Na jakim tle? Nie powiem na tle kryzysu. Występuje ono coraz wyraźniej na tle postępu idei narodowej, która zwycięża nieomal wszędzie. To zwycięstwo nie ominie i Polski. My nie chcemy naśladować obcych wzorów, nie chcemy wzorować się na hitleryzmie, czy faszyzmie, bo jesteśmy przekonani, że kierunek narodowy u nas ma głębsze podstawy i tym własnym, rodzimym podstawom potrafi dać wyraz. Bo nawet chronologicznie biorąc, nacjonalizm w Polsce był wcześniej, aniżeli w wielu innych krajach, które dziś zajmują pierwsze miejsce w tym przdzie.

NARÓD PODSTAWĄ PAŃSTWA

Ale uważamy, że naród musi się stać podstawą państwa. Nie pragniemy powrotu do ustroju, w którym jego podstawą jest nieograniczone prawo jednostki, która nie uznaje narodu, jako gospodarza i twórcy państwa. Ale nie wierzymy, by mogła utrzymać się dyktatura, oparta na łamaniu charakterów. Tego rodzaju rządy nie zdołają się utrwalić i żadne sztuczki konstytucyjne tu nie pomogą.

W IDEI NARODOWEJ SIŁA PAŃSTWA

Idea narodowa jest dla nas podstawą wewnętrznej równowagi społecznej w kraju, usuwa i łagodzi walki klasowe, chroni kraj zarówno od komunizmu

jak i od rządów międzynarodowego kapitału. Na pierwiastkach narodowych musi się oprzeć ustroj państwa.

Zdajemy sobie w całej pełni sprawę z niebezpieczeństw zewnętrznych, które Polsce dzisiaj zagrażają. Wiemy o tem, że potęgający się wpływ idei narodowej w Niemczech zwraca się oczywiście przeciwko nam i na to musimy być przygotowani. Ale wykrzesać z siebie należytego oporu naród polski nie potrafi w dzisiejszej zatrutej atmosferze. (Pos. Polakiewicz: fo już za daleko, panie Wrzawa i przerywania). Nie potrafi wydobyc twórczego entuzjazmu (Wrzawa na ławach B. B.).

Pan premier mówił o współpracy międzynarodowej, o pokoju, a my wiemy, jak się postępuje z przeważającą częścią narodu. jakie metody do niej się stosuje. Te metody mogą być jeszcze... (P. Polakiewicz: Czy to nie jest szkodliwy defetyzm — to, co pan mówi?). To moje głębokie przekonanie. Ja uważam, że metody rządzenia są wysoce szkodliwe dla narodu i państwa także z punktu widzenia zewnętrznego. Dlatego też walczymy z tem i żadne represje, żadne nowe sposoby, ani strach, ani inne źródła nacisku nas nie przelamią. (Oklaski na prawicy).

Polska a Litwa

Czy stosunki pomiędzy Polską a Litwą uległy poprawie?

Teoretycznie mówiąc, możnaby utrzymywać, że tak. W praktyce — wszystko nieobliczalne. Wszak Litwa nie chce nawet dopuścić do rozmowy przedstawicieli obu Czerwonych Krzyży na temat wymiany więźniów politycznych.

Jeden, drugi szczegół pozwalałby snuć nadzieję. A zaraz potem nowy jakiś wyskok wszystko przekreśla. Litwini bowiem przypominają ogromnie swą niewiarą i swą obawą przed kulturą polską — Rusinów. I jednych i drugich nie można być nigdy pewnym. Nigdy się nie wie, czego chcą, nigdy nie można dociec, czy się cokolwiek nie obrażą, a przedewszystkiem brak u nich zawsze — szczerości.

Są pozory, jakby się coś ruszyło. Dr. Wł. Mergla który był przez kilka miesięcy w Kownie jako korespondent pism polskich, pożegnano bardzo życzliwie; co prawda, p. Mergel jest obywatel czechosłowackim. Ciągłe się mówi, że do Warszawy ma przyjechać w charakterze korespondenta prasy dr. Puryckis, dawny minister. Ale on sam utrzymuje, że nic mu o tem nie wiadomo.

Ze się odbyła konferencja w Genewie w trójkę: Paul Boncour, Beck i Zaunius — to wedle półoficjalnych doniesień prasy, nic nie znaczy, bo min. Zauniusowi zależy, by poznał, co min. Beck myśli. Ze się spotkał rektor uniwersytetu kowieńskiego Roemer z delegatem rządu przy Lidze Racyjskim — to nic, bo to tylko odnowienie dawnych znajomości.

A żydowska prasa kowieńska tym wszystkim zaprzeczeniom niebardzo jakoś wierzy. Kto ma słusznosc?... (w)

Światowy

„numerus clausus”

„Hajnt”, w depeszy Żyd. Agencji Telegraficznej z Bukaresztu, donosi o memorjale, skierowanym przez 500 adwokatów rumuńskich z Bukaresztu do wyższych władz, w którym uzasadnia się konieczność wprowadzenia dla Żydów normy procentowej w Rumunji:

„Uzasadnienie normy jest bardzo oryginalne. Ponieważ na świecie jest 18 milionów Żydów, a reszta narodów wynosi 1.800 milionów ludzi, przeto w Rumunji należy zastosować 1% normy światowej.”

Krzyż Niepodległości

Warszawa (Tel. wł.). „Monitor Polski” ogłasza zarządzenie Prezydenta Rzplitej o nadaniu Krzyża Niepodległości 625 osobom. Wśród nich znajdujemy nazwiska śp. Stanisława Grabskiego, syna prof. Stanisława Grabskiego, oraz śp. Lecha Gluzińskiego, syna prof. Antoniego Gluzińskiego. Obaj polegli w czasie wojny śmiertelnie walczyli w r. 1919/20.

Młodzież Wszechpolska, Zw. Akad.

W środę, dnia 8 b. m. o godz. 20 w lokalu organizacji odbędzie się zebranie

Sekcji Koleżanek

Na porządku obrad wybór nowych władz. Obecność wszystkich członkiń obowiązkowa.

Szesnasta rocznica powstania Sowieców

Wielkie uroczystości w Moskwie — Przemówienie Molotowa, skierowane przeciwko Japonji

Moskwa (PAT). Z okazji 16-lecia przewrotu październikowego odbyła się w Teatrze Wielkim w Moskwie uroczysta akademja w obecności najwyższych władz partyjnych i państwowych ZSRR ze Stalinem i Molotowem na czele.

Premjer Molotow wygłosił wielkie przemówienie, w którym m. in. ostro zaatakował japońskie koła wojskowe, nie ukrywające jego zdaniem tendencji agresywnych wobec wybrzeży sowieckich. Molotow oskarżał wspomniane koła, że chcą do wywołania woj-

ny bez jej wypowiedzenia. Sytuację polityczną od strony zachodniej Molotow określił jako znacznie lepszą. W dziedzinie spraw wewnętrznych stwierdził opanowanie sytuacji na wsł oraz poprawę sytuacji w przemyśle.

Część mowy, poświęcona sytuacji na Dalekim Wschodzie, wywołała w kołach politycznych Moskwy wielkie wrazenie. Koła te sądzą, że zostaje ona w bezpośrednim związku z demonstracją samolotów japońskich nad terytorjum sowieckim.

„Jeszcze Polska nie zginęła” w Moskwie

Moskwa (PAT). Przyjazd oficjalnej polskiej delegacji wojskowej odbył się w wysoce uroczystej i przyjaznej atmosferze. Przed przyjazdem pociągu, wiozącego płk. Rayskiego i towarzyszących mu lotników, na peronie stanęły 2 bataljony honorowe moskiewskiej szkoły lotniczej oraz pluton awjacji cywilnej z orkiestrą i sztandarami. Gości na dworcu udekorowanym flagami polskimi i sowieckimi, powitali: szef awjacji wojskowej Alksins, szef sztabu lotnictwa Chrypin, prezes Assoawjochimu i członek rew. rady gen. Eidemann, zastępca szefa awjacji cywilnej Siilin,

dyrektor depart. polskiego w komisariacie spraw zagr. Beriozow oraz wyżsi wojskowi.

W chwili, gdy pociąg zjechał na stację, orkiestra wojskowa odegrała polski hymn narodowy. Po powitaniu przez zebranych płk. Rayski odebrał raport od dowódcy warty honorowej, poczem przeszedł przed frontem zebranych oddziałów i odebrał na peronie defiladę. Płk. Rayski zamieszkał w poselstwie polskim, pozostali członkowie delegacji w hotelu Metropol, na którym wywieszono z tej okazji chorągiew o polskich barwach.

Akcja Litwinowa w Stanach Zjednoczonych

Nowy Jork (Tel. wł.). Sowiecki komisarz ludowy dla spraw zagranicznych Litwinow oczekiwany jest dziś w Waszyngtonie, gdzie odbędzie on szereg konferencji w sprawie przyspieszenia sprawy uznania Sowieców de iure przez Stany.

Na jutro zapowiedziano rozmowy Litwinowa z sekretarzem stanu Hullem, a w czwartek odbędzie się przy-

jęcie u prezydenta Roosevelta, z którym sowiecki komisarz ma odbyć również konferencję.

W kołach miarodajnych przypuszczają, że cała sprawa zostanie już w najbliższych dniach ostatecznie zdecydowana i że Stany postanowiły istotnie przyspieszyć sprawę uznania rządu sowieckiego.

Wielki proces szpiegowski w Warszawie

Warszawa (Tel. wł.). Dzisiaj rozpoczyna się w sądzie okręgowym jeden z największych procesów szpiegowskich, wiążący się z działalnością szpiegów już rozstrzelanych, a to b. majora sztabu Demkowskiego, por. rez. Burakowskiego, a także ze starą sprawą Ilinicza i skrzyпка Tetlickiego z Gdańska, którzy zostali skazani na lat 15.

Głównymi oskarżonymi są b. ase-

sor sądowy w Łodzi Kuźmicki Stella Filarowa, przystojna córka żydowskiego właściciela kilku domów, pasierbica oskarżonego również w tej sprawie bankiera Sobola, handlowiec Zdzisław Majewski, brat tancerki, skazanej w sprawie por. Burakowskiego za szpiegostwo na bezterminowe więzienie itd.. Proces będzie trwał przeszło 7 dni.

Rewizje we „Wspólnocie Interesów”

Katowice. (Tel. wł.). Rewizja ksiąg handlowych w gmachu dyr. „Wspólnoty Interesów” w Katowicach oraz w biurach dyrekcji huty „Bismarcka” w Wielkich Hajdukach odbywa się w dalszym ciągu. Rewizję prowadzi urzędnicy śląskiego urzędu skarbowego w asystencji policji. Księgi i korespondencje są pieczętowane i przewożone.

M. in. opieczętowano prywatną korespondencję generalnego dyrektora Rodego i dyrektora Scherffla. Ten ostatni wyjechał nagle do Niemiec.

Według krążących pogłosek rewizje dostarczyły wiele bardzo obciążającego materiału. Aresztowano na tej podstawie dyrektora księgowości Szczędzinę.

Z Berlina przyjechał p. Irving Rossi, reprezentant grupy Harrimana w amerykańskim holdingiem towaryzstwie, w którym grupa Harrimana posiada 35 proc. akcji „Wspólnoty

Interesów”. Aresztowany dyr. Szczędzina przesłuchany był przez okręgowego sędziego śledczego p. Zdaniewiczza. Rewizje ksiąg potrwać jeszcze kilka dni.

Katowice. (PAT.) Według informacji urzędu prokuratorskiego sądu okręgowego w Katowicach, rewizje dokonane w biurach „Wspólnoty Interesów” oraz katowickiej spółki dla hutnictwa i górnictwa, wreszcie w biurach górnośląskich zjednoczonych hut „Królewskiej” i „Laury”, dostarczyły znacznego materiału dowodzącego, że wspomniane firmy drogą oszukańczych manipulacji księgowych, uszczuplały należne skarbowi państwa wpływy podatkowe. Wysokość wyrządzonej szkody ustala dalsze dochodzenia, prowadzone wyłącznie przez prokuratora sądu okręgowego w Katowicach, a nie przez urząd skarbowy, lub ministerstwo przemysłu i handlu, jak to fałszywie podały niektóre dzienniki.

Ruchla w pogoni za mężem

Wyludził posag i uciekł — Daremne poszukiwania — Zeznania przy „czarnych świecach” — 1000 dolarów za rozwód

Warszawa (Tel. wł.). Rabinat warszawski ma do rozwiązania trudną, ale i efektowną sprawę. Mieszkanca Łomży 20-letnia Ruchla Kramkowa zwróciła się do rabinatu z prośbą o rozwód. Rozwód, jak wiadomo, może być udzielony tylko za zgodą męża.

Kramkowa poślubiła narzeczonego, gdy pełnił służbę wojskową. Gdy wyszedł z szeregu, wyludził od niej posag i uciekł do Montevideo w Urugwaju. Zrozpaczoną małżonką pojechała

do Urugwaju za mężem, ale go nigdzie nie znalazła. Wróciwszy do Warszawy, skierowała sprawę do rabinatu.

Przez pół roku rabin prowadził korespondencję z rabinatami w Urugwaju, Argentynie, Brazylii itd., ale korespondencja do niczego nie doprowadziła. Wtedy wezwano matkę zbiegła do rabinatu i zmuszono ją do złożenia przysięgi, połączonej ze zeznaniami przy czarnych świecach i przy akompaniamencie klątw. Przerażona

opowiedziała, że syn opuścił Amerykę i znajduje się obecnie w Luksemburgu. Rabinat warszawski nawiązał korespondencję z rabinatem luksemburskim, który Kramka odnalazł i skłonił do wysłania zgody na rozwód listem. Ale tu zaczęła się tragikomedja. Kramek wysłał zgodę w liście za zaliczeniem pocztowym 1.000 dolarów. Kramkowa chciała ten list odebrać, ale poczta żąda zapłaty. W tej sytuacji zwrócono się znowu do rabinatu o rozwiązanie i rabinat pości i głowi się nad wynalezieniem drogi wyjścia.

Po straceniu Malisza

Warszawa (Tel. wł.). Ponieważ Malisz przyjął przed śmiercią Sakramenty, pogrzeb jego odbędzie się na cmentarzu katolickim. Prokuratorja poleciła zakładowi medycyny sądowej, ażeby zwłoki Malisza po dokonaniu sekcji przewieziono na cmentarz rakowiecki.

Malisz z ostatnich dni swego życia pozostawił wiele rysunków, wykonanych w więzieniu najwidoczniej pod wpływem oczekującego losu. Głównym tematem tych prac jest śmierć. W rysunkach na pierwszym planie widnieje szubienica. Wyrysował on kata z czasów rewolucji itd.

Obrońcy Maliszów zwrócili się do władz prokuratorskich z prośbą o pozwolenie Maliszowej uczestniczenia w pogrzebie męża. Gdyby władze na to zezwoliły, Maliszowa byłaby przewieziona w karetce więziennej z budynku więzienia na cmentarz. (w)

Masowe chrzty św.

Miasto Watykańskie (KAP). Uzupełnieniem niejako masowych ślubów małżeńskich w Rzymie była uroczystość w bazylice watykańskiej udzielenia chrztu św. czterdziestu noworodkom.

Ceremonji tej dokonał ks. proboszcz prałat Salvatore De Angelis, ofiarując każdemu dziecku na pamiątkę medalik, przesłany przez Ojca św.

Po uroczystości matki z dziećmi udały się pochodem do siedziby federacji faszystowskiej rzymskiej, z której inicjatywy odbyła się uroczystość, gdzie otrzymały wyprawki dla dzieci i pewne kwoty pieniężne.

Kościół dla lotników

Paryż (KAP). W tych dniach w pobliżu paryskiego lotniska Le Bourget ks. Roland-Gosselin, biskup Wersalu, dokonał aktu poświęcenia i założenia kamienia węgielnego pod nowy kościół wznoszony dla lotników. W kościele tym, który poświęcony będzie Marji Pannie (Notre Dame de l'air) codzień odprawiane będą nabożeństwa na intencję lotników.

O umowę warszawską

Gdańsk (PAT). Przy udziale rzeczoznawców Ligi Nar. rozpoczęły się wczoraj rozmowy polsko-gdańskie w sprawie obopólnych wniosków co do zmiany umowy warszawskiej.

Przepowiednia pogody na środę: W nocy chłodno z lekkimi przymrozkami, w ciągu dnia naogół pochmurno z zmiennymi przejaśnieniami, bez znaczniejszych opadów, wiatry północne i zachodnie.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.77 — 5.78 zł, w Gdańsku na Warszawie 5.78 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płać dziś za 100 mk. niem. w dewizach 212.00 zł, gotówka 210.00 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 172.93 do 173.19 zł, gotówka 172.59 zł.

POZNANSKA GIEŁDA PIENIEŻNA

Poznań, 7. 11 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna.

Z pożyczek państwowych notowano jedynie 5% pożycz. konwers. po 48½% w planie; pozatem poszukiwano — bez obrotu — 4% premj. dol. po 47½, 4% pożycz. inwest. po 101.— oraz 3% pożycz. bud po 37¼—37½.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. obracano 4½% dolarowe listy zast. po 37½% (przy kursie dolara 5.76), zaś 4% listy zast. konwert. handlowano po 37—38—37½ w zaofiarowaniu

Z akcji bankowych poszukiwano Bank Polski po 78 — przy braku oddawców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papier procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% pożyczka konwersyjna 48½% P.

4½% dolarowe listy zastaw. s. K. z r. 1933

a 5.76 37½% +

4% listy zastaw. konw. ostepł. P. Z. K.

(Kurs w złotych)
4½% zlotowe listy zastaw. s. K. z r. 1933
37.— +

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcje)
Bank Polski I em 78 — P.
Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 7. 11 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1 żyto 727 g/l 2. pszenica 756 g/l 3. owies 500 g/l

Ceny transakcyjne

Zyto 195 tonn par Poznań	14,75
Zyto 30 tonn par Poznań	14,68½
Zyto 15 tonn par Poznań	14,65
Zyto 30 tonn par Poznań	14,60
Owies 15 tonn par Poznań	13,50

Ceny orientacyjne

Zyto	14,50—14,75
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	18,00—18,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	15,75—16,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 695—705 g/l	13,75—14,00
Jęczmień 675—685 g/l	13,25—13,50
Usposobienie słabe.	
Owies	13,00—13,25
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł work.	20,75—21,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł work.	29,25—31,25
Usposobienie spokojne.	

Otręby żytnie	9,75—10,25
Otręby pszenne	9,25—9,75
Otręby pszenne (grube)	10,25—10,75
Rzepak zimowy	39,00—40,00
Gorzycza	37,00—39,00
Wyka latowa	15,00—16,00
Peluszka	15,00—16,00
Groch „iktoria”	21,00—25,00
Groch Folgera	22,00—24,00
Seradela	14,00—15,00
Koniczyna czerwona	160,00—180,00
Koniczyna biała	80,00—120,00
Koniczyna żółta odluszczone	90,00—110,00
Ziemiaki jadalne	2,45—2,70
Ziemiaki fabr za kito %	13½
Makuch lniany	18,00—19,00
Makuch rzepakowy	15,00—15,50
Makuch słonecznikowy	13,50—19,50
Srut Soja	23,00—23,50
Mak niebieski	56,00—60,00

Ogólne usposobienie spokojne

Transakcje na odmiennych warunkach:

żyta 1110 tonn pszenicy 85 tonn jęczmienia 30 tonn. owsa 60 tonn. otrab żytnich 15 tonn, otrab pszennych 30 tonn. grochu Victoria 15 tonn. ziemniaków jadalnych 120 tonn, ziemniaków fabrycznych 75 tonn.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, 7. 11 1933 r.

Spędzono: wołów 36, buhajów 105, krów 279, świń 1660, cieląt 475, owiec 60, razem 2615 zwierząt.

Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi)

Płacono za 100 kg. żywej wagi za:

BYDŁO:

Woły:	
Pełnomięsiste wytuczzone nieoprzegane	68—72
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	60—64
Mięsiste tuczone starsze	50—56
Miernie odżywione	42—48

Buhaje:	
Wytuczzone pełnomięsiste	62—63
Tuczone mięsiste	54—58
Nietuczzone dobrze odżywione s.arsze	46—50
Miernie odżywione	40—44

Krowy:	
Wytuczzone pełnomięsiste	66—72
Tuczone mięsiste	56—60
Nietuczzone dobrze odżywione	42—44
Miernie odżywione	28—32

Jałowice:	
Wytuczzone pełnomięsiste	68—72
Tuczone mięsiste	60—64
Nietuczzone dobrze odżywione	50—56
Miernie odżywione	42—48

Młodzież:	
Dobrze odżywione	44—50
Miernie odżywione	40—44

Cielęta:	
Najprzedniejsze cielęta wytuczzone	72—84
Tuczone cielęta	66—70
Dobrze odżywione	58—64
Miernie odżywione	46—56

OWCE:	
Wytuczzone pełnomięsiste jaagnięta i młodsze skopy	62—70
Tuczone starsze skopy i maciorki	54—60
Dobrze odżywione	00—00

ŚWINIE (TUCZNIKI):

Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi	93—100
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi	92—96
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi	86—90
Mięsiste świnie ponad 80 kg żywej wagi	78—84
Maciory i późne kastraty	81—96

Przebieg targu spokojny.

Echa warszawskie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Warszawa, 6 listopada.
Czy mamy dzisiaj inflację? Ach, ileż jej dokoła!

Nie przerażajcie się: nie myślę wcale o inflacji finansowej. O tem każdy z nas wie najlepiej. Któż bowiem z śmiertelników nie cierpi na deflację pieniężną, komuż zaraz po pierwszym nie daje się boleśnie odczuwać brak znaków obiegowych?

Są jednak prócz finansowej i inne deflacje. Nawet jest ich sporo. Czyż na każdym kroku nie spotykamy się z inflacją pomysłów zaradzenia biedzie? Czy nie odczuwamy na sobie inflacji trosk i kłopotów? Czy nie widzimy nadmiernej inflacji bezrobocia? Czy nie dostrzegamy inflacji nowych przedsięwzięć i poczynań? Czy nie odcieramy się stale o inflację takich wyczynów oszukańczych, o jakich w innych warunkach niktby nie myślał? Czyż nie uderza nas inflacja zbrodni i amoralności i w życiu jednostek i powszechnem? Czy nie zastanawia nas w obecnej dobie antyliberalnej nadmierna tolerancja przestępstwa i pozbawianie złu?...

Takich inflacji mamy dokoła siebie tysiące. Zaczynamy się do nich tak przyzwyczajając, jak do rzeczy normalnych.

W życiu stolicy, w tem życiu codziennem, nie odczuwamy zbyt inflacji nowości. Raczej mamy stabilizację monotoni i jednostajności. Zaczynamy przywykać do nieustannych utyskiwań, do systematycznego przyciągania pasa i do nieskończoności — wyczekiwania poprawy położenia. Dużo w nastawieniu powszechnem jest rezygnacji i zdania się na los.

Nie znaczy to, żeby umysłowość społeczna nie była spragniona czegoś nowego. Znalazła się teraz jakby w impasie. Niezadowolona jest z tego, co ma, i oczekuje nowego objawienia. Czuć reakcję na wyschnięcie nadziei.

Przed paru laty przeżywalimy podobną dobę. Było to w latach 1924—5. Wypadki włoskie odbiły się u nas swoistym refleksem. Na wyczerpaną psychikę społeczną, niezadowoloną dotychczasowymi przeżyciami państwowymi, nadeszła passa pożądania nowości. Pojawily się wtedy rozliczne efemerydy: dyskutowano szeroko o monarchizmie, urządzano zebrania i odczyty na tematy ustrojowe, powstawały pisma, tygodniki i miesięczniki, które prawie nic nie wnosiły nowego, były jednak klasycznym symptomatem nerwowego podniecenia i wyczekiwania czegoś nowego. Ferment umysłowy był niesłychanie silny. Z napięcia psychicznego społeczeństwa skorzystały czynniki „sanacyjne“ i... co dalej nastąpiło, dobrze wiemy.

Osmy rok panującego systemu nie dał spragnionej duszy polskiej rozwiązania tych problemów, jakie jej życie do rozwiązania narzuciło. O ile dawniej mówiło się o „rozpolitykowanie“ społeczeństwa, to dzisiaj raczej można mówić o bierności i monotoni. I właśnie na tle tej apatii zjawiają się nieuchwytnie dążenia ku wynalezieniu form wyjścia.

Przejawilo się to w inflacji tygodników intelektualnych. Na jesieni pojawiło się ich cztery. Charakterystyczną ich cechą jest anonimowość. Jakies afizyki na kamienicach, nieraz nawet bez zapowiedzi, nieraz drobne zawiadomienie w skrzynce pocztowej: bierze się pierwszy numer tygodnika do ręki i nikt nie wie, co mówią nazwiska, kto stoi za temi kartkami, które się czyta.

To są właśnie osobliwości napięcia psychicznego. Znać wewnętrzną potrzebę poruszenia pewnych zagadnień lub też wypowiedzenia się nie w kapłach uznanych wielkości, gdzie obowiązują cenzura myśli.

Gdy się przetrzuca kartki nowych tygodników, przekonywa się, że nie mówią one wiele nowego, że nie sta-

nowią one zwartego światopoglądu, że są one wyrazem pewnych tęsknot, dojrzwających u przeciętnego obywatela. Tęsknot do czegoś nowego.

Nie od rzeczy będzie nadmienić, że nie wszystkie tygodniki posiadają oblicze „opozycyjne“. Są także takie, które dowodzą wewnętrznych przeobra-

żeń w łonie „sanacji“, są prądy, dowodzące nieskrystalizowania pragnień, przy równoczesnym niepokoju duchowym.

Co z tego wyrośnie? Jakim to rykoszetem odbije się w społeczeństwie Kto zareaguje na zawołania poszukiwaczy? Któż z ludzi, szukających o-wych dróg wyjścia, opowiadał mi, że stolica słabo reaguje myślowo na szukanie nowych form, że o wiele więcej myśli i czuje prowincja. Czy tak było zawsze?...
H. W.

Francja pozbywa się Żydów

„Moment“ w korespondencji z Paryża donosi, że rząd francuski, za zgodą czynników żydowskich, zamierza wystać z granic Francji Żydów, którzy przybyli z Niemiec z paszportami innych państw, głównie Polski. Autor jako przykład, przytacza nazwisko znanego malarza żydowskiego, Jankiela Adlera, „który lata całe mieszkał w Düsseldorfie nad Renem i po przewrocie Hitlera przyjechał do Paryża. Żądano od niego opuszczenia Francji. Dlaczego? Za co? Tylko dlatego, że posiada paszport polski.“

Statystyka żydowska podaje, że do Francji zbiegło z Niemiec 32 tys. Żydów:

„Wśród tych 32 tys. tylko 17 tys. posiada paszporty niemieckie, z reszty (15 tys.) około 7 tys. ma paszporty polskie, 6.400 — bez obywatelstwa, oraz 1.100 — mają paszporty rumuńskie, lotewskie itd.“

Rząd francuski jest zaniepokojony tym napływem i oburzony na inne państwa, jak Stany Zjednoczone, Anglię i t. d., że one nie wpuszczają zbiegów Żydów, a we Francji i tak osiada co rok sporo Żydów:

„Należy przytem wiedzieć, że w ostatnich latach do Francji co rok wjeżdżało około 4—5 tys. emigrantów żydowskich z Europy Wschodniej.“

Koła żydowskie we Francji, bojąc się wzmagającej się niechęci do Żydów wogóle, sprzyjają rządowi francuskiemu w usuwaniu Żydów z Polski:

„Niema przytem żadnej tajemnicy, że taka tendencja rządu francuskiego znalazła u centralnego paryskiego komitetu pomocy pewną sympatję... Tutaj chętnie widziano by pozbycie się zbiegów, którzy nie są obywatelami niemieckimi.“

A więc nie chcą tych zbiegów — przedewszystkiem Żydów polskich, ani władze francuskie, ani Żydzi francuscy.

Duszpasterstwo polskie w Brazylii

W ostatnich tygodniach wiele miejsca poświęca się w prasie sprawie duszpasterstwa polskiego na obczyźnie. W związku z omawianiem zagadnieniem na czasie będzie podać obecny jego stan. Najmniej znanym jest teren brazylijski, jemu więc dziś dajemy miejsce.

W całej Brazylii liczbę Polaków podają jedni na 180.000 dusz, inni zaś na 120.000. Jako pośrednią, uznawaną ogólnie w Brazylii, przejmujemy cyfrę 160.000 Polaków-katolików.

Nad 160.000 rzeszą katolików narodowości polskiej w Brazylii sprawuje opiekę duszpasterską 67 księży narodowości polskiej, urodzonych w Polsce lub Brazylii, lub też władających dostatecznie językiem polskim, a mianowicie: ze Zgromadzenia Księży Misjonarzy 30 księży (wszyscy urodzeni w Polsce), księży świeckich 14 (przeważnie urodzonych w Brazylii); ze Zgromadzenia Słowa Bożego (Werbiści) 12; Salezjanów 4; Franciszkanów 4; Kapucynów 2; Jezuitów 1; razem 67 księży. Przypada zatem, biorąc teoretycznie, na jedengo kapłana polskiego niecałe 2.500 dusz polskich. Jest nadto w Brazylii około 12 księży polskich, pracujących wyłącznie na parafjach o ludności obcej.

Porównując stan duszpasterstwa polskiego z innymi krajami emigracyjnymi, n. p. Francją, gdzie jeszcze w 1929 r. obliczano ilość Polaków na 700 tysięcy, a obecnie liczy się jeszcze ponad 500 tysięcy dusz polskich, opiekę duszpasterską wykonuje około 50 kapłanów polskich, czyli jak niedawno polska prasa we Francji donosiła, na jedengo kapłana polskiego wypada ponad 10.000 dusz polskich.

W Polsce według ostatnich statystyk, przypada 1 ksiądz na 2.000 dusz.

Stan zatem duszpasterstwa polskiego w Brazylii w porównaniu z Francją a zapewne i z innymi krajami emigracyjnymi stoi wysoko, a nie wiele odbiega od stanu duszpasterstwa istniejącego w Polsce.

Aresztowanie księdza

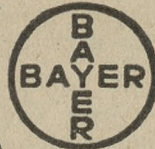
Berlin (PAT). „Vossische Ztg“ donosi, że w Kamieńcu na Górnych Łużycach aresztowano duchownego katolickiego Skrobela, który na polecenie policji został odstawiony do Wrocławia. Powodem aresztowania ma być wystąpienie Skrobela przeciw nar. socjalistom. W r. 1930 Skrobela miał wygłosić antyniemieckie przemówienie w czasie poświęcenia pomnika poległych.

Podczas złej pogody.. ASPIRINA.

Prędzej pozbędziesz się przeziębienia, kataru i grypy, jeśli w porę zażyjesz ASPIRINY.

Aspirinę powinienieś mieć zawsze w domu.

ASPIRINA
istnieje tylko jedna!

Do nabycia we wszystkich aptekach.

Na froncie wyborczym

WIEC PRZEDWYBORCZY OBOZU NARODOWEGO W ROGOŹNIE

W niedzielę, dnia 5 b. m. o godz. 13 odbył się na sali p. Kołodziejskiego w Rogoźnie wielki wiec przedwyborczy, zorganizowany przez Stronnictwo Narodowe i Związek Młodych Narodowców.

Wiec, który zagaił p. Müller, zgromadził tłumy obywateli. Po powitaniu zebranych i gości p. Müller zdał przewodnictwo prezesowi powiatowemu Z. M. N. p. dr. Woźnemu, który w krótkich lecz treściwych słowach przedstawił cel zwołanego wiecu. Następnie udzielił głosu obecnemu na sali posłowi Teodorowi Witkowskiemu, który w sposób szczegółowy omówił ustawę samorządową, jak również doniosłość wyborów do samorządów.

Jako następny mówca zabrał głos przedstawiciel Z. M. N. z Poznania p. Szyszczyński, który w uzupełnieniu wywodów p. posła nawoływał zebranych do głosowania na listę Obozu Narodowego.

Przemówień obu prelegentów wysłuchano z wielkim zainteresowaniem, oklaskując je entuzjastycznie.

W dyskusji zabierali głos p. Gerstenberger i p. Janasik, znani demagodzy „sanacyjni“, którzy usiłowali za wszelką cenę obniżyć powagę wygłoszonych przemówień przedstawicieli narodowych. W świetnej replice poseł narodowy przywołał wywody menderów „sanacyjnych“, którzy skompromitowani opuścili salę.

Po odśpiewaniu hymnu Młodych przewodniczący p. dr. Woźny solwował wiec o godz. 15.30. Opuszczając salę obywatelstwo wnosilo gromkie okrzyki na rzecz Obozu Narodowego i jego przedstawicieli.

PRZED WYBORAMI W BYDGOSZCZY

Najbliższe terminy wyborcze. Z chwilą ogłoszenia przez główną komisję wyborczą na m. Bydgoszcz wyborów plakatami na mieście, co nastąpić ma 11 listopada, każdy z obywateli powinien przejrzeć te plakaty i sprawdzić w nich, do jakiego okręgu i obwodu należy ulica, przy której mieszka. Od następnego bowiem dnia (12 listopada) w lokalach, wskazanych w ogłoszeniu, należy sprawdzać listy wyborców i stwierdzać, czy wszyscy uprawnieni do głosowania są w listach zapisani. Termin sprawdzania list trwa 7 dni, czyli do dnia 19 listopada.

Kto ma prawo głosować? Dotychczas przy wszystkich wyborach uprawnieni byli do głosowania ci obywatele

polscy, którzy przekroczyli t. zw. pełnoletność, czyli ukończyli w dniu ogłoszenia wyborów lat 21. W wyborach obecnych cenzus wieku podniesiono do lat 24. Wobec tego prawo głosu będą mieli wszyscy, którzy do dnia 17 października r. b. ukończyli lat 24 i zamieszkują w Bydgoszczy przynajmniej od roku, czyli od 17 października 1932 r. Prawo wyboru do rady miejskiej posiadają ci z wyborców, którzy do 17 października r. b. ukończyli lat 30.

Czy Niemcy wystawią własną listę? Niemiecy mieszkańcy Bydgoszczy przy wyborach do rady miejskiej w r. 1925 zdobyli 10 mandatów. Przy wyborach ostatnich w r. 1929 zdobyli 9 mandatów. Podczas wyborów sejmowych w r. 1930 na listę niemiecką nr. 12 padło we wszystkich obwodach Bydgoszczy 7.412 głosów. Wprowadzona na mocy nowej ustawy samorządowej ordynacja wyborcza oraz rozbiście Bydgoszczy na 14 okręgów, wybierających po 3 i 4 radnych, stawiają pod znakiem zapytania możliwość przeprowadzenia do rady miejskiej kandydatów niemieckich.

Z wyliczeń na podstawie głosowania do Sejmu wyciągnąć można wniosek, że ewentualność zdobycia mandatów radzieckich istniałaby dla Niemców tylko w okręgu I i XIV, chociaż i te okręgi nie dają Niemcom pewności zdobycia po jednym mandacie. Dowiadujemy się też, że Niemcy bydgoscy są w pertraktacjach z „sanacyjnym“ komitetem wyborczym i za 2 do 3 mandatów z listy „sanacyjnej“ gotowi są zrezygnować z wystawienia własnych list.

ZEBRANIA PRZEDWYBORCZE OBOZU NARODOWEGO W STĘSZEWIE

Z inicjatywy Stronnictwa Narodowego i Związku Młodych Narodowców, odbyło się w dniu 1. b. m. zebranie, na którym powołano komitet wyborczy Obozu Narodowego Niezależności Obywatelskiej i Pracy Gospodarczej. Wybrano też wydział wykonawczy komitetu wyborczego.

W dniu 3. b. m. odbyło się zebranie komitetu. Na zebranie to przybył prezes zarządu powiatowego Stronnictwa Narodowego p. dr. Stefan Piotrowski z Poznania, który wygłosił referat na temat wyborów. Wywiązała się obszerna dyskusja, poczem wybrano komisje: skarbową, organizacyjną i propagandową. W zebraniu wzięły udział 32 osoby.

Akademicy wobec wyborów miejskich

W zrozumieniu doniosłości wyborów samorządowych ukonstytuował się Akademicki Komitet Wyborczy Obozu Narodowego z prezesem, zasłużonym działaczem akademickim p. Janem Szyszczyńskim na czele.

Komitet rozpoczyna swe prace poczynając od środy, 9 bm., i wzywa wszystkich akademików do zgłaszania się z współpracą. Blizsze szczegóły podamy w najbliższych numerach.

„Głos“

dwutygodnik radykalno-narodowy.

Najnowszy numer „Głosu“ zawiera m. in. następujące artykuły: 1) „Postawa radykalizmu narodowego“, St. Czapiewski; „Projekt kultur-robotów“, Jan Rus; „Wyspiński rasista“, „Na szlakach faszyzmu“, dr. Jan Zdzitowiecki; „Małe miasteczko przeżywa wiele“, Bogdan Merło; „Współczesne drogi antysemityzmu“, Kowicz; „Złoty pomost“, Michele Asanke, Japoll; „Brzydki artykuł“, Henryk Skalski itd. Całość numeru przedstawia się niezwykle interesująco. Numer kosztuje 20 gr.

Momenty religijne w twórczości Jana Matejki

(W czterdziestą rocznicę jego zgonu)

Gdy powstała, w wieku XIX szlachetna reakcja przeciwko poniżeniu sztuki prawdziwie religijnej, z imionami Overbecka, Delaroché'a, Schnorra, Füricha mogła Polska, do pewnego stopnia, powiązać i imię Matejki. W obrazach historycznych podkreślał on zrządzenia Opatrzności, a w obrazach religijnych uplastyczniał figuralnie Niebo ponad naszą ziemią, bo „Polska jest matką Świętych“.

Młodzieńcem będąc pozostawał w szczerzej przyjaźni ze Stanisławem Gieburrowskim (bratem ówczesnej żony) klerykiem seminarjum tarnowskiego, poważnie myślącym i wykształconym. Jego wpływem można poniekąd zawdzięczać tę czystość w obyczajach, jaką Matejko zachował przez całe życie i kształtowanie religijnych pojęć. Pobożność Matejki, jego wiara była budująca swoją szczerością i wielkością. Wierzył po prostu, a gorąco, jak tylko wybrani umięją.

Takie usposobienie charakteryzuje dwóch równocześnie żyjących i z sobą zbliżonych ludzi: Szujski miał namiętne, burzliwe pragnienie poznania Boga i zjednoczenia się z Nim. — Matejko miał w sobie niezmienną prostą wiarę i miłość, jakie spotykało się na wsi, w klasztorach, lub u dzieci, jakgdyby żadna znajomość złego nie dostała się do jego myśli i serca. Uważał on, że na niezdecydowanym chrześcijaninie załamuje się wyczuwana tylko, a nie rozumiana tęsknota religijna. Jako artysta Matejko wskazywał, że „kiedy artysta wypiera się związku natchnienia z Bogiem, kiedy ten związek zrywa — następuje często, jałowość, zmierzch sztuki, upadek“. Ze o podniosłe natchnienia prosił Boga, że ich szukał w pacierzu, w czasie spełniania praktyk religijnych, to mamy tego dowody w jego listach szczerych i prostych, we wspomnieniach jego sekretarza Gorzkowskiego, przyjaciela Stanisława Tarnowskiego, Hoiesicka i in.

Tarnowski, w swem dziele poświęconem Matejce odnotował fakt następujący: „W Wielki Piątek 1884 r. Matejko bardzo smutny, bardzo przygnębiony odwiedzał groby. Trwało to kilka godzin. Czy w modlitwie znalazł pociechę, czy tylko w rozmyślaniu Męki Pańskiej natchnienie, dość, że po powrocie przystąpił natychmiast do namalowania Zmartwychwstania Pana Jezusa. Obraz skończył w 10 dni. W poemacie Pola powiedziano jakoby Wit Stosz, po wykonaniu Krucyfiksu nie miał odwagi przebiec Bogu dłużej bok, miał uczucie jakoby naprawdę miał zadać ranę. I Matejko nie mógł się odważyć na zrobienie ran.“

Matejko od dziecięcych lat modlił się przed owym to Krucyfiksem Wita Stosza. A jak się modlił dowiadujemy się z listu pisanego do narzeczonej p. Gieburrowskiej: „Jam płakał rzeką łez przed Chrystusem w Marjackim kościele... w skutku jakiejś bezpoczecy, bezcelowości“. Z tego to okresu pochodzą także prace Matejki, jak: Stańczyk, zapoczątkowanie Skargi, Jan Kochanowski z Urszulą, zapoczątkowany Wit Stosz z wylupionymi przez Niemców oczami, szukający stóp Chrystusa, który zsyła na jego głowę snop swoich promieni. Do dzieł malarzskich Matejki, w których on podkreślał zarządzenia Opatrzności, należą w pierwszym rzędzie: Kazanie Skargi, tego kapłana-proroka, w takich zaś obrazach jak Grunwald, Joanna d'Arc, Zaprowadzenie chrześcijaństwa, Klęska Lignicka, Chrząst Litwy, Częstochowa obłożona przez Szwedów — szło Matejce o to, by oznaczyć religijny charakter danego wieku, a wprowadzeniem go dodać obrazowi więcej wzniosłości. Kiedy cykl malarstwa historycznego do pewnego stopnia był zakończony, Matejko zapragnął służbę swoją zakończyć malarstwem

religijnem. To należało do jego marzeń od lat młodzieńczych. „Wywdzięczyć się Bogu za dary, które mu dał, przez to, że się je na chwałę ojczyzny obróci“. Tem oto pragnieniem wzdziwny wykonał, szczególnie w ostatnich latach życia, dużą ilość obrazów świętych, które rozdarowywał kościołom i domom przyjaznym, nie sprzedawał ich nigdy, „bom nie Judasz“, jak mawiał. Szkice i akwarelowe kartony do polichromji kościoła Marjackiego,

w ogólnym wymiarze tysiące metrów kwadratowych i całe śledzenie za wykonaniem zdobnictwa, trwające od r. 1889 do 1901, oddał bezpłatnie Małemu, chciał ozdobić niezwykłą kompozycją malarzką kościół katedralny na Wawelu. Miała to być procesja świętych polskich, tam miała być i królowa Jadwiga, bo „niech idzie apostołka i męczennica z poświęcenia choć nie z krwi, i niech prowadzi takich co nie kanonizowani także i nie znani...“ Wspaniały projekt nie doczekał się zrealizowania, zgasł Matejko 1 listopada 1893 roku w 55 roku ofiarnego życia.

(KAP.)

Na kim spoczywa odpowiedzialność?

Kilka słów o gospodarce miejskiej Gniezna z okazji zbliżających się wyborów

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“.)

Gniezno, 6 listopada.

Korespondencja przedwyborcza z Gniezna, która ukazała się kilka dni temu na łamach „Kurjera Pozn.“, wyprzedziła zupełnie z równowagi miejscową „sanację“. Miejscowy organ B. B. „Kurjer Wielkopolski“ (będący w większej części odbitką „Dziennika Poznańskiego“) zamieścił artykuł, pełen bezsilnej złości i ataków na Obóz Narodowy.

„Sanacyjne“ piśmko twierdzi przede wszystkim, że za dotychczasową gospodarkę miejską Gniezna odpowiedzialne jest Stronnictwo Narodowe. Otóż jest to pierwszy fałsz, do tej pory bowiem Stron. Narodowe nie posiadało nigdy absolutnej większości w radzie miejskiej. Na 36 mandatów w wyborach z dnia 27 listopada 1921 lista narodowa przeprowadziła 9. w wyborach z dn. 18 października 1925 — 13, wreszcie w ostatnich wyborach z dnia 6 października 1929 — 18. Jeśli chodzi o tę ostatnią cyfrę, to trzeba jednak wziąć pod uwagę, że nie wszyscy radni, wybrani wówczas z listy narodowej, byli członkami czy sympatykami Str. Nar.; czterech z nich skłaniało się ku „sanacji“ (w tem jeden radny Zakrzewski, do grupy Namysła).

Mimo nieposiadania większości w radzie miejskiej, Stronnictwo Narodowe przez swych przedstawicieli dokładało wszelkich starań, by gospodarka miejska była racjonalna i oszczędna. Niestety starania te bardzo często odbijały się o opór magistratu, pozostającego pod wpływem czynników „sanacyjnych“.

Oto kilka przykładów, jak nieogłębnie magistrat m. Gniezna szafował funduszami na wszystkie strony, bez zgody rady miejskiej.

W jednym tylko miesiącu czerwcem r. b. zakłady miejskie wyasygnowały na płatne reklamy w pismach „sanacyjnych“ kwotę około 850 zł. Był to oczywiście rodzaj subwencji dla wspomnianych pism, bo reklama ta nie mogła przynieść ogłaszającym się zakładom żadnego pożytku. Na wniesioną w radzie miejskiej interpelację, aby poniechano podobnych nieproduktywnych wydatków, magistrat wogóle nie dał odpowiedzi, — ba, nawet zaszedł znowu fakt, że wspomniane zakłady udzieliły piśmom „sanacyjnym“ dalszych płatnych reklam.

Drugi przykład. Na posiedzeniu rady miejskiej dnia 1 czerwca r. b. magistrat wystąpił z wnioskiem o umorzenie pięciu rachunków za światło i instalacje w czasie zabaw względnie imprez, urządzonych przez 5 stowarzyszeń „sanacyjnych“. Rachunki te opiewały na łączną kwotę 760.84 zł.

Rada miejska, kierując się zasadą, że kto chce się bawić, niech się bawi za własne pieniądze, a nie za grosz publiczny — wniosek magistratu odrzuciła. Później stwierdzono jednak, że magistrat wspomnianym towarzystwom rachunki bez zgody rady umorzył.

Trzeci przykład. W związku z odebraniem magistratowi agend władzy administracyjnej i przeniesieniem ich do starostwa grodzkiego, okazało się, że stanowisko referendarza miejskiego jest zbędne. Przeto rada miejska skreśliła trzykrotnie to stanowisko z budżetu miejskiego. Mimo to magistrat uchwały rady miejskiej nie wykonał i zbytecznego referendarza nie zwolnił. Z jakiego tytułu pan ten pobiera pobory, niewiadomo.

Takich przykładów rozruttnej gospodarki nie rady miejskiej, lecz magistratu — możnaby przytoczyć więcej. Przejrzymy jednak do dziedziny zwalczania bezrobocia; i tu okaże się, że pożyteczna inicjatywa radnych narodowych była często paczona, bądź paraliżowana przez magistrat.

Przy uchwalaniu tegorocznego budżetu rada miejska na wniosek narodowców, kierując się chęcią dopomożenia bezrobotnym, uchwaliła:

1) zwolnić z personalu gimnazjum żeńskiego cztery mężatki, których mężowie mają dostateczne zarobki;

2) skreślić nadliczbowe płatne nadgodziny, a w ich miejsce zaangażować odpowiednie siły bezrobotne.

Magistrat do tej pory uchwały rady miejskiej nie wykonał, ani nie uważał za stosowne rozpisal konkurs na posady.

Idźmy dalej. Rada miejska uchwiliła skreślić z budżetu miejskiej szkoły dokształcającej kwotę około 18.000 zł za godziny nadliczbowe, z tem, że, jeżeli godziny te są potrzebne, należy zaangażować odpowiednią ilość bezrobotnych sił nauczycielskich, których jest wiele. Uchwalając to, wychodzono z założenia, że jeżeli nauczyciel szkoły handlowej pobiera stałych poborów od 450 zł do 712 zł miesięcznie to nie potrzebuje jeszcze pobierać za same nadliczbowe godziny do 150 zł miesięcznie, lecz należy raczej pomóc bezrobotnym. Ale i tej uchwały magistrat do dziś nie wykonał.

Na tem jednak nie wyczerpuje się inicjatywa czynników narodowych w radzie miejskiej, mająca na celu zwalczanie bezrobocia.

Jak wiadomo, pewne czynniki projektowały zlikwidowanie cukrowni gnieźnieńskiej. Kiedy o tych zamiarach dowiedzieli się radni Stronnictwa Narodowego, wnieśli z miejsca interpelację protestującą z tym skutkiem, że projektu wspomnianego zaniechano. W rezultacie cukrownia gnieźnieńska zatrudnia w tegorocznej kampanji około 1200 bezrobotnych z pożytkiem dla miasta.

Z czyjej inicjatywy zresztą uchwalano fundusze na opiekę społeczną i na roboty doraźne, jak nie z inicjatywy radnych Stronnictwa Narodowego?

„Sanacja“ na okres wyborczy stroi się w piórka obrońcy bezrobotnych, ale w tych piórkach naprawdę bardzo jej nie do twarzy.

Oryginalnie wyglądają zarzuty „sanacyjne“, jakoby żywiły narodowe w radzie miejskiej nie wykazywały aktywności w kierunku oszczędnościowym. Tymczasem, kiedy przedstawiciele Stron. Narodowego proponowali poczynienie oszczędności, ta sama „sanacja“ z prof. Koczynskim na czele krzyczała, że to „demonstracja polityczna“!

A propos tej polityki. Nie kto inny, lecz właśnie „sanacja“ wносиła wciąż do spraw miejskich momenty partyjnopolityczne; weźmy chociażby te subwencje dla pism „sanacyjnych“.

Kiedy zaszła potrzeba wyboru radców miejskich, obóz narodowy, odrzucając na bok wszelkie względy partyjne, wybrał ludzi, stojących zdala od ruchu narodowego — pp. Bolesława Kasprowicza, Józefa Zakrzewskiego i Walentego Kostenczkiego; wszyscy trzej są zwolennikami B. B. Władze nadzorcze jednak wyboru tego nie zatwierdziły. Na sejmiku krajowym p. wojewoda poznański oświadczył, że odmowa zatwierdzenia nastąpiła z tego względu, że ludziom tym brak odpowiednich kwalifikacyj na stanowiska radców.

Obecnie „sanacja“ wysuwa te same osoby na — czołowe miejsca swych list kandydackich do rady miejskiej. Trudno doprawdy nie pisać satyry...

Spółceństwo miasta Gniezna z polityowaniem patrzy na te wszystkie „sanacyjne“ intryżki, zabiegi i wystąpienia, pozbawione jakiegokolwiek logiki. W dniu 26 listopada Gnieźnianie ławą głosować będą na listy Obozu Narodowego.

ANTONI BIBROWICZ,
członek rady miejskiej.

Uchwały Zw. Adwokatów Polskich

Zarząd Główny Związku Adwokatów Polskich na swem ostatnim posiedzeniu powziął następujące uchwały:

Zarząd Główny Związku Adwokatów Polskich na swem posiedzeniu, odbytem w dniu 22 października r. b. w Katowicach stwierdza z zalem, że wszelkie dotychczasowe starania tak Związku Adwokatów Polskich jako też wszystkich innych korporacji i zrzeszeń adwokatury polskiej, zmierzające do poprawy pogarszających się ustawicznie stosunków w adwokatyrze państwa polskiego nie odniosły dotąd żadnego skutku. Przyczynami tego pogorszenia warunków bytu z jednej strony są zbytne ułatwienia dostępu do adwokatury, a z drugiej strony ograniczenie agend i zwężenie terenu pracy adwokatury.

W szczególności:

I. Zarząd Główny Z. A. P. wyraża żal, że wobec wzrastającego przepelnienia adwokatury, wbrew kilkakrotnym uchwałom Z. A. P. i pomimo powszechnej opinii adwokatury polskiej nie nastąpiło dotąd zamknięcie listy adwokatów w najbardziej przepelnionych okręgach i domaga się wykonania art. 14 ustawy o ustroju adwokatury, tudzież przeprowadzenia zmian ustawowych w kierunku umożliwienia zamknięcia list na całym obszarze Państwa.

II. Zarząd Główny Z. A. P. wyraża ubolewanie, że akcja w kierunku obniżenia i stosunkowego rozłożenia opłat sądowych pomimo wielokrotnych przedstawień korporacji zawodowych i wbrew jednomyślnej opinii adwokatury nie odniosła dotąd skutku. Gdy w okresie powszechnego postąpienia wszelkich należytości, jedynie opłaty połączone z dochodzeniem i realizacją praw pozostały dla ludności nieprzystępne, Zarząd Główny Z. A. P. prosi ponownie Zarząd wymiaru sprawiedliwości o przeprowadzenie obniżenia i stosunkowego rozłożenia kosztów sądowych i opłat komorników w myśl postulatów Z. A. P.

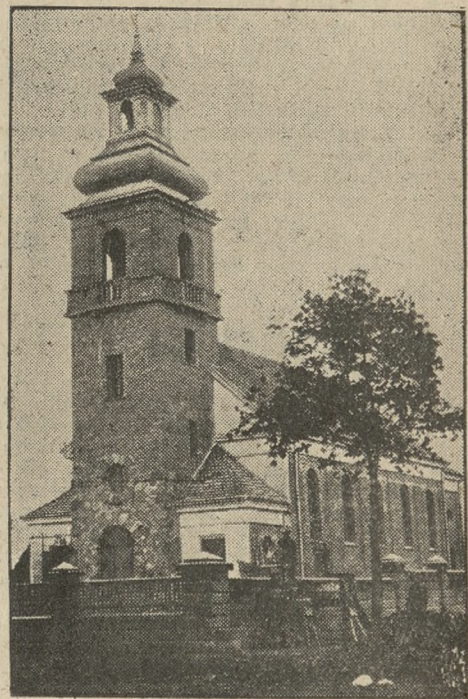
III. Zarząd Główny Z. A. P. wnosi sprzeciw przeciw treści ustawy notarialnej z powodu utrudnienia adwokatyrze wstępu do notariatu pomimo, że zawód adwokacki jest najbardziej zbliżony do zawodu notariusza i zrównany być winien co do uprawnień w dostępie do notariatu ze stanem sędziowskim. Zarazem Zarząd Główny Z. A. P. wnieść musi sprzeciw przeciw pominięciu w ustawie notarialnej postulatów adwokatury małopolskiej i dalszemu naruszeniu jej egzystencji gospodarczej przez nagłe i bezwzględne odjęcie jej dotychczasowych agend niespornych i hipotecznych w formie wprowadzenia przymusu aktu notarialnego do aktów dotyczących nieruchomości i to w ustawie normującej tylko ustroj notariatu. Zarząd Główny domaga się zmiany powyższych postanowień ustawy notarialnej, jako szkodliwych dla adwokatury.

IV. Zarząd Główny Z. A. P. stwierdza, że pomimo starań Z. A. P. i innych zrzeszeń zawodowych dotąd nie uchylono postanowień uniemożliwiających adwokatom obronę w postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonariuszom państwowym, a nadto prowadzenia spraw w sądach kupieckich i przemysłowych na ziemiach zachodnich.

V. Zarząd Główny Z. A. P. wyraża przekonanie, że w interesie zarówno społeczeństwa jak i adwokatury pożądane jest jaknajrychlejsze wprowadzenie sądów administracyjnych w całym państwie.

Znoszenie urzędów

Warszawa (Tel. wł.) W bieżącym tygodniu w ministerjum opieki odbędzie się konferencja w sprawie reformy urzędów pomocy bezrobotnym. Urzędy pośrednictwa pracy będą zwijane stopniowo w ten sposób, że przedewszystkiem będą zniesione w miejscowościach o małym nasileniu bezrobocia. Urzędy zniesione będą już od 1 kwietnia. (w)

W dniu 5 bm. J. Em. ks. Prymas Hlond dokonał poświęcenia nowego kościoła (na zdjęciu) w nadgranicznym Makoszycach w powiecie kępińskim.

III koncert symfoniczny

Adam Dołżycki — Zofja Adamska

III. koncert orkiestry symfonicznej stołecznego m. Poznania odbędzie się w czwartek, dnia 9 b. m. wieczorem o godz. 8 w Teatrze Wielkim. W programie: Bach — uwertura, h-moll. Czajkowski — symfonia VI. Świętna wiołonczlistka p. Zofja Adamska odegra z towarzyszeniem orkiestry koncert Lalo Czwartkowym koncertem dyryguje znakomity kapelmistrz Adam Dołżycki. Bilety w cenie 0.50 do 3.— zł do nabycia w firmie A. Szrejbrovski, ul. Gwarna 20.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Wtorek, 7 listopada 1933.

Słońce: wschód 6.58 — zachód 16.14 —
długość dnia 9 godzin 16 min

Księżyc: wschód 19.19 — zachód 12.19 —
przed ostatnią kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.:
Wtorek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 6 st. C. Pochmurno. Wiatr zachodni. Ciśnienie atmosferyczne niskie 743 mm — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 9 st. C., najniższa plus 2 st. C.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: dziś — 0.11 m.

Kal. rzk.: Nikander i Karyna, Engelbert jutro 4 Koronatów, Gotfryd i Maur.
Kal. słow.: Żytomir — jutro Sędziwoj.

Z POZNANIA

— **Kradzieże i włamania.** Kronika policyjna ostatniego dnia notuje 18 doniesień o kradzieżach i włamaniach. M i dopuszczono się kradzieży z włamaniem w składnicach p. Elżysłusa Kromczyńskiego na Dolnej Wildzie 79. Łupem złodziei padło 7 główek od maszyn do szycia marki „Express” oraz 70 par pedałów do rowerów marki „Wippermann” i „Union” wartości 1500 zł. P. Kromczyński wyznał, że zwrócenie towaru i ujawnienie sprawców 300 zł nagrody.

Ub. nocy ze składnicy kolejowej w Poznaniu skradziono większą ilość węgla. Jako sprawców tej kradzieży ujęto Franciszka Gładyszaka (ul. Kilińskiego nr. 5) i 25-letniego Wincentego Gładyszaka (ul. Madalińskiego 15). Obu osadzono w areszcie policyjnym a węgiel zwrócono władzom kolejowym (kl).

— **Aresztowania.** Za kradzież torebki p. Helenie Michałowskiej (ul. Słowackiego 20) ujęto 24-letniego Adama Ziółkowskiego (ul. Wysoka 11). — Jako poszukiwanego przez sąd okręgowy w Stanisławowie aresztowano 22-letniego Juliana Kowalskiego bez stałego mieszkania.

— U aresztowanego przez policję Ryszarda Golembiewskiego z Pleszewa znaleziono 2 zegarki kieszonkowe, cukierki, czekoladę, pomadki do ust i 14 zł gotówki. Jak się później okazało, przedmioty te pochodzą z kradzieży, którą Golembiewski dokonał wspólnie ze swym kolegą Zgorzelaikiem z Pleszewa w składzie spożywczym p. Grolewskiego w Pleszewie w dniu 5 bm. (kl).

— **Usiłowane samobójstwo.** W bramie domu przy pl. Wolności 11 targnął się na życie trując się esencją octową. 22-letni piekarz Zygmunt Płoszyński (ul. Łąkowa 17). Desperata przewieziono pogotwie ratunkowe w stanie groźnym do szpitala miejskiego. (kl).

— **Tajemnicze zaginięcie dziewczyny.** W niewyjaśnionych okolicznościach zaginęła 16-letnia Bronisława Łukowska. Mieszkała ona u swych rodziców przy ul. Chociszewskiego 89. Wobec tego, że zachodzi przypuszczenie, iż zaginiona nada ofiarą przestępstwa, ojciec jej zwrócił się do policji z prośbą o zarządzenie poszukiwań (kl).

— **Tragiczna śmierć.** W lesie majątności Pawłowice w pow. leszczyńskim przewrócił się wóz naładowany drzewem i przysięgnął swym ciężarem robotnika Józefa Rybińskiego. Obrażenia były tak ciężkie, że Rybiński zmarł niebawem (kl).

— **Zuchwali Niemalankowie.** W Rostarzewie w pow. wolsztyńskim trzej Niemcy, mianowicie Berthold Lindner, Eryk i Paweł Schulzowie zatrzymali przejeżdżającego na rowerze zegarmistrza Franciszka Ziehbke z Rakoniewic. Wywzięła się zacięta bójka, podczas której Ziehbke dobył rewolweru i strzelił w obronę własnej. Wskutek wystrzału zraniony został Lindner, którego przewieziono do szpitala. (kl).

— **Ucieczka więźniów.** W majątności Luskowo w pow. świeckim zatrudniano przy pracy więźniów z Koronowa. W tych dniach zbiegli stamtąd więźniowie Józef Zbikowski i Edmund Dominowski. Za zbiegami zarządono pościg (kl).

— **Echa świętokradztwa w Pleszewie.** W dochodzeniach, prowadzonych w sprawie świętokradztwa, dokonanego w Pleszewie w dniu 16 sierpnia rb podejrzenie o kradzież padło na niejakiego Stefana Walasia, który przez pewien czas mieszkał w Ostrowie. Zarządzono pościg w celu ujęcia przestępcy. (kl).

Z POZNAŃSKIEGO

— **BUK.** (Z sądu) Sąd grodzki w Grodzisku na sesji wyjazdowej w Buku rozpatrywał 4 bm. szereg spraw karnych. Braci Władysława, Jana i Michała Rutkowskich skazano za pobicie robotnika Stencła każdego na 6 miesięcy więzienia. Kolejarza Ignacego Wesolęgo i żonę jego Władysławę, zamieszkałych w Poznaniu, skazano każdego na pół roku więzienia za podstępna kradzież gotówki ze schowku w wysokości 540 zł. Wesolową odprowadzono z miejsca do aresztu za nieodpowiednie zachowanie się w sądzie.

— **GEBICE.** (Poświęcenie polskiej szkoły w Procnyn-u.) 3 bm. otwarta została przy niemieckiej szkole powszechnej w Procnyniu 1-klasowa szkoła powszechna

Niewyjaśniony wybuch gazu świetlnego

Cztery osoby ranne

Groźny wybuch gazu świetlnego nastąpił we wtorek rano w Poznaniu w piwnicach domu przy ul. Wierzbicice 59. Wskutek wybuchu poranione zostały, odnosząc ciężkie poparzenia, 4 osoby, a mianowicie Franciszek i Władysław Bernatowie oraz Anna i Irena Matuszkowe, zamieszkałe również przy Wierzbicicach 57. Poparzenia były tak ciężkie, że wszystkich czworo przewieziono do szpitala miejskiego.

Wybuch nastąpił o godz. 6.45 rano.

Przyczyna eksplozji nie została jeszcze dokładnie stwierdzona. Wiadomo tylko, że właściciel znajdującego się w tym domu składu p. Pernak poszedł do piwnicy ze świecą w towarzystwie jednej z poparzonej. Od otwartego światła zapalił się gaz i nastąpił niespodziewany, a niebezpieczny w skutkach wybuch. M in. zniszczone zostały przy wybuchu w składzie p. Pernaka dwie szyby wystawowe.

Śmiertelne wypadki przy kradzieżach węgla

zwiastują zbliżanie się zimy

Z Radomska donosi (rs.): Do pociągu towarowego na odcinku Boguchowu pod Radomskiem wskoczył niejaki Bilicz i począł zrzucać węgiel. Towarzyszący transportowi policjant oddał strzał, zabijając Bilicza. Komisja, która zjechała na miejsce wypadku, stwierdziła już tylko zgon. Sprawę załatwił sędzia śledczy.

Z Piotrkowa donosi (sk.): W poniedziałek, gdy pociąg towarowy, wiozący węgiel, znalazł się na odcinku Piotr-

ków—Moszczenica, wyskoczyło z lasu kilku osobników, którzy usiłowali wskoczyć do znajdującego się w biegu pociągu. Posterunkowy Władysław Ładowski z oddziału konwojentów, chcąc uniknąć strzelaniny, rzucił się w pogoń za złodziejami. W ciemnościach potknął się i upadł tak nieszczęśliwie, że doznał złamania prawej nogi. Pociągiem nocnym przewieziono go do Piotrkowa.

W sobotę

wszystkie biura i składy będą zamknięte

W uzupełnieniu depeszy naszego korespondenta warszawskiego starostwo grodzkie w Poznaniu komunikuje

że w sobotę 11. bm. urzędy państwowe, szkoły, biura prywatne i wszystkie składy będą zamknięte.

pońska. Aktu poświęcenia klasy dokonał ks. prob. Wierzbicki z Gębic, wygłaszając przytem okolicznościowe przemówienie. Zaznaczyć należy że do nowej szkoły uczęszcza 24 dzieci z Procnynia i częściowo z Dzierżąna. Nauczycielem jest p. Kopeć (Biblioteka potrzebna).

W ostatnim czasie słyszy się tu dużo uwag z powodu braku w naszym miasteczku biblioteki, dostępnej dla szerszej publiczności. Byłoby wskazane, aby uruchomiono tu bibliotekę publiczną, z której można by na dogodnych warunkach wypożyczać książki, gdyż ludność Gębic a także pobliskich wiosek, pragnęłaby mieć godziwą lekturę w czasie długich zimowych wieczorów. Możeby zajęło się tem T. C. L.?

— **GULTOWY.** (Z życia śpiewackiego.) 29 ub. m. urządziło tutejsze Koło Śpiewu na sali parafialnej wieczornicę ku czci Chrystusa Króla. Sala wypełniona była po brzezi publicznością. Program składał się z pieśni chórowych, wykładu p. t. „Walka z nowoczesnym pogaństwem” oraz deklamacji solowych, chórowych i uszczelnionych. Wieczornicę zakończył przemowa miejscowy ks. dziekan Cegieli. Wieczornica spotkała się ze strony robotników z wielkim uznaniem dla tych wszystkich, którzy brali w niej czynny udział.

— (Wieczornica.) Z okazji święta Młodych Polek odbyła się w przepelnionej sali parafialnej wieczornica ku czci Matki Boskiej i Królowej Jadwigi. Na program złożyły się pieśni chórowe, deklamacje, żywe obrazy i t. p. Okolicznościowy referat wygłosiła sekretarka tej organizacji. Wieczornicę zaszczylił swą obecnością ks. dziekan Cegieli, hr. Bnińscy oraz księżniczki T i Z Radziwiłłówna z Litwy Kowieńskiej, które wyszły z tej uroczystości zachwycone świetnym wykonaniem programu do którego w wielkiej mierze przyczyniła się pani hrabianka Bnińska, inicjatorka całego programu.

— **INOWROCŁAW.** (Krew na bufarach.) Przy przesuwaniu wagonów przyduszony został buforem wskutek nieostrożności robotnik Henryk Łada, zatrudniony w cukrowni w Mątwach. Łada doznał złamania prawej ręki oraz kilku żeber. W stanie ciężkim przewieziono go do szpitala.

— (Omali nie porodziła na ulicy.) 4 b. m. w południe upadła przed domem na rynku niejaka Irena Gidyńska, lat 22, z Kazimierza, która począła się wic w bólach. Policja przewiozła ją do szpitala powiatowego, gdzie wkrótce porodziła dziecko.

— (Koń w tramwaju.) W ub. poniedziałek spłoszył się przy ul. Dworcowej koń gospodarza Pankanina z Broniemięrz Małego. W pewnym momencie koń wspiął się i wpadł głową i dyszlem furmanki w okno tramwaju, wybijając szyby. Podczas wypadku uderzona została dyszlem wiceprezydentowa p. Juengstowa, nie odnosząc na szczęście większych obrażeń.

— (Biuro wyborcze.) Biuro wykonawczego komitetu wyborczego do rady miejskiej w Inowrocławiu Obozu Chrześcijańsko - Narodowego znajduje się przy Ryn-

ku nr 24 na parterze. Biuro otwarte jest przez cały dzień.

— **KEPNO.** (Epilog pożaru.) 30 maja rb wybuchł w Bukownicy, pow. Kepno wielki pożar, który strawił 8 gospodarstw. Dochodzenia prowadzone w celu wykrycia przyczyn pożaru ustaliły, że pożar wybuchł w zagrodzie gosp. Cemplika, który w dniu 4 bm. został na ławie oskarżonych, oskarżony o nieumyślnie spowodowanie pożaru. Pożar rzekomo miał powstać od iskry, wybuchłej z komina parownika, ustawionego rzekomo niezgodnie z przepisami budowlanymi. Przewód sądowy nie wykazał winy oskarżonego, to też sąd okręgowy w Ostrowie, na sesji wyjazdowej w Kępnie uwolnił oskarżonego od winy i kary nakładając kosztą postępowania na skarb państwa.

— (Z sali sądowej) Sąd okręgowy na sesji wyjazdowej w Kępnie w dniu 4 bm. skazał Józefa Skawskiego i Stan. Bilickiego z Miechowa za czynne znieważenie policji w czasie służby na 6 miesięcy więzienia akاذgedo, z zaliczeniem aresztu śledczego. Franc Machaja z Grabowa za fałszywe doniesienie przeciw posterunkowemu Andrzejakowi na 3 mies. aresztu z zawieszeniem na 3 lata, Józefa Zemskiego z Przybyszewa za uraz cielesny na 6 mies. więzienia z zawieszeniem na 2 lata. Sprawę Wł. Spikowskiego z Baranowa oskarżonego o spowodowanie kalectwa, przekazał sąd do rozpatrzenia wydziałowi karnemu przy sądzie okręgowym w Ostrowie w składzie sądzącym 3-osobowym. Oskarżonemu grozi kara więzienia do 10 lat.

— **KOBYLIN.** (Z życia S. M. P.) W ub. niedzielę odegrało Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w Kobylinie przedstawienie amatorskie p. t. „Nad ojcowską mogiłą” i „Zmartwychwstanie czyli nieboszyk z urojenia”. Przedstawienie wypadło ku zadowoleniu wszystkich.

— (Kradzież.) 1 bm. włamano się do składu p. Marp-rtia, zamieszkałego przy ul. Długiej, gdzie skradziono gotówkę i pewną ilość papierosów. Straty wynoszą około 80 zł.

— **KRZYWIŃ.** (Z życia Sokoła.) Tutejsze żeńskie tow. „Sokół” odegrało 5 bm. na sali p. Zakowskiej przedstawienie amatorskie sztuki p. t. „Przebudzenie” obraz sceniczny w 3 aktach Bonifacego Wrzosa. Młode amatorki wywiązały się z swego zadania ku ogólnemu zadowoleniu.

— **LESZNO.** (Uroczystości Chrystusa Króla.) Jak wszędzie tak i w Lesznie odbyła się w ub. niedzielę uroczystość ku czci Chrystusa Króla. Przed południem odbyło się solenne nabożeństwo a po południu, przy szczerze zapelnionej sali „Hotelu Polskiego” uroczysta akademія składająca się z deklamacji, popisów chóru kościelnego, słowa wstępnego przez p. prezesa Handtkę i referatu p. dr. Polewskiego. Przebieg całej manifestacji był nadzwyczaj imponujący.

— (Zwierzyniec.) Leszno ma oddawna zwierzyniec. Był on celem ataków z różnych stron z powodu złych warunków dla

KRONIKA TOWARZYSKA

Towarzystwo Pomocy dla Inteligencji urządzi w środę, dnia 8 bm w Adrji dancing-bridge Początek o godz 9 wczor. Dochód przeznaczony na zubożala inteligencje. zg 20 364

Żeńsk. Tow. Gimn. „Sokół” XVI Języce urządzi w dniu 11 bm od godz 19 w salce „Gospody Polskiej” przy św. Marcjanie nr. 40 zabawę taneczną z najrozmaitszymi niespodziankami, na którą wszystkie druchny i druhów oraz sympatyków serdecznie zapraszamy Czołem zg 20 370

Restauracja w Hotelu Polonia, Grunwaldzka 18 poleca bezpłatnie sale i pokoje klubowe na wszelkie uroczystości. Kuchnia wyborowa. Ceny niskie. Wieczorem dancing. zg 20 369

zwierząt. Obecnie, dzięki niestrudzonej pracy znanego i ogólnie szanowanego obywatela, p. dr. Świdzkiego, zwierzyńiec nasz przeniesiono na przestronny teren, stanowiący ozdobę miasta i zapewniający zwierzętom warunki higieniczne.

— (Święto umarłych.) W parafii naszej obchodzone godnie święto umarłych. Procesja wyruszyła z kościoła na nowoemcmentarz a wojsko podążyło na cmentarz wojskowy, gdzie żeńska szkoła powszechna pięknie ubrała groby naszych zmarłych żołnierzy. Cześć ich pamięci!

— **NAKŁO.** (Strajk w cukrowni żałobny) W ub. czwartek wyniki zatargu na terenie tutejszej cukrowni na tle zarobków robotników kampanjanych przy czym robotnicy zagrozili nawet strajkiem. Ostatecznie sprawę załagodono, tak że do strajku nie doszło. Praca odbywa się więc w cukrowni bez przerwy.

— (Kradzież) 3 bm. wieczorem okradli nieznanzi złodzieje mieszkanie p. Siodzińskiej zamieszkałej przy ul. Liwowej. Kradzież miała miejsce w czasie, gdy p. S. znajdowała się na nabożeństwie różańcowym przy czym złodzieje zabrali różnecenne przedmioty, jak biżuterję, złoty, łyżki srebrne monety złote oraz bieliznę. Zaleca się więc specjalnie uważać na mieszkania w porze wieczornej, gdyż ostatnio bardzo częste były kradzieże w czasie nieobecności domowników.

— **SMIGIEL.** (Osobiste) W dniu 9 bm. obchodzą pp. Stanisław i Pelagia z Wojciechowskich Łupicy z Koszanowa srebrne godny małżeńskie Jubilat bardzo intensywnie oddaje się życiu społecznemu i cieszy się poważaniem i ogólną sympatją wśród obywatelstwa

— (Z życia Tow. Rob. Polsk.) Katolickie Tow. Robotn. Polskich urządziło dn. 5 bm. na sali Strzelińskiej przedstawienie amatorskie sztuki p. t. „Takich więcej”. Amatorzy wywiązały się z swych ról znakomicie.

— **ŚRODA.** (W hołdzie Chrystusowi Królowi.) Miasto nasze bardzo uroczystie obchodziło święto Chrystusa Króla. W kolegiacie odbyło się uroczyste nabożeństwo, w którym wzięły udział liczne delegacje towarzyszy z sztabdarami M-ze św. odprawili ks. prob. Meissner, a kazanie wygłosił ks. Kowalski. Przez cały dzień trwała po ulicach kwesta na Akcie Katolickie. Wieczorem odbyła się uroczysta akademія. Udział w podniosłej akademię był bardzo liczny.

— **WAGROWIEC.** (Kurs drużyn ratowniczych.) 6 bm. rozpoczął się kurs żeńskich drużyn ratowniczych Polskiego Czerwonego Krzyża. Kurs odbywa się w lokalach oddziału Ruchu P. K. P. przy ul. Kościuszk.

— (Przedstawienie amatorskie.) Występ amatorski Drużyny Błękitnej wypadł naogół dobrze. Po przedstawieniu odbyła się zabawa.

— (Pożar) W ub. niedzielę w Starej Strzelińnicy wybuchł pożar w czasie wyświetlania filmu. Przyczyną pożaru było krótkie spięcie. Spalił się film wartości około 10000 zł. Operator filmowy p. Wiktor Truder z Poznania doznał poparzeń.

Parlament dyskusyjny Koła Prawników

W niedzielę 29. ub. m. Koło Prawników i Ekonomistów urządziło parlament dyskusyjny n. t. „Przyszłość Gospodarcza Świata”.

Udział w parlamencie wzięli pp.: Maciejewski Antoni, Budniak Paweł, Aniszczyk Aleksy, Chudoba Stanisław, Hedinger Kazimierz, Sommer Witold, Olszowski Stanisław, Orliński Maksymilian, Adamczyk Włodzimierz, Czapiewski Stanisław.

Do jury w zastępstwie nieobecnych profesorów weszli pp. dr. Jan Zdzitowiecki, Tekstor i Wloch.

Jury nagrody pierwszej nie przyznało. Drugie nagrody uzyskał pp.: Maciejewski i Czapiewski. Wywodom mówców przysłuchiwało się zgórą 200 osób.

Z BYDGOSZCZY

— **Nowy kredyt budowlany.** Miejski Komitet Rozbudowy Miasta otrzymał zawiadomienie o nowym przyznaniu dla Bydgoszczy kredytu budowlanego w wysokości 20 tysięcy złotych. Podział tego kredytu pomiędzy budujące się małe domki mieszkalne nastąpi na najbliższym posiedzeniu komitetu w nadchodzący piątek. Ogółem w roku bieżącym Bydgoszcz otrzymała kredytu budowlanego z Banku Gospodarstwa Krajowego na sumę 416 tysięcy i stoi pod tym względem na trzecim miejscu po Warszawie (miljon 800 tysięcy) oraz Lwowie (460 tysięcy).

— **Tydzień zagadnień polsko-niemieckich.** Zaprojektowany przez Z. O. K. Z. tydzień zagadnień polsko-niemieckich przeszedł się w Bydgoszczy z momentem wysoce dla tej organizacji niefortunnym. Zarząd miejscowego koła Z. O. K. Z. przestał istnieć, wyznaczony przez Poznań komisarz nie zna stosunków bydgoskich i nie orientuje się w nastrojach społeczeństwa. Zwrócił się on wprawdzie z prośbą o współpracę do zarządu dotychczasowego, ale wątpliwe jest, czy ten, jako będący w zawieszeniu, będzie chciał zająć się akcją propagandową tygodnia. Obawiać się należy, że tydzień, mający w zasadzie na widoku cel dobry — pomocy rodakom na obczyźnie — nie odniesie w Bydgoszczy takiego sukcesu, jaki odnieść powinien.

— **Nowy inspektor skarbowy.** Stanowisko naczelnika II Urzędu Skarbowego m. Bydgoszczy po inspektorze Ozanie, powołanym do Poznania, objął inspektor Wacław Pawłowski.

— **Poświęcenie świetlicy.** W ubiegłą niedzielę z okazji tygodnia Białego Krzyża odbyło się w południe w gmachu Szpitala Wojskowego przy ulicy Jagiellońskiej, poświęcenie świetlicy żołnierskiej. Aktu poświęcenia dokonał proboszcz parafii farniej ks. kanonik Józef Schulz.

— **Druga seria robót wodociągowo-kanalizacyjnych.** Miejski wydział Wodociągów i Kanalizacji przystąpił obecnie do drugiej serii prac, przewidzianych na bieżący rok budżetowy. Zatrudniając na zmianę co tydzień innych 50 ludzi i przynosząc tem choć drobną ulgę wielkim rzeszom naszych bezrobotnych. Wydział Wodociągów i Kanalizacji prowadzi roboty wzdłuż ulicy Nakielskiej, od Malborskiej do Chłopińskiego, oraz na zbiegających do Nakielskiej ulicach Wincentego Pola, Czarnieckiego i Chłopińskiego. Poza tem prowadzone są prace wodociągowo-kanalizacyjne na Szwederowie po obu stronach ulicy Filareckiej.

— **Regulacja lasu za Podchorążówką.** Dowiadujemy się, że władze wojskowe cofnęły swój sprzeciw przeciwko zabudowaniu terenów miasta - ogrodu po prawej stronie szosy Gdańskiej w lesie nadleśnictwa Bocianowo, pomiędzy Szkołą Podchorążych i stacją wodociągów miejskich. Wobec tego, że i pożyczka z Funduszu Pracy w wysokości 230 tysięcy została miastu przyznana, magistrat niebawem rozpocznie roboty regulacyjne na tym terenie, przeprowadzając według planów miejskiego wydziału Budownictwa Podziemnego ulice oraz urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne.

— **Wykończenie bloku mieszkalnego na Szwederowie.** Wewnętrzne wykończenie pozostałych trzech domów mieszkalnych w miejskim bloku przy ulicy Żwirki i Wigury na Szwederowie dobiega końca. Pracuje tam stale od szeregu tygodni 50 — 60 ludzi i spodziewać się należy, że przed nastaniem zimy domy te oddane będą do użytku oczekujących na mieszkania w nich reflektantów.

— **Samobójstwo cukiernika.** W poniedziałek 6 bm. rano popełnił samobójstwo 45-letni Ryszard Hoppe, z zawodu cukiernik, zamieszkały przy ulicy Krakowskiej 16. Powiesił się on we własnym mieszkaniu na rzemieniu, który uprzednio przymocował do rury wodociągowej. Jak twierdzą sąsiedzi i znajomi Hoppego, nosił się on od dłuższego czasu z zamiarem popełnienia samobójstwa.

— **Otwarcie „Dziwada”.** Scenka ballad i baśni pod nazwą „Dziwadło” urządziła w sali Pod Lwem przedstawienie inauguracyjne w nadchodzącą środę 8 bm. Dana będzie baśń japońska „Wróbel Mikado” z muzyką Hładyłowicza i w dekoracjach Krassowskiego. Powtórzenie tej bajki w piątek. Początek o godzinie 4 po południu. Bilety w księgarni Gieryna.

Cedula Gieldy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 7 11. 1933 r.
Warunek: handel hurt. ład. wag. dostawa bież. za 100 kg. w złotych.
Ceny transakcyjne: żyto 602 tonny par Bydgoszcz 14.60—14.70, owsy 525 tonny par. Bydgoszcz 13.85.
Ceny orientacyjne: żyto bez zmiany, pszenica bez zmiany, jęczmiona bez zmiany owies 13.50—13.85, otręby pszenne 9.00—9.50, otręby grube 9.50—10.00, makuch lniany 19.00—20.00, makuch słonecznikowy 19.00—20.00.

Reszt. notowań bez zmiany.
Ogólne usposobienie spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 535 tonny pszenicy 157 tonny, jęczmienia brow. 70 tonny, przem. 210 tonny, owsa 220 tonny, maki żytniej 44 tonny pszennej 43 tonny, otrąb żytnich 17 tonny, pszennych 58 tonny, jęczmiennych 30 tonny, grochu Vikt. 60 tonny maki niebieskiego 28 tonny, wyki 15 tonny ziemniaków jadalnych 60 tonny, fabrycznych 30 tonny.

Wybory gromadzkie w pow. łódzkim

Mimo unieważnienia list narodowych w większości gromad ilość wybranych narodowców w całym powiecie przekracza 70 procent

Z Łodzi donoszą:
Jak już wczoraj podawaliśmy, w dniu 4 bm. przeprowadzone zostały wybory do rad gromadzkie na terenie powiatu łódzkiego. Wyborów dokonano na terenie 198 gromad, wchodzących w skład powiatu. Termin był do ostatniej chwili trzymany w tajemnicy. Starosta powiatowy wybory wyznaczył do wszystkich gromad na jeden dzień.

W większości gromad unieważniono wszystkie listy z wyjątkiem list „sanacyjnych”, wobec czego głosowania nie było. Pod presją jednak opinii publicznej umieszczono na listach „sanacyjnych” wiele nazwisk samorządowych działaczy obozu narodowego. Ogółem do tych rad gromadzkie wybrano w ten sposób około 50 proc. kandydatów Stronnictwa Narodowego.

W sferach wtajemniczonych tłumaczo

czono fakt ten obawą, by pierwsze rady gromadzkie, wybrane na mocy nowej ordynacji samorządowej, nie zostały całkowicie zboykotowane przez ludność i nie stały się zarzewiem zbyt silnego fermentu na wsi.

W niektórych miejscowościach, jak Stolniki i Chojny pod Łodzią, wyborcy zorganizowali blokadę przewodniczących i członków komisji, protestując w ten sposób przeciwko odrzuceniu wszelkich list wyborczych, prócz „sanacyjnych”.

W gromadach podmiejskich, gdzie listy Obozu Narodowego nie zostały unieważnione, wybory się odbyły i tam listy narodowe odniosły przynajmniej zwycięstwo.

W ostatecznym rezultacie ilość wybranych narodowców w całym powiecie łódzkim przekracza 70 proc. ogólnej liczby radnych.

W innych powiatach

Do rad gromadzkie, jak zdołaliśmy ustalić, wybory przeprowadzone zostały w powiatach województwa łódzkiego w okresie do dnia 20 listopada r. b. Ścisły terminów dla poszczególnych gromad ustalić nie można.

Na terenie powiatu łaskiego i łęczyckiego wybory odbywają się od dnia 6 bm. przez 4 dni, w różnych terminach do poszczególnych gromad. Termin ścisły wyborów tych opublikowany był dopiero w przeddzień samych wyborów.

Dla orientacji podajemy ustalony w drodze rozporządzeń wojewody łódzkiego podział administracyjny. Tak więc w powiecie brzezińskim wybory odbędą się do 210 gromad, kaliskim 303, kolskim 253, konińskim 419, łaskim 282, łódzkim 198, łęczyckim 256, piotrkowskim 388, radomszczańskim 310, sieradzkim 311, tureckim 257 i wieluńskim

335. Łącznie na terenie woj. łódzkiego wybory odbędą się do 3920 gromad. Po przeprowadzeniu wyborów do rad gromadzkie w grudniu rb. mają być przeprowadzone wybory do rad gminnych, przyczem wyborów tych dokonywają rady gromadzkie.

Na terenie województwa łódzkiego wybory odbędą się do 232 rad gminnych, a mianowicie w powiecie brzezińskim do 15 rad, kaliskim 20, kolskim 13, konińskim 26, łaskim 18, łódzkim 16, łęczyckim 15, piotrkowskim 21, radomszczańskim 25, sieradzkim 19, tureckim 19 i wieluńskim 25.

Według ostatnich wiadomości, w szeregu powiatów dzieje się podobnie, jak w pow. łódzkim, to znaczy listy opozycyjne są masowo unieważniane, a zostają tylko listy B. B. Dzieje się to na wielką skalę zwłaszcza w pow. sieradzkim.

Tajemnica „tanich cen” żydowskich

Wielki proces w Łodzi

Z Łodzi donosi (z): Sąd okręgowy ogłosił po 3-dniowej rozprawie wyrok w sprawie olbrzymich kradzieży, dokonywanych systematycznie w ciągu 2 lat przez zorganizowaną szajkę, na terenie zakładów przemysłowych I. K. Poznańskiej. Robotnicy i działający wspólnie z nimi Żydzi - hurtownicy wywozili rzekomo w próżnych skrzyniach przedzie kradzioną wprost w przedział. Kradziony towar oddawali po cenie niższej od cen fabrycznych, stwarzając w ten sposób nieuczciwą konkurencję. Tajemnica „tanich cen” w hurtowniach żydowskich wyszła znowu raz na światło dzienne.

Sąd po przeprowadzonej rozprawie skazał Moszka Gutmana na 2 lata wię-

zienia, Szymona Bluma na 9 miesięcy więzienia, Rubina Luftmana na 1 rok więzienia i 100 zł grzywny, Moszka Erstera na 10 miesięcy więzienia i 1.000 zł grzywny, Jankiela Moszka Pechmana na 500 zł grzywny, Icka Lewkowicza na 300 zł grzywny, Franciszka Cicheckiego i Szczepana Królaka każdego na 1 i pół roku więzienia.

JARMARKI

— **ZBASZYŃ.** (Jarmark na konie, wyznaczony na 8 bm., nie odbędzie się.
— **MOSINA.** Jarmark ogólny odbędzie się w czwartek 9 bm.
— **PIASKI.** Jarmark ogólny na konie, bydło i kramny w środę, 15 bm.

Sąd doraźny w Inowrocławiu

Zamiast szubienicy — dożywotnie więzienie

19-letni bandyta Janiak, skazany na karę śmierci, ułaskawiony przez p. Prezydenta

Z Inowrocławia donosi (bp): W poniedziałek toczył się przed sądem okręgowym z Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Inowrocławiu

proces doraźny

nad 19-letnim bandytą, Antonim Janiakiem, oskarżonym o napad rabunkowy na handlarza demokracją, Andrzeju Kwiatkowskim, lat 28, z Rębina.

Rozprawie przewodniczył wiceprezes sądu okręgowego Szechowicz, przy udziale wotantów Świąteczkiego i Zwierzynskiego. Oskarżał podprok. Galuba, bronił adw. Kowalski z Inowrocławia.

Kwiatkowski, będąc bez pracy, trudnił się sprzedażą artykułów spożywczych po wsiach. Wracając w dniu 7 października r. b. z zainkasowaną większą gotówką, został koło maj. Cieślin zaczepiony przez Janiaka, pochodzącego z Szymborza-Nowe Osady. Kiedy się znaleźli na drodze do Rębina o 100 m za parkanem solankowym, Janiak

dobył rewolweru

i oddał

2 strzały.

przyczem kula przeszła koło opony mózgowej i utkwiała w okolicy skroni. Nie mając więcej naboju, Janiak ściągnął Kwiatkowskiego z wozu i usiłował go

dobić kolbą rewolweru

w przydrożnym rowie.

Na krzyk napadniętego i wołanie

o pomoc

nadbiegł przechodzący niedaleko rolnik Bochat z Rębina.

Morderca,

widząc pomoc, zbiegł. Ciężko rannego Kwiatkowskiego przewieziono do szpitala powiatowego, a Janiaka

aresztowano

nazajutrz w domu.

Ciężko ranny Kwiatkowski, który wrócił do zdrowia, zeznawał jako główny świadek, przyczem

pod przysięgą stwierdził,

że sprawcą napadu był oskarżony. Po przesłuchaniu dalszych

ośmiu świadków

Z POMORZA

— *** GDYNIA.** (Uwięził Żyda w piecu.) W tych dniach pewien kupiec żydowski zamówił większą partię szprotów w jednej z wędzarni w Gdyni. Gdy towar już był przygotowany, a Żyd odmówił wzięcia go, rozgniewany właściciel wędzarni wpakował Żyda do pieca w którym wędziły ryby. Mimo przeraźliwych krzyków uwiecznionego, Kaszub przetrzymał go w piecu przez kilka godzin i dopiero na interwencję policji wypuścił na wolność.

— *** SWIECIE.** (Napad rabunkowy.) — Mieszkaniec Krawańskiego Stanisława w Laskowicach naszło w nocy dwóch osobników Zabiwszy poprzednio psa, wtargnął oknem do mieszkania, gdzie pod groźbą użycia rewolwerów zmusił żonę kolejarza do wskazania kryjówki pieniędzy. Zrabowawszy 60 zł z szafy wskazanej przez steroryzow. kobietę, uciekł

— (Ukarana szajka złodziejska) Przed sądem grodzkim w Świeciu odpowiadało za masową kradzież bydła w nizinach świecko-nowskich oraz za paserstwo kilku osobników Sąd skazał: Kukawka Anastazego z Brzeziny i Kukawka Konrada z Białych Błot każdego na 3 lata więzienia za kradzież 6 krów; Drażkowskiego, handlarza z Osia, na półtora roku więzienia i 1000 złotych grzywny za paserstwo; Matowskiego z Brzeziny na 1 rok więzienia z zawieszeniem na 4 lata, również za paserstwo.

— (Przyjęły wiarę katolicką.) Ewangeliczka Erna Marta Łączkowska, lat 23, przyjęła w kościele katolickim w Lnianiu wiarę katolicką, a następnie wzięła tamże ślub z p. Błaszkieviczem, mistrzem szewskim w Lnianiu. W kościele poklaskowanym w Świeciu przyjęła wiarę katolicką Mina Gaede, lat 19, poczem odbył się jej ślub z p. Franc. Maćkowskim ze Świecia.

— *** TCZEW.** (Policja ujęła doliniarzy.) Policja kryminalna przytrzymała 3 zawodowych złodziei kieszonkowych, którzy dokonali kradzieży 130 zł na szkole Franciszka Lorkowskiego z Tczewa i skradli zegarek złoty.

— (Za jazdę na gapę.) Przez funkcjonariuszy kolejowych w Tczewie zostali zatrzymani dwaj osobnicy bez stałego miejsca zamieszkania, którzy podróżowali bez biletu.

— (Kradzieże.) W komisariacie P. P. zostały zgłoszone następujące kradzieże z włamaniem: 6 królików oraz narzędzi stolarskich i garderobę wart. około 60 zł na szkole Józefa Cyrzana z Tczewa i kradzież trzewików myśliwskich wart. 30 zł na szkole Słomkiewiczowej z Tczewa.

— (Wypadek kolejowy.) Na dworcu tczewskim w Zajaczkowie — Tczewskim około godz. 22., prawdopodobnie wskutek złego nastawienia zwrotnicy, wykołczyły się cztery wagony towarowego pociągu zbiorowego Wypadku w ludziach na szczęście nie było.

— (Ze sali sądowej.) Tut. sąd grodzki pod przewodnictwem sędziego Bilińskiego zasądził 25-letniego robotnika Pawła Paszka z Tczewa za liczne kradzieże z włamaniem na karę więzienia przez 8 miesięcy. — Konrada Baldowskiego z Tczewa za jazdę statkiem pasażerskim bez biletu na 3 mies. więzienia.

— (3 mies. więzienia za fałszywe doniesienie.) Sąd okręgowy w Starogardzie skazał robotnika Brunona Schulza z Miłobądzą na 3 mies. więzienia za fałszywe obwinienie policjanta o kradzież węgla.

— (Goście estońscy.) Przez miasto graniczne Tczew z Królewcą do Berlina przejeżdżała samochodami wycieczka 45 członków Estońskiego Renn-Klubu.

na karę śmierci

przez powieszenie i utratę praw obywatelskich na zawsze.

Obrońca oskarżonego odwołał się

telegraficznie do Pana Prezydenta.

O ile odpowiedź nie nadejdzie w ciągu nocy, Janiak

zawisnie

we wtorek rano

na szubienicy.

Przygotowania do

egzekucji

na dziedzińcu więziennym zostały już wykonane.

Inowrocław. (Tel. wł.) Około godz. 8 wieczorem nadeszła z Warszawy odpowiedź na telegraficzną prośbę obrońcy. P. Prezydent skorzystał z przysługującego mu prawa i zamienił karę śmierci na dożywotnie więzienie.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

NA WIELKOPOLSKIM WARSZTACIE NAUKOWYM

PAMIĘTAJMY O CHMIELEWSKIM

Niedługo, bo w kwietniu 1934 r., upływie trzydziesta rocznica zgonu Piotra Chmielowskiego. Wiadomo, czym był Chmielowski w dziejach naszej nauki literatury i jak ogromne a niespożyte na tem polu położony zasługi. Uwytkują się one jeszcze dobitniej, jeżeli się weźmie pod uwagę, w jak niesłychanie ciężkich i trudnych warunkach. Wyczerpujące zajęcia zarobkowe (obowiązki nauczycielskie i redaktorskie) odrywały uczonego od pracy, do której przedewszystkiem był powołany. A gdy wreszcie po latach wielu zdobył odpowiednią dla siebie warsztat i stanowisko, na którym całkowicie mógł się poświęcić nauce (katedra literatury polskiej w uniwersytecie lwowskim), zgasił przedewszystkiem w toku najpełniejszej działalności (1904). A działalność to była w ogromie swoim i bogactwie zdumiewająca, tak, iż słusznie należał mu się przydomek „verus laboris virtutisque Colossus”.

Trudno na tem miejscu wliczać zasługi naukowe i pisarskie Chmielowskiego. Dość wspomnieć dzieła takie, jak monografię o Mickiewiczu, rzecz o „Kobietach Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego”, o „Autorkach polskich w XIX wieku”, o „Naszej literaturze dramatycznej”, o „Dziejach krytyki literackiej w Polsce”, liczne studia o poetach i pisarzach naszych (głównie wieku XIX), dalej „Metodykę” i „Stylistykę”, a przedewszystkiem sześciotomową „Historję literatury polskiej”, dającą całokształt jej rozwoju od początków do czasów współczesnych. — Niezliczoną ilość prac, studiów, artykułów, recenzji, sprawozdań ogłosił w czasopiśmie i prasie codziennej. O tej bogatej spuściznie naukowej i literackiej Chmielowskiego szybko zaczęto zapominać. A przecież nie ulega kwestji, że niesłusznie i że puścizna ta nie powinna być bez wpływu na młode pokolenie krytyków i historyków literatury.

Właśnie pojawiła się książka, która pragnie przerwać to niesprawiedliwe przemilczenie i przypomnieć społeczeństwu działalność i zasługi nieodżałowanego uczonego. Jest to świeżo wydana „Bibliografja prac Piotra

Chmielowskiego”, zestawiona przez Jana Świerżowicza, b. dyrektora gimnazjum w Trzemesznie. Autor projektował wydanie wyboru pism Chmielowskiego, bibliografja zaś miała być wstępem do publikacji. Skoro jednak ogłoszenie wyboru natrafiło na trudności (z powodu przedwczesnego zgonu prof. Br. Gubrynowicza), autor, nie rezygnując zasadniczo z pierwotnego planu, wydrukował narazie osobno bibliografję. „W nadziei, że się przyda, że zwróci uwagę na postać wielkiego uczonego i gorącego Polaka, jakim był Piotr Chmielowski”.

Materiał ułożony jest chronologicznie, a rozdzielony na trzy grupy: Pierwsza zawiera dzieła, rozprawy, odcinki, wycinki, osobno wydane, druga: dzieła innych autorów i przekłady, dokonane przez Chmielowskiego i oddzielnie przez niego wydane, trzecia: artykuły, recenzje, sprawozdania, przeglądy, korespondencje, umieszczone w czasopiśmie lub pismach zbiorowych. Materiał zebrano sumiennie, choć zdarzają się opuszczenia czy przeoczenia niektórych pozycji ważniejszych (np. pod r. 1886: „Studja i szkice literackie”; pod r. 1888: „Józef Ignacy Krasiński”; pod r. 1898: „Nasza literatura dramatyczna”, t. 1—2). Całość zaopatrzoną dwoma indeksami: osobnym i rzeczowym. (Indeks rzeczowy można było rozwinąć bardziej szczegółowo).

Pożyteczna ta publikacja, wykonana z rzetelnym nakładem pracy i z pietyzmem, powinna zainteresować polonistów i znaleźć się na półkach bibliotek publicznych i szkolnych. Autorowi należy się wdzięczność za podjęcie i uskutecznienie wydawnictwa (w trudnych i niesprzyjających warunkach), a zarazem towarzyszą mu życzenia, by dalszy swój plan wydawniczy szczęśliwie doprowadził do końca.

Dr. Stefan Wierczyński.

Poznań.

*) „Bibliografja prac Piotra Chmielowskiego (w 30-tą rocznicę zgonu: 1904 do 1934)”. Napisał Jan Świerżowicz w Trzemesznie. 1933. Nakładem autora. 8°. s. XI, 113, 2 nak.

W NAUKOWYM POZNANIU.

Poznańskie Towarzystwo Filozoficzne odbędzie 47 posiedzenie naukowe w środę, 8 listopada od godz. 20 w sali 22 Collegium Minus U. P. Na porządku obrad — odczyt prof. U. P. dr. Adama Żółtowskiego p. t. „Teoria poznania u Hegla”.

Oddział poznański Polskiego Towarzystwa Historycznego odbędzie posiedzenie w środę, 8 listopada, o godz. 18 w Seminarjum Historycznym w Zamku. Na porządku dziennym — dwa referaty dyr. St. Bodniaka, dotyczące stosunku Polski do morza w dawnych czasach, mianowicie „Sprawa utworzenia portu w Pucku w r. 1561” i „Z dziejów pierwszego okrętu Polski”.

Jak nam pomorską ziemię wydzielano opisuje w swej pracy prof. Zygmunt Wojciechowski. Rozprawa ta została świeżo wydana przez Instytut Bałtycki p. t. „Rozwój terytorjalny Prus w stosunku do

ziem macierzystych Polski”. Wychodząc z założeń uczonej niemieckiej, że wyprawy cesarzy średniowiecznych Niemiec do Włoch wpłynęły na rozdrobnienie państwa, podnosi, że właśnie na wschodzie rosło państwo niemieckie, które w XIX wieku skupiło koło siebie te rozdrobione księstwa i stworzyło obecną Rzeczpospolitą. Była to Brandenburgja, sposobem pasorzytniczym zerująca i rozrastająca się kosztem ziem Słowian Nadodrzańskich, a potem państwa polskiego. Wykorzystując każdą chwilę słabości wyciągały się zaborcze ręce Brandenburczyków po ziemię nad Notecią i Wisłą systematycznie odpychając Polskę od Bałtyku. Te właśnie walki i zabory ziem naszych barwnie przedstawia prof. Wojciechowski, stylem jedynym i jasnym. Omawiana praca ukazała się jako ostatnia zamykająca cykl cennych broszur wydanych przez Instytut Bałtycki w serii p. t. „Światopogląd morsk”. (J. St.)

SKĄD SIĘ WZIĘŁY NASZE ZWIERZĘTA DOMOWE?

Polskie Towarzystwo Przyrodników im. Kopernika posiada w Poznaniu oddział, który rozpoczął tegoroczny sezon naukowy posiedzeniem, odbytem w sali wykładowej Zakładu Fizyki Doświadczalnej U. P. Porządek dzienny tych pierwszych obrad wypełniły wysoce interesujące wywody prof. U. P. dr. Zygmunta Moczarskiego o pochodzeniu naszych zwierząt domowych, zakończone postawieniem ciekawej hipotezy, że ludy słowiańskie Europy pochodzą z południa i przywędrowały stamtąd na północ pod naciskiem Greków i Rzymian.

Dwa mamy główne ogniska — mówi prof. Moczarski — z których wywodzą się nasze zwierzęta domowe. Jedno z nich leży na Wschodzie, w Azji, drugie jest południowe, śródziemnomorskie. Nie wszystkie zwierzęta domowe przybyły z tych ognisk równocześnie. Wcześniej zjawiała się z epoką lodowcową owca świderoga i psy przypominające nasze charty, tylko z długim włosem. Takie same charty spotykane są na najstarszych egipskich rzeźbach. Późniejszymi przybyłymi są: owca zwisioroga, pies parjas

i bydlę domowe. Ciekawym jest fakt, że zrazu nie miało ono rogów: najstarsze znane nam kopalne czaszki bydlę domowego należą do rasy bezrogiej. W późniejszych czasach spotykamy bydlę różno-bezrogie, t. j. takie, gdzie samce posiadają rogi, samice są ich pozbawione, po nich dopiero występują formy, opatrzone rogami u obu płci.

Zwierzęta pochodzące z ogniska azjatyckiego przeważnie grupują się obecnie w krajach anglo-saskich i ościennych, a więc: w Anglii, Normandji, Belgji, Holandji, Szwecji, Norwegji. Spotykamy tam owce pokrewne owcy argali i szczytki turów z podwójnie skróconymi rogami, jakie widzimy na płaskorzeźbach z siódmego wieku przed Chrystusem. Natomiast dawna Polska w granicach największej ekspansji była przeważnie terenem zamieszkania zwierząt domowych, których przodkowie przypuszczalnie byli pochodzenia śródziemnomorskiego, jak np. owczarki, szpice pomorskie, nasze owce, t. zw. wrzosówki, przypominające śródziemnomorskie, bydlę z rasy krótkorogiej i hodowane w tych czasach przedhistorycznych świnie, po-

ŻYCIE KULTURALNE

MUZYKA

Turgeniew napisał operetkę. Lenin-gradzka „Krasnaja gazeta” donosi że w papierach po Turgeniewie znaleziono operetkę „Ostatni czarnoksiężnik”, do której tekst napisał Turgeniew, zaś muzykę słynna śpiewaczka Paulina Viardot-Garcia. Operetkę tę tłumaczy się na rosyjskie, ma być niedługo wystawiona.

W MUZYCZNYM POZNANIU.

Poznańskie Towarzystwo Oratoryjne posiada w swym łonie sekcję muzyki dawnej. Ma ona na celu zaznajamiać melomanów poważniejszego autoramentu z rozwojem twórczości muzycznej w biegu czasów. Jak już donosiliśmy parokrotnie, dzisiaj we wtorek o godz. 20,30 odbędzie się w sali św. Marcina taki wieczór poświęcony twórczości instrumentalnej, w szczególności formie koncertu.

Świeżo zorganizowana przez Towarzystwo Oratoryjne orkiestra smyczkowa wykona pod batutą prof. Stanisława Wiechowicza concerto grosso c-moll Corelliego. W historję formy muzycznej jaką jest concerto grosso, wprowadzi słuchaczy dr. Zygmunt Sitowski, przedstawiając ją na tle rozwoju muzyki instrumentalnej Corelli, wybitny kompozytor rzymski który żył na przełomie wieku XVII i XVIII jest właściwym twórcą tej formy. Dawniej sądzono, że przed nim komponowali koncerti grossi Lorenzo Gregori i Giuseppe Torelli. Następnie okazało się że rodzaj ten został stworzony przez Corelliego który już w r. 1680 zaprodukował w Rzymie utwory tak skonstruowane, a napisał ich wiele; w samem swem opus 6 wydał odradu dwanaście. Concerti grossi są pisane na parę instrumentów solowych (do trzech), którym przeciwstawia się zespół kilku innych narzędzi muzycznych.

Koncert na jeden instrument solowy i zespół, powstał nieco później, około roku 1700, a stworzyli go Torelli, Albinoni i Jacchini. W dalszym rozwoju, w twórczości Jana Sebastjana Bacha zajmuje już ta forma poważne miejsce. Dzisiaj usłyszymy koncert fortepianowy d-moll tego twórcy, który wykona p. Barbara Łasińska. Do wstępu upoważnia program który można za 40 groszy nabyć przy wejściu. Czekajcie nas wieczór ciekawymi i pełnymi treści.

TEATR

Co grają we Lwowie? Piszą nam ze Lwowa: Teatr Rozmaitości wystawił komedję muzyczną „Moja siostra i ja”, wstawioną po wielu naszych miastach świetną rolę Modzelewskiej. Takiej gwiazdy nie mamy, lecz pod reżyserją p. Radulskiego przedstawienie szło z werwą, a kilka ról udało się znakomicie szczególnie p. Leliwa budził śmiech jako żydowski handlarz obuwia. Role kobiece wykonały pp. Kamińska i Matusiakówna. W teatrze Wielkim gra się na zmianę „Bachantki” Eurypidesa w przekładzie Kasprowicza, oraz „Wesele”. Przedstawienia bardzo dobre, lecz frekwencja mała. Może Rozmaitości podtrzymają lekką muzyczką cięższy repertuar?

Bracia Tharaud wydali w Paryżu nową książkę. Nosi ona tytuł „Histoire vraies” i zawiera wspomnienia ze styczeńskiej w Barrésem Péguyem, Dérroulédem Belą Kunem (komunistą węgierskim) i innymi wybitnymi lub znanymi osobistościami.

krewna południowej Sus mediterraneus; to samo odnosi się do koni. — Zwierząt domowych pochodzenia azjatyckiego mamy w Polsce mało, natomiast dużą ich ilość przywiozły ze sobą narody germańskie, które same przywędrowały z Azji.

Rozprzestrzenie się zwierząt domowych stoi wogóle w związku z rozprzestrzeniem się uprawy roli. — Zwierzęta domowe wędrują zwykle za rolniczymi plemionami, a stosunkowo rzadko i mniej licznie za pasterskimi. Fakt ten dobrze tłumaczy nam to, że Germanowie, którzy sami przywędrowali ze Wschodu, przywieźli ze sobą zwierzęta domowe, których ogniska powstania leży w Azji. Ponieważ zwierzęta domowe Polski przeważnie są pochodzenia południowego, więc niemowloni naprasza się hipoteza, iż dostały się one z południa, razem z wędrownymi ludnościami w kierunku północnym. Można zrobić przypuszczenie, że Słowianie są pochodzenia południowego, że ze swoich pierwotnych miejsc zamieszkania zostali wyparci przez Greków i Rzymian i że wędrując na północ zabierali ze sobą swoje zwierzęta domowe, które dlatego są przeważnie pochodzenia śródziemnomorskiego. To południowe pochodzenie Słowian świadczyłoby o tem, że są oni starszymi mieszkańcami Europy i iż Germanowie, którzy prawdopodobnie przywędrowali później ze wschodu. Możliwie, że narody germańskie w swoich wędrownych omijały Polskę z tej racji, że były to wówczas tereny

NAUKA

Encyklopedia lotewska. W wydawanej obecnie zeszytami encyklopedji lotewskiej „Latviesu Konversācijas Vardnīca” dział poloników przedstawia się wcale pokaznie. Liczba notatek i artykułów w wydanych dotąd niespełna 70 zeszytach (do litery K włącznie) dochodzi do 50. Z Polaków współpracują w tem wydawnictwie prof. Chodynicki, J. Krzyżanowski i mg K. Świerkowski. Wiele z tych artykułów ukazało się z ilustracjami. (P.)

KRAJOZNAWSTWO

Kurs dla przewodników - krajoznawców. Ponieważ ruch turystyczny - krajoznawczy rozwija się coraz szerzej, daje się odczuwać brak przewodników - krajoznawców. Aby powiększyć ich liczbę zarząd Oddziału Poznańskiego P. T. K. organizuje kurs przygotowawczy, na który złoży się cykl wykładów, oraz praktyka przewodnikarska, polegająca na udziale w wy-cieczkach P. T. K.

VARIA

Polscy misjonarze w Chinach. W ostatnim zeszyście „Ilustracji Polskiej” znajdujemy p. t. „Siew Boży w Chinach” korespondencję z Hongkongu, nadesłaną przez ks. Teodora Wieczorka rektora tamtejszego kościoła św. Antoniego. Donosi ona o powstaniu nowej placówki misyjnej w Shaokuiwan dzielnicy Hongkongu. Placówką tą jest seminarjum duchowne dla Chińczyków, powstałe ze składek i ofiar z Polski oraz Polonji w St. Zjednoczonych. Obecnie rozpoczęła się budowa kościoła katolickiego w West Point. Korespondencję ks. rektora T. Wieczorka ilustrują interesujące fotografie. Jak: widok Hongkongu z widok nowego seminarjum, fragment uroczystości kościelnej w Chinach, podobiznę karty tytułowej litanji polskiej w języku chińskim i rar oryginalnej wizytówki chińskiej polskiego misjonarza. (tk)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Sobieski na Śląsku. Regionalny kwartalnik „Zaranie Śląsk e” ostatni swój zeszyt poświęcił pamięci króla Jana III. Przedewszystkiem omówiono pobyt króla w tej dzielnicy, kiedy przechodził na odsiecz Wiednia. Obszernie opisuje inż. Andrzej Czudek „drzewa króla Sobieskiego na Śląsku”, które wedle tradycji miały być sadzone na pamiątkę jego tutaj pobytu. O samym przemarszu wojsk naszych przez Śląsk mówi ks. Oskar Zawisza p. Franciszek Popiołek barwnie podaje powody, przebieg i wyniki odsieczy, wreszcie p. Ludwik Brożek przypomina, jak to przed 50 laty obchodzono tę samą co dziś uroczystość w Cieszynie i jakie losy przechodziła pamiątkowa tablica, wmurowana na gmachu szkolnym. Zamierzano ją umieścić poprzednio na kościele farnym, ale rząd austriacki wogóle nie godził się na jej umieszczenie i dokładał starań, ażeby ją odnaleźć i zniszczyć. Literaturę piękną reprezentuje utwór z powieści Gustawa Morawka „Ondraszek”, omawiający przemarsz wojsk polskich przez Śląsk, który w onczas do Austrii należał. (J. St.)

mało dostępne, bagniste, a plemiona germańskie posuwały się wzdłuż rzek, w kierunku południowym i północnym. Sprawa południowego pochodzenia Słowian jest narazie tylko przypuszczeniem. Dla ostatecznego umocnienia tego przypuszczenia i zamiany go na pewnik, potrzebne są jeszcze liczne i skrzętne badania.

Po tym nader interesującym referacie wywiązała się ożywiona dyskusja, w której brali udział: prof. dr. Lubicz-Niezabitowski, profesor dr. W. Schramm, oraz prof. dr. Rostafiński z Krakowa, który też podzielił się ze słuchaczami niektórymi ciekawymi szczegółami swoich najnowszych prac z dziedziny pochodzenia zwierząt domowych. (dr. a. m.)

Jutro:

PARĘ CIEKAWYCH ANGIELSKICH NOWOŚCI

przez

dr. Władysława Tarnawskiego.

Książki nadesłane

Zdzisław Stieber: „Izoglosy gwarowe na obszarze dawnych województw łęczyckiego i sieradzkiego”. Z 8 mapami. Kraków, 1933. Polska Akademia Umiejętności. Monografja Polskich Cech Gwarowych Nr 6.

Kazimierz Zakrzewski: „Rewolucja Odoakra”. Kraków, 1933. Polska Akademia Umiejętności. Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego, S. II, T. XLIV, Nr. 2.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Ulgi podatkowe a rzeczywistość

Z kół czytelników otrzymaliśmy poniższe uwagi:

W § 39 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o Funduszu Drogowym Dz. Ustaw 52/33 zarządził pp. ministrowie skarbu i komunikacji, że płatnikom, którzy nie mieli w opłatach na Fundusz Drogowy w dniu 1 kwietnia br. żadnych zaległości, przyznana może być przez wojewódzką władzę administracyjną ulga w opłatach na okres budżetowy 1933/34 do wysokości 50 proc. przypadających opłat. Zbytecznym będzie wywodzenie, że intencją autorów rozporządzenia było udzielanie punktualnym płatnikom pewnej premii i zachęcenie równocześnie wszystkich innych do również punktualnego wywiązywania się z zobowiązań swoich wobec skarbu państwa.

Jakże jednak wygląda ustalona ulga w rzeczywistości, posłuchajmy: Płacąc na podstawie ustawy z dnia 3. 2. 31 za 4 samochody rocznie około zł 2.000 opłat na Fundusz Drogowy i nie mając w dniu 1 kwietnia br. żadnych zaległości, z chwilą ukazania się rozporządzenia o ulgach t. j. w miesiącu lipcu. natychmiast skierowałem do województwa w Poznaniu odpowiedni wniosek należycie ostemplowany, w tem przekonaniu, że chyba słusznie ulga mi przysługuje i przyznana zostanie, choćby nie w całym 50 proc. Województwo jednakże mój wniosek nie zostawiło przez 2 miesiące bez załatwienia na osobistą interwencję u p. naczelnika wydziału otrzymałem wyjaśnienie, że wniosku nie załatwiono, ponieważ ulga i tak przyznana nie będzie, gdyż dotyczy rzekomo jedynie samochodów zarobkowych a więc w moim rozumieniu dorożek i autobusów. Takiego postanowienia jednak w rozporządzeniu dopatrzeć się nie można. Tymczasem nadszedł termin płatności opłat za III kwartał, wobec czego dla uniknięcia egzekucji opłatę, na której umorzenie liczyłem, musiałem uiszczyć. Dopiero na moje dalsze piśmienne przynaglenie województwo w drugiej połowie października wydało decyzję, odmawiającą mojej prośbie z tem umotywowaniem, że pojazdy zarejestrowane są do użytku prywatnego i dlatego z ulgi korzystać nie mogą. Na wypadek zaś niemożności płacenia opłat mogą one być z łatwością wycofane z ruchu. — Nie potrzeba specjalnie podkreślać, że jeżeli przedsiębiorca przemysłowy posiada 4 zarejestrowane samochody, w tem jeden ciężarowy, to nie potrzebuje on ich do wyjazdów prywatnych a tylko wyłącznie dla przedsiębiorstwa. Słuszność orzeczenia województwa można zatem i z tego punktu widzenia zakwestjonować.

Poza ulgą wspomnianą na wstępie przyznano płatnikom, którzy uiszczyli opłaty na Fund. Drogowy za cały rok zgóry, 10% upust, jednakże i ta ulga w okresie budżetowym 1933/34 jest bez znaczenia, bowiem rozporządzenie ukazało się zbyt późno, aby który z płatników miał możliwość dokonania wpłaty calorocznej zgóry.

Tak więc wyglądają w rzeczywistości świetle ulgi przyznawane solidnym i punktualnym płatnikom podatków, przypuszczalnie dlatego, że rozporządzenie nie ustala wyraźnie ulg, lecz przyznanie ich pozostawia swobodnemu uznaniu władz administracyjnych.

J. PRZYBYSZ.

PODATKI I OPŁATY

(p) O gruntowną rewizję kolejowej taryfy osobowej. Izba Przem.-Handlowa w Poznaniu zwróciła się do min. komunikacji z wnioskiem o ogólne obniżenie taryfy osobowej na kolejach celem dostosowania jej do znizonych cen wszelkich towarów i robocizny. Ponadto celem zachęcenia poszczególnych grup interesentów do korzystania z komunikacji kolejowej. Izba zaproponowała wprowadzenie biletów powrotnych z ważnością 3—7 dni, z dozwoloną przerwą jazdy w jednej lub dwu miejscowościach i z ulgą w opłacie wynoszącą 20 do 30 proc. Również uważa się za pożądane wprowadzenie biletów abonamentowych na 1.000, 3.000, 5.000 km z odpowiednim progresywnym obniżeniem ceny. Wreszcie wystąpiła Izba z wnioskiem o wydawanie odcinkowych biletów miesięcznych z ważnością od dowolnego dnia lub od połowy miesiąca kalendarzowego, co zwłaszcza w związku ze zmianą terminu wakacji szkolnych, okazuje się bardzo celowe. (AZ)

RYNKI PIENIĘŻNE I TOWAROWE

Pieniądz i papiery wartościowe

Wiadomości o zamierzonej dalszej dewaluacji dolara i pogłoski o mającej nastąpić inflacji, jakoteż duży spadek kursu dewiz amerykańskich na rynkach światowych, wywołały wzmogłą spekulację na nowojorskiej giełdzie akcyjnej. Pod wpływem tych czynników jakoteż wiadomości, że Ford podporządkował się zarządzeniom Roosevelta i generala Johnsona i zgodził się przedstawić żądane sprawozdanie o placach i czasie pracy — tendencja na Wallstreet znacznie się wzmocniła a obroty osiągnęły duży wzrost. Szczególne zainteresowanie budziły akcje koncernów stalowych, akcje metalowe akcje linii okrętowych i browarów. Pożyczki polskie miały naogół tendencję mocniejszą. W dniu 3 listopada notowano (w nawiasach cyfry z 27 października r. b.): 8% Pożyczka Dillona 68,12% (68,37%), 7% Poż. Stabilizacyjna 77,50 (76,00) 6% Poż. Dolarowa 58,12% (58,00), 7% Poż. m. Warszawy 48,25 (48,00), 7% Poż. Śląska 47,62% (44,75).

Giełdy londyńska i paryska wykazywały nastrój słabszy, co tłumaczy się głównie zamiarem Roosevelta zakupywania złota na rynkach europejskich. Projektem tym szczególnie zaniepokojone są koła finansowe Francji ponieważ obawiają się, że odpływ złota może się odbić fatalnie na losie franka. Giełdy berlińska i wiedeńska były spokojne. Kursy papierów wartościowych na tych rynkach większym wahaniami nie ulegały.

Obroty na warszawskiej giełdzie akcyjnej były małe, nastrój ospały. Kursy papierów procentowych i dywidendowych większym wahaniami nie ulegały. Dolar wykazał w tygodniu sprawozdawczym dużą zniżkę, spadając z 6,02 na 5,80. Również ceki New York obniżyły się z 6,05 na 5,71 a kabel z 6,07 na 5,73. W dziale dewiz europejskich spadł Amsterdam z 359,60 na 359,05. Londyn z 28,37 na 27,72 i Berlin z 212,65 na 212,50; również kurs Paryża kształtował się słabiej. Za czerwonocę sowieckie płacono na rynku prywatnym 97—92 grosze, za ruble złote 4,60—4,70.

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub. tygodniu następująco:

	30.10.	31.10.	1. 11.	2. 11.	3. 11.	4. 11.
Pszenvca						
Warszawa	22,50	22,50	—	22,00	22,00	—
Poznań	19,50	19,50	—	19,25	18,75	18,75
Bydgoszcz	—	19,50	—	—	19,25	—
Łódź	—	22,25	—	21,75	21,75	—
Zyto						
Warszawa	14,75	14,75	—	14,75	14,75	—
Poznań	14,75	14,75	—	14,75	14,75	14,75
Bydgoszcz	14,65	14,75	—	14,75	14,75	14,75
Łódź	—	13,75	—	14,00	14,00	—
Jęczmień						
Warszawa	15,00	15,00	—	15,00	15,00	—
Poznań	14,00	14,00	—	14,00	14,00	14,00
Bydgoszcz	—	—	—	—	—	—
Łódź	14,00	13,75	—	14,00	—	—
Owies						
Warszawa	—	14,50	—	14,50	14,25	—
Poznań	13,50	13,50	—	14,00	14,00	13,50
Bydgoszcz	13,95	13,95	—	14,75	13,95	13,85
Łódź	14,25	14,25	—	14,25	—	—

Poprawa na międzynarodowych rynkach zbożowych, o której donosiliśmy przed tygodniem, niestety, nie zdołała się utrzymać i ustąpiła miejsca ponownej deprecjacji cen. Jakkolwiek pszenica amerykańska nie odgrywa jako artykuł eksportowy w bieżącym roku tej roli co dawniej i stosunkowo niewiele się jej spotyka na rynkach europejskich, jednak ruch cen tego produktu posiada w dalszym ciągu duże znaczenie orientacyjne dla notowań

giełdowych w innych krajach. Poza tem silniej, niż kiedykolwiek, występuje jawisko ścisłego powiązania rynków zbożowych z sytuacją walutową której oblicze zmienia się ustawicznie wskutek coraz to nowych pomysłów rządu Stanów Zjednoczonych. Wobec silnej fluktuacji cen na rynkach zbożowych i niemożności opanowania kierunku zniżkowego budzi się w wielu krajach sceptycyzm w stosunku do zasady wolnych obrotów i ustalania cen na zasadzie wolnej konkurencji. Niemcy pierwsze wyznaczyły stałe ceny na artykuły zbożowe (t. zw. Festpreise), podobne zamierzenia notuje się obecnie we Włoszech i na Litwie, a również w Stanach Zjednoczonych rozważa się możliwość zastosowania tego systemu. Może on być tylko wtedy skuteczny, jeśli równocześnie ograniczy się w odpowiednich rozmiarach produkcję zbożową — Do zniżki cen przyczynił się ostatnio wzmogony eksport zboża rosyjskiego.

W Polsce naogół sytuacja nie doznała większych zmian. Niewielki spadek cen (o 50 do 75 gr) zanotowano w pszenicy Inne gatunki zbóż wykazywały stabilizację cen.

Nabiał

Pod koniec tygodnia sprawozdawczego tendencja rynkowa była nadal słaba. Krajowe środki konsumcyjne zgłaszały minimalne zapotrzebowanie. Również zagranicą zainteresowanie dla masła polskiego zmalało. W transakcjach eksportowych uzyskiwano do 3,50 zł. w sprzedaży do Gdańska — 3,10 — 3,20 zł za 1 kg. 1 gat. W Poznaniu notuje się w drobnym hurcie 3,50 do 3,60 zł, w detalu — 3,80 — 4,00 zł za kg. W Warszawie ceny Komisji Notowań, obowiązujące od 28 ub. m., nie uległy zmianie i wynoszą w półhurcie 2,80 — 3,00 zł za 1 kg przy tendencji utrzymanej. W tygodniu bieżącym widoczne jest uspokojenie sytuacji rynkowej, popyt zdradza nieco większą aktywność. Notowania giełdy berlińskiej utrzymują się bez zmiany na poziomie 126, 120 i 113 mk. za 50 kg., zależnie od gatunku.

Sytuacja na rynku mleka konsumcyjnego i serów nie uległa zmianie.

Jaja

W tygodniu sprawozdawczym tendencja rynkowa była naogół utrzymana. Mimo malejącej produkcji, ceny nie uległy zmianie wskutek słabego zapotrzebowania na towar świeży i natarczywiej podaży towaru magazynowanego, dla którego zresztą zainteresowanie było niewielkie. Za towar prześwietlany płacono w Poznaniu 125 — 130 zł za skrzynię, w Warszawie 105 — 110 zł. W związku z ożywieniem naszego eksportu jaj do Austrii i prowizorium handlowym, zawartem niedawno z Czechosłowacją, należy oczekiwać poprawy w naszym jajorstwie.

Na rynkach zagranicznych ceny kształtowały się zwykłowo z uwagi na sezonowy spadek produkcji.

Manufaktura

Pierwsze dni listopada przyniosły na rynku włókienniczym Łodzi częściowe oznaki ożywienia. Zjazd kupców prowincjonalnych był już liczniejszy i zwłaszcza w zakresie tkanin bawełnianych uskuteczono szereg transakcyj. Ze względu jednak na ogólną ciężką sytuację szereg firm przemysłu bawełnianego obniżył swe cenniki o kilka procent. Warunki pokrycia nie uległy w zasadzie zmianom. W dalszym ciągu wymagana jest w znacznej mierze gotówka. Dostawcy bardziej pewni, otrzymują krótkoterminowy kredyt. Również i ceny tkanin bawełnianych kształtowały się zupełnie indywidualnie, niektóre firmy finansowo zasobniejsze zastrzyły nawet częściowo warunki pokrycia, domagając się w znacznej mierze gotówki. Pomimo chwilowego ożywienia ogólna sytuacja rynkowa jest w dalszym ciągu niewyjaśniona i niepewna.

KRONIKA GOSPODARCZA

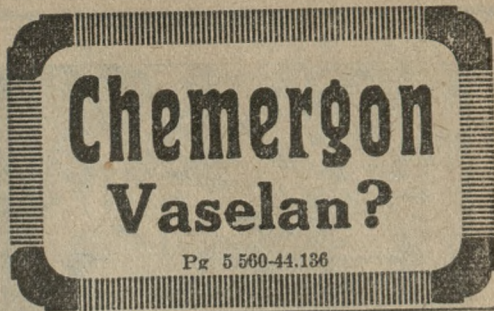
Z KRAJU

(k) Nowela do ustawy o spółdzielniach — w Sejmie. Z miarodajnych źródeł informują, że projektowana przez rząd nowela do ustawy o spółdzielniach nie będzie wydana jako dekret Prezydenta Rzeczypospolitej, lecz w nowej formie projektu rządowego oddana będzie wkrótce do łaski marszałkowskiej aby następnie wejść na forum obrad Sejmu.

(k) O uregulowanie praktyki lekarskiej. Min. opieki społecznej opracowało projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy o praktyce lekarskiej, rozpatrywany przez zainteresowane organizacje zawodowe, a pomijając innymi też przez Związek Izby P. H. Koła lekarskie uważają, że projekt rozporządzenia wykonawczego wkracza w sferę stosunków zawodowo gospodarczych, dalej jeszcze niż sama ustawa. W ramach tych przepisów ma też nastąpić daleko idące skrupowanie wytwórców i kupców w zakresie ogłaszania wszelkich wyrobów przemysłu farmaceutycznego, przewidując

możność publikowania reklam w ośrodkach leczniczych tylko za specjalnym zezwoleniem władz administracyjnych. Związek Izby zaproponował znaczne złagodzenie projektowanego rozporządzenia.

(k) Układ handlowy ze Szwecją. Ostatnio został podpisany nastutek rokowań prowadzonych w Warszawie dodatkowy układ handlowy polsko-szwedzki, uwzględniający nowy stan prawny, który zaistniał w Polsce po wydaniu nowej taryfy celnej. Polska udzieliła Szwecji szeregu zniżek taryfowych na maszyny i aparaty elektryczne, stal, narzędzia, maszyny domowego użytku, celulozę, papier pakowy i inne pomniejsze pozycje. Szwecja zaś zgodziła się na zafiksowanie stawek celnych na węgiel, cukier, chmiel, sól, produkty naftowe, cynk, wyroby z asbestu, klej, mączkę kostną, sole potasowe i inne. Układ zawarto na okres 6 miesięcy z terminem od 1 listopada do 1 maja 1934 r. z prawem automatycznego przedłużenia. — Zaznaczyć należy, że obroty z Szwecją były dość poważne. W roku 1932 wywieźliśmy do Szwecji

Prz. 5 560-44.136

cji towarów wartości około 63 milj. zł, w tem samego węgla za 48 milj. złotych.

(k) Wzrost eksportu węgla w październiku. Eksport węgla polskiego zagranicą wyniósł w październiku r. b. 1.023 tys. t. W porównaniu z wrześniem oznacza to wzrost eksportu węgla polskiego o 151 tysięcy tonn. W sferach gospodarczych wskazują na znaczną ekspansję eksportową węgla polskiego, która pozwoliła mimo wielkich ograniczeń przywózowych stosowanych przez liczne kraje i mimo ofensywy węgla angielskiego w krajach skandynawskich, utrzymać eksport węgla polskiego w październiku r. b. na poziomie eksportu, notowanego w październiku 1932.

(k) Eksport zbóż w październiku r. b. Według prowizorycznych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego eksport czterech głównych zbóż w m-cu październiku r. b. przedstawiał się następująco: wywieziono pszenicy 2.355 tonn, żyta — 58.865 t., jęczmienia — 21.257 t. i owsa 843 tonn. W porównaniu do września b. r. wywóz wszystkich tych zbóż wykazuje zwiększenie, gdyż we wrześniu wywieziono pszenicy 743 tonn, żyta 41.814 t., jęczmienia 16.933 t. i owsa 160 tonn.

(k) Działalność spółdzielni kredytowych. Spółdzielnie kredytowe (banki ludowe), zrzeszone w Związku Spółdz. Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu w ilości 250, pracowały w roku ubiegłym kapitałem 123 milion zł. Suma kredytów wekslowych w rachunku bieżącym i innych udzielonych drobnym i średnim warsztatom gospodarczym, wynosiła na koniec r. 1932 przeszło 103 milj. zł. Jako instytucje oszczędnościowe - kredytowe banki ludowe odgrywają doniosłą rolę, zamieniając wolne kapitały złożone w ich kasach, na pieniądź pracujący w miejscowych warsztatach pracy. Stan wkładów w związkowych spółdzielniach kredytowych wyniósł na koniec sierpnia r. b. przeszło 50 milionów zł. (AZ).

Z ZAGRANICZĄ

(z) Akcja oddłużenia rolnictwa na Węgrzech. Rząd węgierski przyjął projekt ustawy o długach rolniczych. Projekt ten przewiduje obniżenie oprocentowania długów rolniczych na 4 proc. oraz wstrzymanie egzekucyj na okres 3—5 lat. Bank Narodowy ma obniżyć stopę dyskontową o 1/2 proc.

(z) Pokrycie Banku Holenderskiego przeszło 100%. Według ostatniego zestawienia tygodniowego Banku Holenderskiego, zapas złota Banku zwiększył się znnowo o 3 milj. do 879 milj. hfl. Równocześnie obieg biletów bankowych spadł o 8 milj. na 900 milj. hfl., wobec czego pokrycie złotem obiegu podniosło się z 96,3 na 97,4% a pokrycie złotem i srebrem z 95,1 na 100,4%.

(z) Rokowania walutowe amerykańsko-amerykańskie. Wydarzeniem o dużym znaczeniu dla międzynarodowego rynku finansowo-walutowego była konferencja doradców finansowych rządu brytyjskiego Leith Rossa i Lindsay'a najpierw z amerykańskim podsekretarzem stanu w ministerstwie skarbu przy udziale kilkunastu dyrektorów Federal Reserve Board, a potem z prezydentem Rooseveltem. Konferencja ta, jak zapewniają amerykańskie czynniki oficjalne, miały dać korzystne wyniki. Obie strony zgodzić się miały na program współdziałania celem utrzymania odpowiedniego stosunku między funtem a dolarem, przyczem delegaci Stanów Zjednoczonych mieli oświadczyć, że rezygnują z zakupów złota w Londynie na większą skalę.

(z) Dalsze projekty inflacyjne Roosevelta. Według doniesień prasy nowojorskiej, prez. Roosevelt zamierza zwrócić się w styczniu do kongresu z żądaniem udzielenia mu pełnomocnictw w sprawie obniżenia kursu dolara do 33% jego wartości w złocie. Równocześnie prezydent otrzymać ma pełnomocnictwa na zakup zapasów złota Federal Reserve Banków, wynoszących 3.500 milionów dolarów, przypuszczalnie w drodze zamiany na weksle skarbowe. Zarządzenie to będzie miało na celu zapewnienie rządowi bezpośredniej kontroli nad obiegiem złota.

(z) „Komunizm państwowy“ w Stanach Zjednoczonych? Bardzo silne wrażenie w sferach giełdowych wywarł artykuł jednego z doradców Roosevelta, rzeczoznawcy gospodarczego Perle'a, który stwierdza, że w razie załamania się obecnego planu odbudowy gospodarczej prezydent wprowadziłby „komunizm państwowy“. Komunizm Roosevelta polegałby m. in. na tem, że prywatne przedsiębiorstwa zostałyby upaństwowione a każdy obywatel Stanów miałby zagwarantowany dochód roczny w wysokości 5 tysięcy dolarów. Jakkolwiek przytoczone ustępy artykułu Perle'a brzmią fantastycznie i mało poważnie to jednak wywołały one wśród sfer finansowych i giełdowych duże poruszenie.

Obrona stanu posiadania polskiego handlu i rzemiosła jest obowiązkiem narodowym każdego prawego Polaka!

Podczas sensacyjnej kradzieży z włamaniem w Muzeum Krasieńskich w Warszawie, łupem międzynarodowych złodziei padł obraz „Pokłon pasterzy” arcydzieło mistrza antwerpskiego Piotra van Coicke z drugiej połowy XVI wieku. (kl)

Amerykański projekt rozbudowy lotnictwa transatlantyckiego

Amerykanie od dawna już posiadają projekty założenia szeregu stacji na Oceanie Atlantyckim, któreby służyły komunikacji lotniczej między Ameryką Północną i Europą. Realizacji tych projektów przeciwstawiły się dotąd trudności finansowe, w związku z kryzysem gospodarczym, w jakim znalazły się Stany. Obecnie projekty te odżyły na nowo, kiedy rząd amerykański przystąpił do utworzenia 3-miljardowego funduszu pracy. Odnośnie towarzystwo żąda z tego funduszu 30 milionów dolarów, wzamian zaco obiecuje dać zajęcie 10 000 robotników na przeciąg 2 i pół lat, pozatem otrzyma przemysł liczne zamówienia.

Plan przewiduje zbudowanie 5 do 6 wysp lotniczych na Oceanie Atlantyckim. Każda z tych wysp ma być 300 metrów długa i wystawać 30 metrów ponad poziom wody, jej głębokość w wodzie wynosić będzie 70 metrów. Do wykonania takiej wyspy potrzeba będzie niewiele więcej 6 razy tyle płyt pancernych, co do jednego pancernika. Wyspy będą w Oceanie mocno zakotwiczone, do czego zużyje się wiele km łańcucha ze specjalnej stali. Jakie możliwości rozwoju rokuje się lotnictwu transatlantyckiemu, wynika z okoliczności, że na każdej wyspie lotniczej przewidziane są hangary dla 30 samolotów. Linja, wzdłuż której umieszczone być mają wyspy, lotnicze, biegnie wzdłuż linii 39 stopnia szerokości północnej. Linja ta biegnie zatem w prostym kierunku z Nowego Jorku poprzez wyspy Azorskie do Hiszpanji.

Pierwsza wyspa lotnicza ma powstać w odległości 600 km od wybrzeża amerykańskiego. Będzie ona równocześnie służyć komunikacji lotniczej z

Kanadą, oraz kilkoma amerykańskimi miastami nadbrzeżnymi i wyspami Bermudzkimi, będzie zatem stacją węzłową. Wyspa druga, trzecia i czwarta rozmieszczone będą w odstępach po 720 km, piątym portem lotniczym byłyby Azory. Ostatnia wyspa lotnicza zbudowana będzie między Azorami a wybrzeżem hiszpańskim. W Vigo skrzyżowałaby się linja transatlantycka z liniami lotniczymi do Afryki i Indji. Obliczono już także dokładny czas przelotu. Wynosi on do Paryża i Londynu po 30, do Rzymu 34, do Berlina 36 godzin. Celem skrócenia komunikacji z Anglią, ma powstać później jeszcze 6 wysp lotniczych, a mianowicie między wyspą nr. 5 i wybrzeżem brytyjskim. Wyspa ta zaoszczędziłaby drogę okrężną przez Hiszpanję.

Opłaty za przelot są już również ustalone, i wynoszą za lot z Nowego Jorku do Vigo 350 dolarów. WIP.

Jak się nakręca filmy w kilku wersjach

W czasach filmu niemego filmowy rynek światowy stanowił jednolitą całość i każdy obraz przechodził swobodnie z kraju do kraju i z kontynentu na kontynent. Głównym centrum produkcji były Stany Zjednoczone. Od czasu pojawienia się filmu dźwiękowego sytuacja uległa zmianie. Konieczność realizowania dla poszczególnych krajów tekstu mówionego w języku narodowym zmusiła wytwórców do kręcenia filmów w kilku wersjach, z których każda nagrana była przez inny zespół aktorski. Koszty wyświetlania filmu przeznaczonego dla całego świata wzrosły zatem znacznie i wielcy wytwórcy światowi obawiali się nie bez słuszności konkurencji produkcji krajowej, której rozpowszechnienie zamknięte było granicami lingwistycznymi. Wtedy to Amerykanie zaczęli posługiwać się t. zw. „doublingu”.

Udźwiękowanie filmu polega na operacji dodania do filmu niemego rejestracji dźwiękowej, odpowiednio synchronizowanej. „Doubling” jest operacją analogiczną, za pomocą której adaptuje się głos jednego lub kilku speakerów do obrazów, zawierających sceny mówione. Metoda ta pozwala bądź na użytkowanie znacznego zapasu filmów niemych, nagromadzonych dawniej, bądź też na tłumaczenie filmu dźwiękowego na inny język.

Film dźwiękowy posiada obok obrazów wąską taśmę dźwiękową synchronizowaną, t. j. mogącą odtworzyć zjawiska słuchowe ze ścisłą dokładnością czasu z zjawiskami wzrokowymi. Ogromna precyzja synchronizmu, konieczna dla realizacji dobrego filmu, stanowi główną trudność „doublingu” kinematograficznego. Wszelkie odchylenia pomiędzy obrazem a odpowiednim dźwiękiem, trwające nawet jedną dziesiątą sekundy, stają się dostrzegalne i przeszkadzają nieznośnie.

Rejestracja dźwięków dla „doublingu” odbywa się — tak samo jak dla nakręcania wersji pierwotnej — za pomocą aparatu rejestrującego. Dźwiękowa taśma negatywu wywoływana jest obok taśmy negatywnej obrazów wzrokowych na jednej taśmie pozytywnej. Zagadnienia rejestracji i wywołania są już jednak rozwiązane oddawna, a sprawa „doublingu” nasuwa się nie jako techniczny problem fizykochemiczny, lecz jako zagadnienie organizacyjne, którego rozwiązanie doprowadzić musi do doskonałej synchronizacji.

Wytwórnie filmowe stosują liczne metody „doublingu”. Wszystkie te metody dzielą się na dwie następujące po sobie czynności. Pierwsza z nich polega na obserwowaniu obrazów wzrokowych w tempie zwolnionem i ustalaniu drobiazgowego szematu chronograficznego dźwięków, które mają być rejestrowane. Słowa zastosowane w szemacie, transponowane z jednego języka na drugi, wybierane są w ten sposób, aby zgadzały się możliwie dokładnie z układem ust aktorów. Druga część pracy polega na utrwalaniu słów i dźwięków, zgodnie z szematem chronograficznym, ustalonym uprzednio. Szemat ten lub t. zw. „scenariusz dźwiękowy”, odtwarzany jest przez aktorów, muzyków, imitatorów i t. p. przed aparatami rejestrującymi. Czasami wykonawcy patrzą jednocześnie na wyświetlane na ekranie sceny, które mają być powtórnie udźwiękowione, co pomaga do właściwej intonacji wokalne. Czasami znów przed każdym wykonawcą przesuwają się pasek papieru, zawierający wszystkie wskazówki, dotyczące emisji dźwięków. Czasami wkońcu film z opisem potrzebnych wskazówek wyświetlany jest przed wykonawcą.

Poza tłumaczeniem tekstów filmów mówionych „doubling” pozwala na post-synchronizację filmów plein-airowych, nakręconych w trudnych do jednoczesnego udźwiękowania warunkach, jak również filmów rysunkowych. M. C.

Telefon z zaświatów

Ostatni wynalazek, nad którym pracował genialny wynalazca amerykański Edison, była to maszyna o niezmiernie wrażliwości, mająca według pomysłu wynalazcy pośredniczyć w porozumieniu się świata naszego z zaświatem. Edison, jak to oświadczył był swej małżonce, miał nadzie-

OVOMALTINE

jedyna odżywka witaminowa
DOSTĘPNA DLA WSZYSTKICH!

reklamowa puszka
za 1,20 zł.

Ovomaltyna wzmacnia
organizm i nerwy.

ng 6 891

je wykończyć maszynę tę w trzech miesiącach, lecz śmierć nieubłagana przecięła pasmo jego żywota, przed wykończeniem tego ostatniego dzieła. Ostatnie jego słowa, które wyrzekł do wiernej towarzyszkii życia, były zapewnieniem, że da jej wiadomość z za grobu o ile wogóle istnieje możliwość porozumiewania się tego i tamtego świata.

Dzisiaj pani Edison czeka wciąż na tę wiadomość od swego ukochanego męża, broniąc się przed zgrają rozmaitych spirytystów i medjów, którzy ofiarowują jej swe pośrednictwo w porozumiewaniu się z mężem. Pani Edison jednakże odrzuca wszystkie te oferty, uważając, że byłoby niegodnym jej genialnego małżonka, posługiwać się tymi ludźmi. Czeka więc cierpliwie, aż nareszcie odbierze upragnioną wiadomość od ukochanego zmarłego.

W całej W. Brytanji spadły obfite śniegi, szczególnie w stronach północnej Anglii i w Szkocji, gdzie krajobraz stał się przez noc zimowy.

Sfałszowane dokumenty Krzysztofa Kolumba

Profesor Uniwersytetu w Buenos Aires, Carbia, ogłosił, że dokumenty, na których opiera się pogląd co do odkrycia Ameryki, zostały sfałszowane przez niejakiego Bartłomieja de las Casas Falszerz sporządził podobno odnośne dokumenty krótko po roku 1535, w celu zdyskredytowania historyka Fernandeza Oviedo, swego osobistego antagonisty. Przedewszystkiem sfałszowane jest pismo geografa Toscanelliego, który wystawia Kolumbowi świadectwo naukowca. Spostrzeżenia profesora Carbia zmieniłyby zgruntu historję odkrycia Ameryki, gdyż wynikałoby z nich, że Kolumb nie szukał drogi do Indji, kiedy odkrył wyspy Antylskie. Prof. Carbia otrzymał podobno liczne wyrazy uznania profesorów amerykańskich i europejskich.

Radjo w Ameryce

W Stanach Zjednoczonych zwrasta wciąż zainteresowanie dla krótkofalowych stacji nadawczych. Zwiększa się wciąż liczba posiadaczy takich stacji prywatnych oraz rośnie z dnia na dzień liczba zameldowań o zainstalowaniu stacji nadawczych krótkofalowych, należących do amatorów. W roku 1931 liczba tych stacji wynosiła 22.000, obecnie przekroczyła już cyfrę 40.000.

Niebotyki pod Paryżem

W Paryżu istnieje specjalna ustawa, normująca wysokość domów mieszkalnych; domy nie powinny przekraczać pewnej ustalonej wysokości, ażeby nie zaciemniały ulic i nie przeszkadzały dostępowi światła do domów niższych po przeciwnej stronie. Ale jeżeli fantazja budowniczych jest skrepowana w granicach stolicy, to poza granicami nie krapują jej żadne więzy. Obecnie buduje się na przedmieściu Paryża równocześnie 5 drapaczy chmur, wprawdzie nie tak wysokich jak nowojorskie buildingi, w każdym razie dość niezwykłych na tle krajobrazu paryskiego. Gmachy wznosi magistrat Paryża,

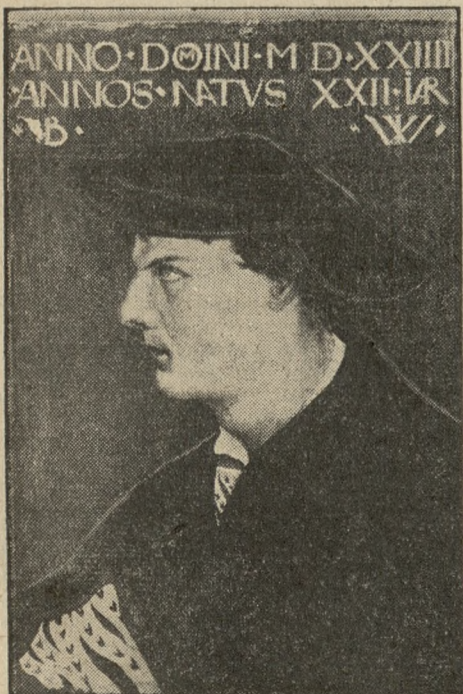
a są one przeznaczone na urządzenie tam nich mieszkań. Wysokość tych domów sięga 55 metrów (15 pięter). W każdym drapaczu chmur znajdować się będzie 175 mieszkań. Pewne zdziwienie wywołuje fakt, iż domy te budowane są w miejscowości, gdzie grunty są tanie, a wobec tego niezrozumiałym staje się ów pęd do wysokości.

Miljony króla Madagaskaru

Spadkobiercy króla Madagaskaru znów rozpoczęli swą akcję. Adwokat ich udał się do Londynu aby poruszyć tę niezwykłą sprawę spadkową, która trwa już przeszło 70 lat. Wobec tego że król Madagaskaru, Francesco Benetti, był Włochem, najwięcej zainteresowania dla tej sprawy wykazują Włochy. Benetti emigrował z Italji na początku zeszłego wieku i po długiej włóczędce dostał się na Madagaskar gdzie osobą panującą była kobieta. Benetti urządził się na dworze królowej, najpierw w charakterze fryzjera, później intendenta i wreszcie w charakterze morganatycznego małżonka. Po śmierci królowej Benetti objął rząd nad czarną ludnością Madagaskaru. Umarł w r. 1859, pozostawiając 75 milionów funtów szterlingów. Tu się zaczyna proces spadkowy. Pierwsze kroki wszczęte były w r. 1860, potem spadkobiercy zostali rozproszeni po całej Europie. Druga faza procesu związana jest z r. 1870. Obecni spadkobiercy przypuścili trzeci szturm do spadku, który w ciągu 70 lat wzrósł do bażecznych wprost rozmiarów. Wątpliwym jest, czy banki i skarb Anglii zgodzą się wypłacić taką sumę.

Rozwój radjofonji we Francji

15 sierpnia r. zameldowano we Francji 1.400.000 aparatów odbiorczych, a w tej liczbie 300.000 detektorowych. Miara zainteresowania ogółu radjofonji jest powodem 10 wystawy radjoiskrowej w Paryżu, która zwiedziło 125.000 osób za płatnymi biletami, co w porównaniu z rokiem ubiegłym oznacza wzrost frekwencji o 25%.

Również skradziono z Muzeum Krasieńskich cenny portret nieznanego mężczyzny z datą 1524, dzieło pendzla Meisera v. Messkircha.

Obchód na cześć Królowej Jadwigi w Londynie

Londyn, w listopadzie. W niedzielę 29 października odbyła się staraniem Tow. Polsko-Katolickiego przy kościele polskim w Londynie uroczysta akademja na cześć Królowej Jadwigi.

Po nabożeństwie różańcowem liczna kolonja polska wypełniła po brzegi obszerną salę przybraną odświętnie w herby miast polskich i chorągiewki o barwach narodowych. Na scenie, pod złocistym baldachimem, wśród klombów białych i czerwonych chryzantem umieszczono portret Królowej Jadwigi. Wieczorek zagał ks. Cichos, rektor kościoła polskiego, w języku polskim i angielskim, poczem przewodniczący ks. Magrath wygłosił po angielsku w stylu oratorskim śliczny odczyt o nadzwyczajnych cnotach i zaletach serca i rozumu Królowej Jadwigi i doniosłym znaczeniu jej wielkiej z siebie ofiary dla Polski. Poważne „U stóp krzyża” odśpiewane przez pannę Janinę Tomaszewską przy smętnych dźwiękach muzyki Chopina przeniosło słuchaczy w duchu daleko na Wawel, gdzie w kaplicy u stóp krzyża płakała i modliła się wielka Królowa.

Następnie panna Filckówna wygłosiła w języku polskim wiersz „Hold Królowej”, a panna Link w języku angielskim „The Missionary-Queen”, wiersz przełożony specjalnie na obchód z polskiego na angielskie przez Miss Monica Gardner. Mało znane szczegóły z życia Królowej opowiedziała panna Glińska.

Na zakończenie ks. rektor odczytał „Odezwe księcia metropolity Sapięhy w sprawie beatyfikacji Królowej”, poczem wspólnie odśpiewano „Boże coś Polskę”.

Na wieczorku, który na długo zapisał się w pamięci kolonji londyńskiej byli obecni p. ambasador Skirmunt, urzędnicy Konsulatu Generalnego i bardzo wielu przyjaciół-Anglików.

Inicjatorom tego wieczorku należy się szczerze uznanie, osobliwie zaś ks. Magrath za wygłoszenie pięknego odczytu, pani Monice Gardner za przetłumaczenie okolicznościowego wiersza, panu Malickiemu z Warszawy za bezinteresowne udekorowanie sceny i sali.

Związek poznański S. M. P.

na czele wszystkich organizacyj S. M. P. w Polsce

Na zbliżające się „Święto Młodzieży” Związek S. M. P. w Poznaniu może z dumą przedstawić społeczeństwu całem swój dorobek z dotychczasowej pracy, w której dierży nadal pierwsze miejsce przed wszystkimi Związkami S. M. P. w Polsce.

W 27 okręgach istnieje 794 Stowarzyszeń z liczbą członków sięgającą 27 000. Każde Stowarzyszenie urządza co miesiąc plenarne zebranie, w którego program wchodzi sprawy organizacyjne, wykłady i dyskusje z dziedziny religijnej, oświatowej i społecznej. Po-

zatem praca w oddziałach rozdziela się na zastępy, których w roku 1932 było 762. Zebrań plenarnych odbyło się ogółem w r. 1932 — 7 761, zebrań zarządu 7 764, zbiórek zastępów 8 147 zebrań patronatu 479, zebrań dla rodziców 203. W kursach urządzanych dla patronatu, brało udział 107 osób, w kursach dla zarządów 2 139 członków zarządów.

W zjeździe związkowym brało udział około 2 000 delegatów, w zjazdach i zlotach okręgowych około 10 tysięcy członków.

Dodając do tego liczbę korespondencji z oddziałami, która w bieżącym roku w wpływach sięga już 14 000, w wpływach 10 000, dalej około 184 wizytacji urządzonych przez Związek, mamy obraz nie tylko siły liczebnej Związku Poznańskiego, ale również żywotnego kontaktu organizacyjnego z wszystkimi komórkami Związku.

Łączność bezpośrednią z Stowarzyszeniami i Okręgami utrzymuje Związek poza korespondencją listowną i okólnikami przewodzącym przez gazetkę związkową „Młody Hufiec”, wychodzącą co miesiąc.

Zdrój Mieszczański?

dz 1 802

SPORT

Hokej

W turnieju o puchar P. Z. H. T. rozegrały mecz „Lechia” i „Warta” 2:0 (2:0). Bramki uzyskali Kadłubowski i Czekala. — „Czarni” i „Berger” 2:1 (0:1), bramki uzyskali dla „Czarnych” Bzowy i Szebert II, dla „Bergera” Lewandowski, sędziowali bez zarzutu pp. Gołębiowski, Paczkowski, Zuliński i Kadłubowski. Finały odbędą się w niedzielę dnia 12 bm. o godzinie 19.30. „Lechia” i „Czarni”, o godz. 14.00, „Warta” i „Berger” na boisku przy ulicy Fr. Ratajczaka.

Hokej na lodzie

Reprezentacja Pragi przyjeżdża do Polski. W dniach 11 i 12 listopada z okazji otwarcia sztucznego lodowiska w Katowicach, rozegrane zostaną dwa ciekawe mecze pomiędzy reprezentacją Pragi a kombinowanym zespołem południowo-zachodniej Polski. W skład reprezentacji Pragi wejdą najlepsi zawodnicy LTC z Hromadką i Maleckiem na czele oraz niektórzy gracze innych klubów (Sparta itd.). Reprezentacja południowo-zachodniej Polski składać się będzie z graczy Śląska i Krakowa. (PAT)

Pięściarstwo

Mistrzostwa Polski. Dnia 12 listopada rozpoczyna się zawody o drużynowe mistrzostwo. Pierwszego dnia, tj. w niedzielę rozegrane zostaną 4 mecze. W pierwszej grupie walczyć będą „Czarni” z lubelskim „Strzelcem”, Stanisławowska „Revera” przechodzi w. o. do następnego koła. W drugiej grupie spotykają się w Łodzi „IKP” z wileńskim „Ogniskiem” Warszawska „Skoda” przechodzi w. o. W trzeciej grupie odbędą się dwa mecze: w Poznaniu „Warta” walczy z „Policyjnym Klubem Sportowym” ze Śląska, a w Krakowie „Wawel” ma za przeciwnika „Gedanie”.

Spotkanie „Warty” jest w cyrku „Olimpia” o godzinie 20.

Węgierscy pięściarze walczą dziś w Łodzi ze zespołem „Union Turing” zasilonym Jareckim, Sipińskim i Majchrzyckim z „Warty”.

Piłka nożna

Odbyły się w Bydgoszczy dwie rozgrywki piłkarskie między pierwszemi i drugimi drużynami klubów Astorja i Leo. W pierwszej zwyciężyła drużyna „Leo” w stosunku 2:1 (2:0), w drugiej „Astorja” w stosunku 5:1.

TEATRY

Z Teatru Wielkiego

Dziś „Palestrant” przedstawienie zakupione przez Związek Bankowców.

W środę gościnny występ Józefa Wolińskiego

W środę „Bał maskowy” z gościnnym występem znakomitego tenora Józefa Wolińskiego. Obsada pierwszorzędna stanowią: pp. Janowska Hupertowa, Olga Karpacki, Urbanowicz, Szpinger i Warchałowski, Dyryguje kapelmistrz Stefan Barański.

Z Teatru Polskiego

Dziś raz jeszcze świetna komedia Deval'a „Stefek”. W środę i czwartek wraca na afisz arcywesoła lekka komedia Hennequina „On i jego sobowtór” w reżyserji K. Szuberta. Równocześnie odbywają się próby z komedji Al. hr. Fredry „Pan Geldhab”.

Z Teatru Nowego

Dziś, we wtorek po raz ostatni „III piętro drzwi 17”, czyli ostatnia okazja do przeżycia niezwykłych emocji.

W środę teatr nieczynny z powodu próby generalnej z komedji „Gotówka”.

W czwartek premiera sensacyjnej komedji Gamerloora p. t. „Gotówka” — ostatni przebieg wszystkich scen europejskich. Humor, werwa i tricki z „niczego” robiących majątki kapitalistów — niespodziewane sytuacje cechują tę wesołą komedję. Magiczne w dzisiejszych czasach słowo „gotówka” — i tu dokonuje cudów.

RADJO

Środa, dnia 8 listopada 1933 r.

Poznań (335 m) godzina 7.00 — 7.55 audycja poranna z Warszawy; godzina 11.30 transmisje z Warszawy; godzina 11.45 program na dzień bieżący; godzina 11.50 wiadomości bieżące; godzina 11.57 sygnał czasu; godzina 12.05 — 12.38 transmisje z Warszawy; godzina 13.20 płyty gramofonowe; godz. 13.59 sygnał czasu; godzina 14.02 giełda pieniężna, zbożowa - towarowa — wiadomości gospodarczo - rolnicze; godzina 15.30 wiadomości gospodarcze z Warszawy; godzina 15.40 — 16.10 pieśni w wykonaniu p. L. Kamińskiej, akomp. prof. Fr. Łukasiewicza; godzina 16.10 słuchowisko dla dzieci z Wilna; godzina 16.25 listy od dzieci z Warszawy; godzina 16.40 kącik językowy (prof. A. Szyperski); godzina 16.55 17.50 transmisje z Warszawy; godzina 17.50 świat książek; godzina 18.00 — 19.00 transmisje z Warszawy; godz. na 19.00 program na dzień następny; godzina 19.05 rozmaitości; godzina 19.25 — 22.10 transmisje z Warszawy; godzina 22.10 odczyt z cyklu o dziennikarstwie pt. „Historja rozwoju prasy holenderskiej” — wygłosi B. Jarochoński; godzina 22.30 — 23.30 transmisje z Warszawy

TRAN JEST PRZYSMAKIEM
ale tylko w postaci
proszku o doskonałym smaku
jakim jest
Preparat tranowo-słodowy
JEMALT

Jemalt nie posiada przykrego zapachu, ani ołsistej postaci trano-rybiego i zastępuje go w zupełności.

Jemalt chętnie zżywiają nawet najwrażliwsze dzieci. Do nabycia we wszystkich aptekach i drogerjach.
Dr. A. WANDER S. A. Kraków

ng 6 850

Warszawa (1412 m) godzina 7.00 audycja poranna; godzina 11.57 sygnał czasu, płyty, dziennik południowy, komunikaty; godzina 15.40 arje i pieśni w wykonaniu Berty Prywman-Kiszycerowej; godzina 16.10 transmisja słuchowska z Wilna dla dzieci pt. „Jak to z Inem było” p/g opowiadania Marji Konopnickiej; godzina 16.25 „Listy od dzieci” — omówi Wanda Tatar-kiewicz - Malkowska; godzina 16.40 skrzynka pocztowa; godzina 16.55 muzyka salonowa z płyt; godzina 17.05 recital skrzypcowy Ruty Krongold; przy fortepianie prof. Ludwik Urstein; godzina 17.50 skrzynka pocztowa rolnicza; godzina 18.00 odczyt pt. „Ubezpieczenie społeczne w Polsce” — wygłosi p. Kazimierz Duch, podsekretarz stanu w Min. Op. Społ.; godzina 18.20 muzyka lekka; orkiestra teatru „Cyganeria” pod dyrykcją Zdzisława Gorzyńskiego oraz Romuald Gierasiński (wesołe monologi); godzina 19.25 Eugenjusz Malaczewski, „Baśka Murmańska” — opowiadanie (kwa-drans literacki); godzina 19.45 dziennik wieczorny; godzina 20.00 „fabrykowanie gazety” — wygłosi red. Stefan Krukowski (feljeton); godzina 20.15 drugi koncert Stowarzyszenia Miłośników Dawnej Muzyki pod dyrykcją R. Wilkomirskiego, Aniela Szlemińska (sopran), Z. Drzewiecki (fortepian) i I. Ros-nbaum (akomp.) — transmisja z Konserwatorium; w przerwie wiadomości sportowe; godzina 22.10 odczyt w języku esperantem pt. „Pietnastolecie odrodzenia Polski” — wygłosi p. Bolesław Pochmarski (Kraków); godzina 22.30 muzyka taneczna z dancingu „Oaza”.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Dziś ostatni występ Elektorowicza w IKS-ie.

Dziś we wtorek nieodwołalnie ostatni występ w IKS-ie (pl. Wolności 14 a) znakomitego piosenkarza warszawskiego Witolda Elektorowicza, który w Poznaniu w czasie trzech dotychczasowych wieczorów odniósł niebywały sukces artystyczny. Elektorowicz zwany popularnie „trubadurem Warszawy” oczarował swymi piekni-mi, na wysokim poziomie stojącymi piosenkami kulturalną publiczność poznańską, która szczególnie wypełniła od trzech dni salę IKS-u. Dziś znakomity artysta związany kontraktem z Warszawą, opuszcza Poznań, dając ostatni pożegnalny wieczór w IKS-ie o godz. 21.30. Wykona on szereg najlepszych swych przebojowych piosenek, w których jest bezkonkurencyjnym, rywalizując w tej dziedzinie z powodzeniem ze znanym piosenkarzem rosyjskim Wertyńskim. Kto zatem nie słyszał znakomitego Elektorowicza, niech korzysta z ostatniej sposobności i dziś o godz. 21.30 przybywa do IKS-u. dg 2079

Dnia 6. bm. o godz. 11, rozstała się z tym światem w 62-im roku życia, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza najlepsza i ukochana matka, teściowa, babka, siostra, bratowa i ciocia, ś. p.

z Szytlerów

Agnieszka Sobańska

Eksportacja zwłok i nabożeństwo żałobne w kościele parafjalnym odbędą się w czwartek, dnia 9. bm. o godz. 10, poczem nastąpi pogrzeb.

W głębokim smutku pograżeni
mąż, dzieci, zięciowie, wnuki i rodzina.

ng 6438

Sarnowa, Niepart, Rawicz, Poznań, M. Górka, Stęszew, 6. 11. 1933 r.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Dnia 5 listopada 1933 r., zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, ukochana mateczka, córka, siostra, ciotka i bratowa, ś. p.

z Hoffmanów

Marja Spychała

przeżywszy lat 53 Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 8 listopada o godz. 1.30 z kaplicy cmentarnej w Górczynie.

W ciężkim smutku i żalu pograżeni
mąż z dziećmi i rodziną.

zg 20 372

Blachy miedziane Mosiężne

ceny niższe

GRABIANOWSKI

pl. Wolności 11, tel. 40-10

dz 1 968

Przedstawiciela

zdolnego z gwarancją poszukuje na Poznań-kie i Pomorze Centralne Labor. Chem. cz. ne. Warszawa, Marszałkowska 9. nr 6 440

W sobotę, dnia 4 listopada 1933 r. o godz. 5 po południu, zasnęła w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, namaszczona Olejami św., nasza najdroższa i najukochańsza siostra, szwagierka i ciocia, ś. p.

Kazimiera Zawadzka

przeżywszy lat 69 Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 8 11 o godz. 2.30 po połud. z kaplicy przy Walach Jana III, na cmentarz świętomarciński przy ul. Bukowskiej. Msza św. za ś. p. Zmarłą odbędzie się nazajutrz o godz. 8.30 w kościele św. Marcina.

W ciężkim i nieutulonym smutku pograżona

rodzina.

zg 20 377

Dnia 4. bm., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Kazimiera Zawadzka

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 8. bm. o godzinie 14.30 z kostnicy wojskowej przy Walach Jana III na cmentarz par. św. Marcina, ul. Bukowska.

Tow. „Pielgrzym” pod wezw. Matki Boskiej
Wypadek 270 w Poznaniu. zg 20 378

Wielki skład

2 duże okna wystawowe, Dworcowa 2 od 1. I. 34 do wynajęcia w Lesznie St. Nawrocki. zg. 20 378

Zawiadomienie

W środę, 8 bm. o godz. 10-tej przed południem otwieram

skład pieczywa i kawiarnię przy ul. Pocztovej 5.

Pieczywo 3 X dziennie świeże znanej firmy Jan Zaremba.

Zadaniem mojem będzie Szanowną Klientelę pod każdym względem jak najlepiej obsłużyć. dz 2 078

Telefon 15-29 Z poważaniem S. Sobociński

Młodszy drogerzysta

z kaucją w gotówce, może się zaraz zgłosić Pensja 50 — z i utrzymanie. Odpisy świadectw, pod. ref. upraszam do Kurjera Poznańskiego pod zg 20 376

Na ŚW. MARCINA na ROGALE

MARCEPAN prawdziwy i MASĘ do pieczenia (persipan) oraz różne ARTYKUŁY i SUROWCE PIEKARSKO-CUKIERNICZE kupisz najtaniej w składzie fabrycznym firmy „CZEKOS”, pl. Sapieżyński 2, tel. 38-61

Hurt.

zł 20 375

Detal.

Najlepszy środek przeciw ogryzaniu zagażeń przez zwierzynę

połącza: **Chemiczna Fabryka „Hermes”** Poznań, ul. Starolecka 40. Tel. 35-50

zł 20 374

Drzewka owocowe

przeważnie jabłonie i grusze oraz krzewy i drzewa ozdobne (ca. 20 000 sztuk) ma do oddania wobec reorganizacji i stopniowej, zupełnej likwidacji działu szkółkarskiego, po cenach niższych (40% upustu od cen rynkowych)

Ferma Szkoły Rolniczej Wielkopolskiej Izby Rolniczej w Janowcu (byłe zakłady ogrodnicze W. I. R.) Szczegółowe cenniki na życzenie ng 6446

Lokomobile 45 do 60 K. M.

kupimy. Lask. oferty prosimy składać do Biura Ogłoszeń „Par”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 45.11. Pg 5557 45.11

Mężczyzna olbrzym

co najmniej 2 metr. wysoki, dobrze zbudowany, zdrowy, nieżonaty, co najmniej 25 lat, władający językiem polskim i niemieckim przyjaciół zwierząt, syn rolnika pierwszeństwa, od zaraz dla celów reklamowych na stałe stanowisko poszukiwany Zgłoszenia Biuro Ogłoszeń „Par”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 45.13. P 5562/3 45.13/14

KAFLE

białe i kolorowe w różnych deseniach po bardzo niskich cenach stale naskładzie oraz wykonuje wszelkie prace garncarskie

P. Szymański

mistrz budowy pieców. Poznań, Strumykowa 39 przy Rynku Wildeckim. Tel. 71-37 dz 2 054

„HAFTOPLIS”

wykonuje mierzki, okrętki, dziurki, wykończenie szali, falban (overlock), plisowanie dekatury, haftowanie, hafty monogramy, tarcze gimnazjalne, nadrabianie stóp, podnoszenie oczek — terminowo najtaniej

STARY RYNEK 10 (wejście Kurzanoga obok f-my Czepezyński Kruk) Filja Romana Szymańskiego 1 plac św. Krzyski Pg 5461-44.72

Nauczycielka

wychowawczyni potrzebna od 15. 12. rb. do dyrektora cukrowni na prowincji dla 2-oh dziewczynek w wieku 10 - 11 lat. Pożądaniem jest ukończone seminarjum nauczycielskie lub średni zakład naukowy wraz z kursem pedagogicznym, dobra znajomość języka francuskiego lub niemieckiego, muzyka i możliwie kurs wychowania fizycznego. Oferty z życiorysem i odpisami świadectw do Ekspedycji Kurjera Pozn. dg 2665.

Mamy zapotrzebowanie na następujące używane, lecz w dobrym stanie utrzymane materiały do centralnego ogrzewania wodą i to:

- 1) 1 kocioł do ogrzewania wody,
  - 2) radiatory,
  - 3) rury żelazne, kształtki żelazne, zawory spławowe itd.
- Ścisłe kalkulowana oferta z dokładnym zestawieniem prosimy złożyć pod nr. dg 2066 do Kurjera Poznańskiego.

Co za wspaniałe orzeźwienie. Jak niezwykle przyjemnie i trwale odświeża wspaniałą wodę kolońską „4711”! Ta szlachetna, prawdziwa woda kolońska orzeźwia szybko zmęczone nerwy pobudza siły i powoduje znakomite samopoczucie **Niebiesko-Złota Etykieta.**

Inne artykuły „4711”: Cold cream „4711” — Matt-Creme — Puder „4711” (luzem) Mydło do golenia „4711” Mydło o zapachu wody kolońskiej „4711”

4711 Eau de Cologne

W. rabatac carkowicie w Dziedzicach (Śląsk Cieszyński).

OTYLI ŻYJĄ KRÓCEJ...

Ich serca ołożone wata tłuszczu pracują z wysiłkiem wyczerpują się i odmawiają posłuszeństwa wcześniej. Otyłość spowodowana jest złą przemianą materii oraz zaburzeniem czynności gruczołów dokrewnych. Tylko Ziola Magistra Wolskiego „Degrosa” zawierają jod organiczny w postaci rośliny morskiej Yahanga, który wprowadzony do organizmu pobudza gruczoły tarczycy do należytej pracy, powodując szybkie spalanie nadmiernego tłuszczu. Są one skutecznym środkiem przeciwko otyłości i nie wymagają specjalnej diety. **ZIOŁA ze znak. ochr. „DEGROSA”** Do nabycia w aptekach i drogeriach (skład apt. lub w wytwórni Magister Wolski, Warszawa, Złota 14. Objasniające broszury wysyłamy bezpłatnie. ng 5811

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811
1 t. d. = 1 słowo
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11

1. SPRZEDAŻE

Pocztówki historyczne hurtownie, detalicznie — Helon, Dąbrowskiego 4 obok P. K. O. Katalogi gratis. zdg 84 526

Meble najtaniej **A. Baranowski** Poznań Podgórna 13. Pg 4759-23.59

Sprzedam kolonialkę z powodu choroby z towarem maglem, nieszkaniem. Korzystnie położenie na rzecznictwo z kolonialką. Adres Kurjer Pozn. zdg 85 089

Gospodarstwo 71 morg. żywy i martwy inwentarz, budynki maszynowe, szkoła, szkoła i kościół w miejscu zaraz na sprzedaż tylko za gotówkę. Adr. Buhlmann, Białeżyn, poczta Uchorowo, pow. Oborniki. zdg 85 061

Maszyna Singera dobrze szyjąca (okrągłem). Focha 176 mieszkanie 9. zdg 85 042

800 zł 3 pokoje debowe kuchnia dostaniesz Fabryka Mebli, Śródka. zdg 81 754/5

2 domy z chlewami i ogrodem zaraz na sprzedaż cena 5 000 zł. Walenty Majchrzak, Miedzychód — Cmentarna 25. ng 6421

Dom 7 ubikacji składem, chlewem, ogrodem gotówka sprzedam — Zgłoszenia Pawl. Jarocin C. Świca. ng 6 406

Dywany firany chodniki plusze brokaty, gobelin, ceraty narzutę oraz wszelkie dodatki do mebli wyszczelnianych poleca najtaniej Michał Peczyński, Poznań Stary Rynek 44 narożnik Woźnej dg 1921 22 23

Młyn motorowy na koks przemiatu 100 ctr na dobe natychmiast na sprzedaż Cena 35 000 Zgłoszenia Jan Lesiewicz Mikstat, pow. Kepno. zdg 85 059 60

Piec żelazny naftowy pokojowy sprzedam. Kantorska. Krzyżowa 5. m. 9. zdg 84 997

Najkorzystniej Meble — Antyki Porcelana — Dzieła Sztuki — „Mars”. Wielkie Garbary 44. zdg 84 971

Fryzjerzy aparat elektryczny za bezcen. Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 838/9

Biureczka damskie, orzechowe i mahoniowe sprzedam. Skarbowska 4 m. 8. zdg 84 916

Mało noszone, eleganckie suknie wieczorowe, wzytowe. Skarbowska 22, m. 6 godzina 2-8. zdg 84 910

Plaszcze damskie, kapelusze oraz obsady futrzane w olbrzymim wyborze przy cenach najniższych, specjalny dział miarowy poleca Szczawińska Skya Wodna 1. — Przyjmujemy asygnaty „Kredytu”. Pg 4 829 30-41 91

Dom 3 morgi ogrodu 7 ubikacji na każdy interes. 5 000 wpłaty 3 000 Woźniak, Steszew, Kosickiego. ng 6 435

Skład siódmiarski przyległym mieszkaniem sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 85 010/1

Dywan smyrneński czerwony z niebieskim 3 x 4 sprzedam. Skarbowska 4, m. 8. zdg 84 917

Meble starożytne Dzieła Sztuki Flasiński, Woźna 9. Wielki wybór, najniższe ceny. zdg 84 972

245 częściowe serwisy obiadowe a la Rosenthal tylko 590 zł sprzedaje wyłącznie jedynie — Hurtownia Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. zdg 85 015

Futro meskie snód scab bżam kołnierzy wydrza czarna dobrze utrzymane bardzo korzystnie. Długa 13, m. 14. zdg 85 014

Maszynę do pisania tania sprzedam. Kraszewskiego 19 — 3. zdg 85 003

Żubr Puszczy Białowieskiej — Wróblewski oprawy tom z wsieliskiem na grzbiecie sprzedam. — Informacje administracja Kuriera Pozn. zdg 84 475

Magazyn mebli **Józef Baranowski** Wrocławska 19 Ceny najniższe. Pg 4798-33.97

Kolonjalke sprzedam śródmieście. Adres Kurjer Pozn. zdg 84 570

Centralny Dom Pończoch Wodna 26 najtaniej źródło zakupu Pończochy Bemberg 1.25; skarpetki 0.35; rekawiczki 0.50; Bielizna damskie, nowość czysta welna 4.95; Biustonosze 0.45; krawaty, koszule, meskie, wierzchnie 3.50; Bielizna damska, dziecięca trykotaż; Pulowery, swetry wieszka galanteria i artykuły D. M. C. wielki wybór cen najniższe zdg 80 578

Na Sołczu parcele odstaje Oferty Kurjer Pozn. zdg 83 955

Pończochy — Trykoty nadrabianie pończoch najtaniej Maria Grabowska Wielkie Garbary 39. Pg 7 285

Aparat trwałej ondulacji, fortepian stół sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 996

Futro damskie i meskie Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 84 979

Antyki 10 różnych komódek imkrustowanych, biurko mahoni, brzoza kilim 2x3 świeczniki żydowskie za bezcen. Młyńska 4 stolarnia zdg 84 969

Piec gazowe ogrzewanie tania. Ogrodowa 19 mieszkanie 10 lewo. zdg 85 033

Motocykle Matchless oraz Raleigh po cenach wyjątkowo niskich. Dogodne warunki. Moto-Sport, dawn. Koszczyński Wielka 12, m. 8. Pg 4821-32.17

Najkorzystniej! Najlepiej! Najtaniej! komisowa sprzedaż mebli używanych kompletne pokoje — pojedyncze meble — najróżniejsze inne przedmioty załatwia szybko — sumiennie — rzetelnie tylko Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 2442. Pg 5 191-43.28

Futra meskie okazynie Nowy Dom Komisowy Woźna 16. Pg 5 201-57 204

Obudowania do kanap garnitury klubowe, materace, tapczany szfonierka najtaniej Dom Komisowy Wroniecka 6/8. Pg 5411-43.44

Strzeleckie odznaki P. O. S. plakiety. — Szulc, Wolności 5. Pg 5 496-44.67

Drogerje składem kolonialnym, dobrze prosperujący 2 1/2 lat, centrum miasta, powiatowe sprzedam Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 84 748

Bibliotekę (szafa) b. wygodna w dobrym stanie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 84 747

Pieczarki dostarczam szukam odbiorców. Oferty Kurjer Pozn. zdg 83 582

Frendzle taśmy, pasy, gurtę, chwasty meblowe i dekoracyjne poleca po cenach fabrycznych fabryka pasmanterji „Pasamon” skład fabryczny, Poznań, Św. Marcin 18. Pg 4803-38.1

Parasole deszczowe oraz wszelkie reparacje wykonuje Wytwórnia Parasoli Wielka 27/29 dg 1648

Kolonjalke z mieszkaniem, Adres Kurjer Pozn. zdg 84 735

Piekarnię mieszkaniem w Poznaniu sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 84 734

Meble najtaniej u **Bakosia** ul. Wenejańska 1 Most Chwałczewski przy Krzyżu. zdg 84 760

Zamienie pierwszorzędna kamienice we większym mieście pow. na majątek ziemski od 500-900 morg. Oferty z podaniem bonitacji zarzem do majątku dokładnym adresem do Kurjera Poznańskiego zdg 84 492

Gospodarstwo przy stacji kolejowej kolo Gniezna rentowe 54 morgi oszennej ziemi, budynki maszynowe 3 pokoje kuchnia żywy marny inwentarz za 22 tysiące do sprzedania. Wierzbiciec 24 b. m. 30. zdg 84 684

Skład rzeźniczy na przedmieściu Poznaniu bardzo dobrze zaprowadzony na sprzedaż Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 761

Sypialnię jak nowa sprzedam okazynie. Biała 1 miesz. 7. zdg 84 769

Gospodarstwo 43 morg. 5 minut autobusem z placu Nowomiejskiego willa w ogrodzie, piękny sad ziemia ogrodowa w jednym kawale żywy i martwy inwentarz z powodu wyjazdu sprzedam za 45 tysięcy gotówką Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 83 744

Radjo prad stały tania — Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 84 785

Biblioteka dziełami naukowem. Adres Kurjer Pozn. zdg 84 786

Głośnik nowoczesny tania. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 84 790

Obraz religijny tania sprzedam. Sew. Mielżyńskiego 22/21. zdg 84 797

Kolonjalke dobrze zaprowadzona towarem, maglem mieszkaniem sprzedam. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 84 799

Piec kąpielkowy na węgiel tania. — Lesiak, Fr. Ratajczaka 20. zdg 84 801

Skrzypce włoskie instrument mistrzowski tania do nabycia. Strzelecka 7, m. 7. zdg 84 804

Tapczan nowoczesny tania sprzedam, tapiceria. Fredry 6, narożnik. zdg 84 919

Sypialnię najtaniej. Stolarska Kwiatowa 6. zdg 84 904

Płyty gramofony najtaniej zamiana dopłata. Muzyka. Masztalaska 5a. zdg 84 895

Gramofonowe płyty bardzo tania zamiana — Jarosz, Fredry 6. zdg 84 894

Encyklopedia Gutenberga okazja. Antykwiariat. Woźna 19. zdg 84 893

Pianino krzyżowe Dom Komisowy Podgórna 10 a. zdg 84 960

Piekarze — Cukiernicy Kuchenną masło kakaowe syrop biały 45% ciemny tłuszcz kokosowy, margaryna, marmelada, powidła, mak cukrowy, agar, trufle itd. poleca po cenach niższych Siedziak, Wroniecka 17 telefon 12-42. zdg 82 962

4 000 na I hipoteke ua wykończeniu wili 2x3 pokoje przynależnościami, pokój, kuchnia, sieni, biśko tramwaju lub sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 924

Piece kuchenki kafłowe, przenośne tania. Milich, Dolna Włda 21. zdg 84 813

Wózek modny tania. Kolejowa 40, m. 4. zdg 84 819

Skład kolonialny dobry sprzedam zaraz Dzierżawa 50 ul. C. Prusa 18. zdg 84 827

Radjoaparat prad zmiennej sprzedam Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 84 789

Dywan porcelana. Strona 26, m. 7. zdg 84 848

Wiertarka słupkowa do 13 mm slifierka s dwoma tarczami szmerglowemi, transm sja z tarczami i kołami kółkowemi tania sprzedam Wądość Belg Motor. Poznań, ulica Bukowska 11/13. zdg 84 947

Kolonjalke tania sprzedam Adres Kurjer Pozn. zdg 84 936

Podwozie samochodowe na mieszkanie albo przycepi 1, 3 5 tonów różna resory waki na osie sprzedam tania. Bittner, Dąbrowskiego 79. ng 4 194

Magiel dobry tania Marsz Focha 158, skład. rz 4 186

Sypialnię — jadalnię gabinet oraz najróżniejsze inne przedmioty — najlepsze ceny gotówka tylko Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3 telefon 2442. Pg 5 190-43 27

Dom nowowbudowany przy wolicie 12 tysięcy przyime hipoteke. Pośredniczy wykreśleni Zgłoszenia, Kurjer Pozn. zdg 84 720

Piec
przenośny kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 909

Narty
kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 816

Samochód
2-osobowy Coupe względnie Cabriolet mało używany okazynie za gotówkę. Zgłoszenia z opisem do Kurjera Poznański zdg 84 844

Underwood
chętne walizkowa lub inna. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 847

Kupię
na Łazarzu lub Jeźwicy dom nowy albo kamienicę komfortową przy wylocie do 80 000 zł. — wprost od właściciela. Tylko poważne zgłoszenia. Kurjer Poznański zdg 84 854. Pośrednicy wykluczeni.

Dźwigary
dwutełki 12 wzdł, 6 m długie, profil 34 lub 26 kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 940

Sypialnię
kupię używaną. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 928

Kupię winną lozę
odmian wczesnych najcenniejszej „Malinger”. Loewenstein Bojanowo - Pozn. zdg 85 063

Kupię
kolonialne dobrze zaprowadzona w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 85 022

Dom
w Poznaniu przy wylocie 10 000 zł. kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 968

Kupuję całe biblioteki
Archiwa — Rękopisy
wszystkich wieków — Galeria obrazów Szczerbów. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 976

Kupię
mało używaną frak na średnią figurę. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 878

6. KAMIENICE

Dom
szeregami rynec składem. mieszkał. mniejsze miasto. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 660

Kamienicę
4 piętrowa sprzedam za 100 000 zł przy wylocie 50-60 000 zł. Dochód 14 000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 84 788

Kamienicę
komfortowa solidnej budowy przy parku Wilsona dochód 25 000 zł. sprzedam 200 000 wplata 100 000 reszta amortyzacja 5%. Grunwaldzkiego 30. zdg 84 886

Kamienicę
komfortowa nadzwyczaj solidnej budowy. dochód 15 000. cena 110 000. wplata 80 000 sprzedam — Krzesiński. Piekary 8. zdg 84 890

Kamienicę
komfort. w ozd. duże podwórze. wplata 70 000 sprzedam Radowicz. Półwiejska 39 a. I. zdg 85 068

Kamienica
nowobudowana 26 000 — wplata 7 000. Bloch Poznań Długa 5. zdg 84 932

7. PIENIĄDZ

250 zł
pożyczki poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 824

Wspólnika
2 000 zł. na interes restauracyjny. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 782

Przystąpię
do spółki w solidnym i zdrowym przedsiębiorstwie przemysłowym, handlowym, gospod. rolnym z kwotą 25 000. Oczekuje propozycji pod „Współpraca” biuro ogłoszeń Hupczyca Kraków Jagiellońska 7. ng 6 443

Uczniwa
rodzina. własna kamienica przyjmie starszą inteligentną osobę z gotówką na dożywocie. Staranna opieka zapewniona. Oferty Kurjer Poznański zdg 83 784

8. DO WYNAJĘCIA

3
pokoje kuchnia śródmieścia. dom boczny. II. meble 700. W. Garbary 9. m. 9 godz 3-6. zdg 8-914/5

Uwaga!!!
nowożytecy. pokój kuchnia z meblami 900 zł. miesięcznie 25 zł. wdzierżawę Buczkowski. Warszawska 5. zdg 85 067

Trzypokojowe
obszerne słoneczne przynależności ogródkiem bez podatku dla emerytów korzystnie. Właściciel Czacze 3 mieszkanie 3 zdg 84 434

Pięciopokojowe
od 1 grudnia do wynajęcia. Niezależnych 7. Górecka. zdg 83 453

2 pokoje
i kuchnia z centralnym ogrzewaniem do wynajęcia. Zgłoszenia Dom Konfekcyjny F. Lisiecki. Stary Rynek 98/100. 5-6 popoł. zdg 84 717

Mieszkania
7 pokojowe komfort I p. Marz. z. t. 60 korzystnie zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 84 787

2
pokoje kuchnia mała oddam zaraz gospodarz. Świerczewska 19. zdg 84 631

2 pokoje
kuchnia i pokój kuchnia. Osiedle Witkowska 17. zdg 84 766

5-cio pokojowe
mieszkanie do wynajęcia przy ul. Patr. Jackowskiego 9. Blizszych informacji udzieli stróżka domu. zdg 84 889

Mieszkanie
2 pokojowe i kuchnia w suterenie na rocznym czynszem do wynajęcia po 35 zł miesięcznie. — Adres Kurjer Poznański zdg 84 885

Mieszkanie
jeden pokój rok zgóry. Seifert. Kościelna 31. zdg 84 818

Pięciopokojowe
elektryczność. 4 sypialn. wolne. Nowak. Kopernika 4. zdg 84 828

Pięciopokojowe
komfortowe I centr. ogrzewania. umiarkowany czynsz miesięczny. zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia gospodarz Rudkowski. Patrona Jackowskiego 32. Telefon 64-44. zdg 84 779

Dwa
pokoje. kuchnia i łazienka. III — przy Ubezpieczalni Krajowej zaraz do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 783

Czteropokojowe
i sypialn. 4 pokojowe komfortowe wynajmie gospodarz. Matałaj. 43/40. Portier. zdg 84 830

Mieszkanie
5-pokojowe. komfortowe. śródmieście zaraz do wynajęcia. — Zgłoszenia Władysław Gramlewicz. Plac Nowomiejski 1 m. 1. zdg 84 850

Dwupokojowe trzypokojowe
wskaże „Rex”. Marcina 33 — 4. zdg 84 943

Trzypokojowe
komfortowe duże I p balkonem. piece 1620 zł rok zgóry przy Osiroroga od 12 Oferty Kurjer Poznański zdg 84 937

Mieszkanie
4 pokoje wzdłuż II. zaraz oddom dzierżawa 80 zł. Zgłoszenia Wybickiego 2 — 17. zdg 85 052

4 pokoje
zaraz do objęcia czynsz 2-3 lat zgóry. Zgłoszenia T. Zak. Poznań Różana 14. zdg 85 045

Czteropokojowe
frontowa. komfort. Focha przy Parku Wilsona — za dzierżawę zgóry wynajmie. Oferty Kurjer Poznański zdg 85 029

Mieszkania
różnych wielkości. Związek Gospodarzy Wojciecha 2. m. 1. zdg 85 019

Wynajmie
pokój kuchnie. czynsz dwa lata zgóry. Gospodarz. Maleckiego 26 zdg 85 017

Wolne
dwa pokoje kuchnia przy tramwaju. ul. Ka. Skorupki 20. Cierczyn. zdg 85 013

Pięciopokojowe
komfortowe I piętro zgóry. — Działyńskich 7 mieszkanie 7. zdg 84 966

3
pokojowe wynajmie zaraz korzystnie. Wskaże Kurjer Poznański zdg 84 920

Trzypokojowe
komfort. Górczyn. Bosa 10 gospodarz. zdg 84 973

Puszczkowo
domek 3 pokoje kuchnia itd. wolne Oferty Kurjer Poznański zdg 85 031

2
pokoje kuchnia nadające się dla emerytów. Oferty Kurjer Poznański rg 4 189

Mieszkanie
4 pokojowe kuchnia dam temu. kto umożliwi posadę urzędniczą dla pana 27-letniego inteligentnego z wykształceniem Dyskrecja zapewniona. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 84 876

9. SZUKA MIEZSK.

Pięciopokojowego
mieszkania na biura centrum poszukuje poważna firma. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 84 755

Pokój
kuchnia od gospodarza. czynsz miesięczny. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 752

Wojskowy
poszukuje dwu lub jednopokojowe kuchnia 1. 12 Oferty Kurjer Poznański zdg 84 739

Mieszkania
2 pokojowego z kuchnią od gospodarza poszukuje młodsze. spokojne małżeństwo. (Współpracownik niniejszego pisma). Punktualny płatnik. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 78 801.

2-3 pokojowego
mieszkania z wszelkimi wygodami wprost od gospodarza za miesięczną dzierżawę poszukuje samotna osoba. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 907

Mieszkania
1-2 pokojowe kuchnia poszukuje małżeństwo urzędnicze wprost gospodarza. Czynsz ewentualnie kwartalny zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 793

3 pokojowego
komfortowe okolic Jezycy — śródmieście lub początek Łazarza. Dąbrowska. Siemradzkiego 8. m. 14. zdg 84 826

Małżeństwo
szuka stróżostwa zaraz. Jestem stolarzem. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 946.

Trzy lata
zgóry zapłaci za trzypokojowe mieszkanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 991

10. ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
5 pokojowe I. Słowackiego na 4-6 centrum Oferty Kurjer Poznański zdg 85 002

11. POKOJE UMEBL.

Dwuosobowy
czysty elektryczność Focha 76. m. 5. zdg 84 507

Słoneczny
frontowy utrzymaniem. Wąły Zygmunta Augusta 1 m. 8. zdg 84 567

Umeblowany
Grotzgera 14 m. 3 zdg 84 694

Pokoje
1. 2 3 osoby utrzymanie obiady wyborne Romana Szymańskiego 1. I. lewo zdg 84 011

Dwuosobowy
frontowy czysty. Grunwaldzka 13 m. 6. zdg 84 750

Pokój
2 panów. Skarbowska 15 m. 9. zdg 84 732

Umeblowany
pokój 1-2 osoby utrzymaniem do wynajęcia. Cieszkowskiego 8 m. 6. zdg 84 725

Niekrepujący
dwuosobowy słoneczny. Mał. Garbary 11 m. 18. zdg 84 714

Pokój
wspólny panience Zielona 7 mieszkanie 3. zdg 84 879

Dwuosobowy
frontowy zaraz. Marcina 5 mieszkanie 11. zdg 84 878

Pokój
małżeństwo tania. — Wojciecha 14/15. mieszkanie 17. zdg 84 871

Słoneczny
frontowy telefon — doskonale utrzymanie Matejki 56 mieszkanie 8 zdg 84 773

Ciepły
słoneczny utrzymaniem częściowym Zupańskiego 19 mieszkanie 12. zdg 84 952

Pokój
umeblowany frontowy dla dwóch panów Aleje Marcinkowskiego 3 a mieszkanie 8. zdg 84 951

Elegancki
Łakowa 16 I. prawo. zdg 84 903

Pokój
do wynajęcia 1 lub 2 panów — Ul. Przemysowa 41. mieszka. 24. zdg 84 896

Piekary
5. mieszk. 6. dwuosobowy. zdg 84 883

Pokój
panience. Św. Marcin 66/67. m. 41. zdg 84 882

Elegancki
pokój fortepianem ewentl. saloniem osobom na stanowisku — Ratajczaka 9 — 10. zdg 84 884

Frontowy
jedno - dwuosobowy. Wojciecha 14/15. m. 9 zdg 84 905

Wspólny
studentom. Matejki 65a. m. 7. zdg 84 846

Dwuosobowy
Podgórną 2a. m. 7. zdg 84 950

Niekrepujący
duży. Szyperka 1 m. 15. zdg 84 934

Nowomiejski
5 podwórze na lewo. m. 16. elegancki. Jednemu dwóm. zdg 84 926

Pokoik
ciepły. niekrepujący czysty. Dolna 3. m. 7. zdg 84 925

Małżeństwu
pokój utrzymaniem kuchnia. Maleckiego 24 a. mieszkanie 6. zdg 85 053

Pokój
Grobla 19 — 8 zdg 85 050

Pokój
Jeżycka 46. mieszkanie 4. zdg 84 918

Niekrepujący
dwie lub jedna osoba. Łakowa 10. mieszkanie 9 zdg 85 000

Pokój
młdy słoneczny solidnemu utrzymaniem Wodna 11. mieszka. 3. zdg 84 988

Umeblowany
małżeństwu — Szamarzewskiego 34 — 18. zdg 84 987

Jedno- lub dwuosobowy
elegancki. czysty. ciepły. tania Długa 4. m. 10. zdg 85 092

Plac Wolności
7 m. 14 winda niekrepujący pokój frontowy zaraz rg 4190

Pokoik
skromny tania. Działyńskich 11. mieszkanie 19. zdg 84 975

Tani
Spokojna 27 — 3. zdg 84 974

Panienska
na wspólny pokój tania zaraz. Półwiejska 21. m. 34 zdg 85 059

Elegancki
zaraz lub 15. Wielkie Garbary 8. mieszkanie 12 rg 4 195

12. SZUKA POKOJU

Próżnego
słonecznego bezdzietna inteligentna wdowa Oferty Kurjer Poznański zdg 84 758

Czystego
niekrepującego okolic Skarbowej. Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 795

Pokoju
I. śródmieście telefonem podanie ceny pod zdg 84 805 Kurjer Poznański zdg 84 805

Poszukuje
dwa pokoje umeblowanych z wygodami na 3 osoby od 15 b m. na Włdzie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 84 810

Mały
skromny niewysoki ewentualnie wspólny bez pościeli. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 622

Próżnego
dużego. frontowego pokoju w centrum poszukuje samotny pan. Oferty Kurjer Pozn zdg 84 912

Poszukuje
pokojni na posugę. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 921

Kulturalnym
domu studentka poszukuje pokój. opale. światłem 35-40 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 835

Urzednik
poszukuje pokoju umeblowanego niekrepującego w centrum. Elektryczność. łażenka telefon konieczne. Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 836

Podporucznik
poszukuje pokoju w pobliżu Cytadeli. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 853

Biura
jedno - dwupokojowego umeblowanego (śródmieście) poszukujemy. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 85 071

Pokoju
bez utrzymania umeblowanego. dużego. słonecznego. najwyżej drugie piętro. śródmieście poszukuje samotna pani. Zgłoszenia do Kurjera Pozn zdg 85 048

Pokoju umeblowanych w śródmieściu poszukuje
Polski Czerwony Krzyż
na czas 15 dni od 20 listopada br. dla uczestników kursu ratowniczo. Oferty do biura Wąły Zygmunta Augusta 2. zdg 85 012

Skromnego
pokojni małżeństwo Oferty Kurjer Poznański zdg 85 024

Pokoju
umeblowanego poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 85 018

Pokoju
szukają dwie siostry centrum lub Łazarz od 15 11 Oferty Kurjer Poznański zdg 84 939

13. LOKAL

Lokal
parterowy. dwa okna wystawowe Stary Rynek 40. i I piętro dwie ubikacje zaraz do wdzierżawienia Zgłoszenia Porawska św. Marcin 66-67 m 16 zdg 84 654

Skład graniczący z mieszkaniem
3 pokojowe. obszernym i jasnym kuchnia łażenka niski parter nadające się również na biura za czynszem miesięcznym wprost od gospodarza zaraz do wynajęcia Zgłoszenia: K. Łoga. Poznań ul Słowackiego 13 telefon 66-89 Pr 4836-42.4

2 pokoje
frontowe przy św. Marcynie na biura oddam zaraz lub 1. 1. 34. Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 897

Kawiarnię - restaurację
elegancką. obszerną oddawaną śmiającą wynajmie właściciel domu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 829

Ubikacje
jasna i białe wydzierżawiamy. Zydowska 33 zdg 84 854

Skład
próżnego na kolonialkę. mieszkanie poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 935

Toruń
skład z ubikacjami. główna ulica do wynajęcia. K. Strzyżewski. Poznań. Dąbrowskiego 3. Zgłoszenia 3-4 lub wieczorem 8 lub Strzyżewski. Toruń. Król. Jadwigi 12/14. zdg 85 057

Skład
z ubikacją do wynajęcia. Zgłoszenia 3-4 lub wieczorem do 8. Strzyżewski. Poznań. Dąbrowskiego 3. mieszka. 8. zdg 85 056

Próżny
pokój na biuro lub mieszkanie. Adres Kurjer Poznański zdg 84 905

Skład
z mieszkaniem urzędniczym do wynajęcia. Marcin Łopatka — Środa. z 6 434

14. DZIERŻAWY

120
ziemi wraz żywym. martwym. blisko Poznań 5 000 bez 25 000. Woźniak Steszew. Kosickiego 13. nr 6 457

Wydzierżawię
plac obróbka drzewa na miejscu Złozzenia Maleckiego 34. m. 6. Łazarz. zdg 84 473

Ubikacje
nadające się na składnice przemysłowo-handlowa itp. Dąbrowskiego 38. zdg 84 679

Dzierżawy majątku
około 1 000 mórg Poznańskie. Pomorze poszukują. Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 716

Oddam
dzierżawę 800 żytinia. 75 fun. inwentarzę kompletne. 6 lat gotówki 18 000 lub też administracja. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 84 730

Wydzierżawię
dom 5 ubikacji 2 morgi ogrodu. nadający się dla emeryta Po-awie now. Oborniki Złozzenia Poznań. Kwiatowa 10. Stachow ak zdg 84 929

Kawiarnię - jadalnię
w śródmieściu Poznańa dobrze zaprowadzona wydzierżawie do objęcia 2 1/2 tys. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 85 044

Salki
lub większego lokalu poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 85 027

Ubikacji
poszukuje na składzik owoców — warzwo centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 84 962

Ogrodnictwa
mieszkaniem przy Poznaniu poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 84 958

Poszukuje dzierżawy
folwarku lub probostwa 300 mórg dobrej ziemi od 1. 7. 34. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 84 957

Dzierżawy majątku
poszukuje około 500 mg okolic Poznań — Gniezno — Środa Półwiejski wykluczeni. Szczegółowe oferty do „Par”. Poznań pod 57 283 Pg 5 558-57 283

OSOBISTE

Za
długą żony mojej Emilii Balcerkiej-Lenkowej nie odpowiadam. Piotr Jopek Kolejowa 12. zdg 84 738

Weksel
na 139 zł w posiadaniu p. Mieczysława Pawlika wystawiony przez Jana i Lucję Tomaszewskich uwzględniam. Lucja Wołyńcowa. Chartowo. zdg 84 855

P. Kazi.
uwzględniając dziękuję. Proszę adres zdg 85 006

21. ZGUBY

Zegarek
złoty bransoletkowy zgubiono niedługo wieczorem drodze Plac Wolności 14 — Kantaka. Uczciwy znalazca odda za wynagrodzeniem 27 Grudnia 11 II. zdg 84 728

Karte
mobilizacyjna zgubiono. Stefan Wątkowski. Focha 123. dawniej Fabryczna 5. zdg 84 927

22. ROZMAITE

Wróżę
przepowiadam przyszłość. ostrzegam przed złymi wypadkami. — Spokojna 16 a m 20. zdg 80 156

Wypożycza
eleganckie ubrania frakowe i smokingowe korzystnie. ul. Nowa I. I. piętro. rg 4198/99

<

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu...
Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych.

Ogrodnik - pszczelarz
kawaler, z 11 letnią praktyką
dobrymi świadectwami i poleceniami
wszechstronnie obeznanym
w swym zawodzie obecnie w
niekropowidzianej posiadzie. posu-
zukiwano posady od 1. 1. 34 wzgl.
wczesniej. Oferty uprasza skiero-
wać Kurjer Poznański pod
zdz 83 575

TEATRY

Poznań, wtorek, 7. 11.
TEATR POLSKI: Dziś —
„Stefek”.
Środa, 8. 11. „On i jego
sobowótór”.

TEATR WIELKI (Opera)
„Palestrant”, przedsta-
wienie zakupione przez
Związek Bankowców.
Środa, 8. 11. „Bal masko-
wy” gościnny występ Jó-
zefa Wolińskiego.

TEATR WIELKI — KON-
CERTY SYMFONICZNE.
Czwartek, 9. 11. Koncert
symfoniczny. Dyrygent
Adam Dołżycki, solistka
Zofia Adamska, wiolon-
czela.

TEATR NOWY: Dziś —
„III. piętro drzwi 17”, po
raz ostatni.
Środa, 8. 11. Teatr nie-
czynny z powodu próby
generalnej z komedii
„Gotówka”.

Czwartek, 9. 11. „Gotów-
ka”, premiera

TEATR NOWOŚCI: Dziś —
„Srebrny Motyl”.
Środa, 8. 11. Srebrny Mo-
tyl”.

Bydgoszcz, środa, 8. 11.
TEATR MIEJSKI: „Wiedza
Radosna”.
Czwartek, 9. 11. Przed-
stawienie zawieszono.

APOLLO KINA METROPOLIS
NASZE
KINA PROGRAMY
NAJTANSZE NAJLEPSZE
nr 5 418/9
KINA

Poznań, wtorek, 7. 11.
APOLLO: „Szpieg w ma-
sce”.
COLOSSEUM: „Nowoczes-
ny Robinson”.
CORSO: „Okret zaginio-
nych dziewcząt” oraz
„Minuta przed dwunastą”.
METROPOLIS: „Szpieg w
masce”.

ORZEL: „Pod gradem kul”.
ODEON: „Nowoczesny Ro-
binson”.
PROMIEN: „Chata Wujka
Toma”.
RENAISSANCE: „W cieniu
krzyża”.
ROXY: „Baby”.
SFINKS: „Naucz mnie ko-
chać”.
SŁOŃCE: „Jej Królewska
Mość”.
TECZA-Lazarz: „Syn Mi-
nowoli”.

TECZA-Wilda: „Jego Eks-
cencja Subjekt”.
WILSONA: „Congorilla”.

Bydgoszcz, środa, 8. 11.
ADRIA: „Szaleństwo Ame-
rykańskie” oraz nadpro-
gram.
APOLLO: „Pożegnanie z
grzechem”.
BALTŲK: „Postrach gór”
z Ken Maynardem oraz
„Uroda życia”.
KRISTAL: „Szpieg w ma-
sce” z Hanką Ordonówną
i najnowszy tygodnik
Foxy

MARYSIENKA: „Zuzanna
Lenox” z Gretą Garbo
oraz „Pat i Patachon ja-
ko wojaży”
REWJA: „Podróż poślubna
we troje”, na scenie re-
wja „Gwałtu, co się dzie-
je”.
SŁOŃCE: „Ulubienica bo-
gów”.

Szofer - mechanik
z kilkoletnią praktyką dobrymi
świadectwami. trzeży poszuki-
je posady. Łaskawe oferty upra-
sza się do Oredówna
zdz 84 640

Gospośnia
szuka posady do samotnego.
Oferty Kurjer Pozn. zdz 83 730

Dziewczyna
uczciwa z wioski. dobrymi świa-
dectwami. poszukuje posady —
także do dzieci. Oferty Kurjer
Pozn. zdz 84 075

350 zł
dam za przyjęcie ucznia fryzjer-
skiego z utrzymaniem. Oferty
Kurjer Pozn. zdz 84 661

Piekarz - cukiernik
szuka posady od zaraz. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 456

Panna
lat 25. dobrze wychowana z je-
zykiem polskim i niemieckim
obeznaną wszechstronnie z go-
sposodarstwem domowym. dobre
szycie. hafty. poszukuje jakiej-
kolwiek posady w kulturalnym
domu. Łaskawe oferty kiero-
wać do ekspedycji Kurjera
Poznańskiego zdz 84 503

Szofer
inteligentny szuka posady. Oferty
uprasza Kurjer Poznański.
zdz 77 123

Inteligentna
osoba lat średnich. ze skromnymi
wymaganiami. muzykalna. znająca
język niemiecki. prowadzenie
kuchni. przyjęcie posade zarząd-
czyni domu. wychowawczyni. do
towarzystwa lub podobna zaraz
ewentualnie później. Oferty Ku-
rjer Poznański zdz 84 239

Aptekarska
pomocnica egzamin wojewódzki.
szuka posady najchętniej więk-
szym mieście. Oferty Kurjer Poz-
nański zdz 83 709

Tapicer
służący poszukuje pracy. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 754

Dziewczyna
samodzielnym gotowaniem. do-
brze z wykształceniem. dobrym
poleceniem. poszukuje posady od
15. 11. Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 753

Buchalter
handlowiec korespondent piszący
na maszynie. znający wszelkie
prace biurowe. sprawy podatkowe.
sądowe i opłat społecznych. posu-
kuje posady. Oferty Kurjer Poz-
nański zdz 84 746

Mleczarz
dobry fachowiec poszukuje posady
zaraz lub później. Oferty Ku-
rjer Poznański zdz 84 745

Korepetycji
udzieli student. Oferty Kurjer
Poznański zdz 84 744

Młodsza
umiejąca dobrze gotować. przy-
jmuje posade do wszystkiego. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 742

Gospodyni
kucharka poszukuje posady. do-
bre świadectwa. Oferty Kurjer
Poznański zdz 84 726

Poszukuje
posługi do wszystkiego. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 722

Dziewczyna
nawskroć uczciwa. bardzo dobrze
gotująca. poszukuje posady do
1-2 osób. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdz 84 762

Gospodyni
która pracowała na probostwie
szuka posady na probostwie.
Oferty Kurjer Pozn. zdz 84 764

Kucharz - cukiernik
restauracyjny szuka posady —
skromne wymagania. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdz 84 765

Nauczycielka
szkoła Polka konwersacja fran-
cuska niemiecka. muzyka szuka
posady prywatnej. Wymagania
skromne. Marszałka Focha 38.
mieszkanie 11. Zofia Biernat.
Osobście od 3-5. zdz 84 767

Posługi
lub prania poszukuje. Oferty Ku-
rjer Poznański zdz 84 773

Młody leśnik
zdrow energiczny. ukończył nau-
kę i praktykę w lasach państwo-
wych. poszukuje posady. Potrą-
wak. Jaworze poczta Książki
(Pomorze). zdz 84 733

Tokarz
z dwuletnią praktyką szuka jakiej-
kolwiek posady. Łaskawe
oferty uprasza się do Kurjera
Poznańskiego pod zdz 78 566.

Posługaczka
szuka posady. Oferty Kurjer
Poznański zdz 84 880

Dziewczyna
uczciwa skromnym gotowaniem
poszukuje posady do 2 osób lub
mniejszej rodziny od 15. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 875

Ogrodnik
żonaty. lat 27. obeznanym dobrze
w swym zawodzie. zna dobrze
obsługę pałacową i pszczelarstwo.
poszukuje posady zaraz lub 1. 1.
Łaskawe oferty Kurjer Pozn.
zdz 84 892

Dziewczyna
szuka posady do dzieci lub do
prac domowych. Oferty Kurjer
Pozn. zdz 84 902

Gospodyni
inteligentna. przystojna. szuka
posady. Oferty Kurjer Pozn.
zdz 84 891

Krawcowa
wykonuje garderobe damską.
dziecięcą domu. boza domem wy-
jeżdżam na wieś szuka pracy.
— Wtorkowska Ratajczaka 9 —
front. zdz 84 881

Mężatka
szuka posady. Oferty Kurjer
Pozn. zdz 84 931

Posługaczka
szuka posady. Oferty Kurjer
Pozn. zdz 84 911

Gospośnia
samodzielną doberman gotowaniem
dlugoletnim świadectwem. z po-
wodu zwinięcia domu. poszukuje
posady zaraz albo później.
Oferty Kurjer Pozn. zdz 84 908

**Pomocnik
gastronomiczny**
z kaucją poszukuje posady.
Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 923

Posługi
poszukuje na cały lub pół dnia z
praniem. gotowaniem ze świa-
dectwami. Oferty Kurjer Pozn.
zdz 84 812

Elewka
z prowincji szuka posady. Cało-
roczny kurs gotowania. prania.
prasowania sztywnej bielizny.
Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 815

Kucharka
restauracyjna poszukuje posady
do restauracji z dobrym polecen-
iem zaraz lub później. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 811

Wykwalifikowany
pracownik karmelarski szuka
posady stałej. Zna prowadzenie
zakumów. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdz 84 777

Czeladnik
dobry piecownik szuka pracy.
Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 931

Gospośnia
bezwzględnie uczciwa. samo-
dzielna. dobrze polecona. doberman
gotowaniem praniem oraz do
wszelkiej pracy. poszukuje po-
sady do samotnego pana lub do
bezdzielnego małżeństwa od 15
lub 1. 12. Oferty Kurjer Pozn.
zdz 84 893

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem. poszukuje
posady od zaraz lub 15. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 807

Młoda
osoba zamierza sę prowadzeniem
domu samotnej osoby. Zgłosze-
nia Kurjer Pozn. zdz 84 940

Poszukuje
posady początkującej bufetowej.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdz 84 948

Starsza
dziewczyna szuka posady do
wszystkiego. skromnym domu
zaraz lub od 15. Oferty Kurjer
Poznański zdz 84 933

Piekarz
wolontariusz młodszy. dobrze
obeznanym w swym zawodzie. szu-
ka posady za mniejszym wynag-
rodzeniem. Łaskawe oferty Ku-
rjer Poznański zdz 84 858/9

Szukam
posady za uczciwego szofera.
stróża. woźnicę portjera lub ro-
botnika. dam kaucję. Oferty do
Kurjera Pozn. zdz 84 980/1

Dziewczyna
wiejska. uczciwa szuka posady
z gotowaniem do wszystkiego.
— Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 791

Młodsza
dziewczyna uczciwa poszukuje
posady bez gotowania. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 792

Krawcowa
poszukuje posady szycia. za 1 zł.
dziennie. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdz 84 798

Dziewczyna
dlugoletnim świadectwami. umie-
jąca gotować poszukuje posady.
Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 800

Młody
oficer. emeryt. złoży kaucję za
jakąkolwiek posade. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdz 84 802

Rolnik
rutynowany kawaler — 13 lat
praktyki na Pomorzu — znany
chodowca inwentarzy (spec. trzody
chlewniej) poleconym jako ener-
giczny organizator roboizmy i
wzorowy rolnik. Posiadam la
referencje. Poszukuje posady
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdz 84 803

Rządca gospodarczy
lat 46 żonaty bezdzietny 20 lat
praktyki. dobrymi świadectwami
i referencjami w ostatniej posa-
dzie 14 lat poszukuje posady od
1. 4. 34. najchętniej na osobny
folwark. Oferty uprasza Kurjer
Poznański zdz 84 956

Posługi
gotowaniem poszukuje. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 847

Posługi
dwa lub raz tygodniu poszukuje.
Oferty Kurjer Pozn. zdz 84 866

Posługi
szukam od zaraz. Oferty Kurjer
Poznański zdz 84 865

Dziewczyna
dobrymi świadectwami do wszyst-
kiego bez prania zna szycie i
roboty ręczne. poszukuje posady
1-go później. Oferty Kurjer Po-
znański zdz 84 864

Poszukuje
posługi. dobrymi świadectwami
od 1/12. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdz 84 863

Maszynistka
szuka posady. Zgłoszenia Ku-
rjer Poznański zdz 84 784

Gorzelnik
w średnim wieku z dobrymi
świadectwami i kursem gorzel-
niczym niekarany. szuka posady
stałej lub na czas kampanii.
Gielon. Radlin p. Jarocin.
zdz 85 094

Dziewczyna
uczciwa. zaufana. doberman goto-
waniem. prasowaniem szt. biele-
lizny. dobrymi świadectwami.
szuka posady. Oferty Kurjer
Pozn. zdz 85 058

Posługaczka
okolicy Ławica dworzec. osiedle.
poszukuje posady. Kaczmarków-
na. ul. Chodziejska 7. zdz 85 041

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer Pozn.
zdz 84 913

Służąca
młodsza. 10 lat miesięcznie. szuka
posady. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdz 85 007

Wiejska
dziewczyna z dlugoletnim świa-
dectwami poszukuje posady do
wszystkiego zaraz. Oferty Ku-
rjer Poznański zdz 84 967

Posługi
3 razy w tygodniu szuka uczci-
wa dziewczyna. Zgłoszenia Ku-
rjer Poznański zdz 84 985

Francuzka
lat 40 poszukuje posady do pro-
wadzenia gospodarstwa u sa-
motnej osoby z dzieckiem lub u
starszej pani. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdz 84 034

Sierota
nawskroć uczciwa. chętna szuka
posady 3 razy w tygodniu z do-
brzym poleceniem. Oferty Kurjer
Poznański zdz 85 082

Dziewczyna
poszukuje posady cokolwiek go-
towaniem na małe miasto. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 692

Dziewczyna
z gotowaniem. praniem. doberman
świadectwami. poszukuje posady.
Oferty Kurjer P. zn. zdz 84 632

2 000
gotówka mam. Przyjmuje posade.
Proszę propozycje. Rezyko nie-
wykluczone. Oferty Kurjer Poz-
nański zdz 84 678

Panna
do dzieci z szyciem może zająć
się gospodarstwem domowym
przyjmuje posade zaraz lub póź-
niej. Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 453

Poszukuje
posługi godziny 10-3-ciej. Oferty
Kurjer Poznański zdz 84 458

Służąca
poszukuje posady za utrzymanie
Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 533

Dziewczyna
porządna do jednej starszej oso-
by szuka posady 15-20 miesięcz-
nie. Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 527

Szukam
posady z doberman gotowaniem za-
raz lub 15. pensja obojtena. —
Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 525

Krawcowa
pierwszorządna szuka posady —
króć dobry. Oferty Kurjer Po-
znański zdz 84 591

Młodsza
służąca poszukuje posady lub
posługi. skromnym gotowaniem.
Znam także kuchnię małopolską.
Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 522

Szukam
posługi. Łaskawe oferty Ku-
rjer Pozn. zdz 84 571

Służąca
szuka posady za utrzymanie. —
Oferty Kurjer Poznański
zdz 84 510

28. WOLNE MIEJSCA
Posługa
potrzebna Kraszewskiego 7 m. 8
zdz 84 614

Obuwnika
przyjmuje. Adres Kurjer Pozn.
zdz 84 922

Służąca
z prowincji z doberman świadec-
twami. przyjmie Piekary 7 Ja-
dlodajnia. zdz 84 741

Poważna Instytucja
przyjmuje kilka poważnych panów
warunek energiczny. wymo-
wanych z dobra garderoba. ponad
25 lat z Zgłoszenia wtorek. śro-
da 11-3 godz Poznań Fr Ra-
tajczaka 17 m 5. zdz 84 505

Fryzjerka
na stałe Górna Włda 78.
zdz 84 806

Apteka
Radziecka w Toruniu przyjmie
zaraz aryzyjka. magistra 2-3
lat praktyki lub pomocnika ru-
tynowanego. Do złożeń wyma-
gane poważne referencje z foto-
grafia. dz 2067

Kuśnierka
do przerobienia futra potrzebna.
Adres Kurjer Poznański
zdz 84 820

Hafciarka
na sztafandy od zaraz. Domini-
kańska 8. skąd wychodzi od 5-7.
zdz 84 822

Szofer
młodszy z duzsza praktyką. posu-
zukiwany. Oferty do Kurjera
Poznańskiego zdz 84 843

Panienska
inteligentna. młodsza do pomo-
cy. Skład kolonialny. tytonie.
Półwiejska 15. zdz 84 000

Uczeń
wzgl. uczennica do biura. możl.
M. S. H. Zgłoszenia warunkami
Kurjer Poznański zdz 84 938

Potrzebna
od 15. 11. dziewczyna do wszyst-
kiego z doberman gotowaniem.
Zgłoszenia codziennie od 5-8
Marsz Focha 127 i a.
zdz 84 727

**Pomocnik
gastronomiczny**
młody inteligentny z znajomo-
ścią języków obcych. zaraz dla
lokali i pietra potrzebny Mou-
lin Rouge. Kaniaka 8/9
Pg 5 556-45.10

Zarządzająca
potrzebna do pensjonatu lecznicy.
Znajomość kuchni książkowskiej
energiczna rutynowana. inteli-
gentna. Oferty Kalisz Al. Józefi-
ny 1 Pawłowski. zdz 83 775

Uczennice
do krawieczyny potrzebne —
Jaenette. Kwiatowa 4. mieszka-
nie 11. Pg 5 561-57.292

Uczeń
fryzjerski. Za Bramka 4.
zdz 84 768

Podręczne
potrzebne na konfekcje damską
Stary Rynek 37. mieszkanie 5.
zdz 84 874

Inteligentna
panienka do dzieci i lekkich pra-
c domowych może się zgłosić Gro-
bla 29 a. mieszka 5. zdz 84 872

Potrzebna
od zaraz ekspedientka branży
cukerniczo-piekarskiej. Zgłosze-
nia St. Ruprecht M. Focha 35.
zdz 84 870

Dziewczyna
do wszystkiego. szyciem przy-
chodnia. Zakret 13. mieszkanie 3.
zdz 84 944/5

Szewe
dobry potrzebny. Wielkie Gar-
bary 48. zdz 85 078

Pończosznikarke
biegła zaraz Skrwta 5 m 2.
zdz 85 072

Posługaczka
młoda Dabrowskiego 23. 8.
zdz 85 070

Humor zagraniczny

— Czem się różnią duże kawiarnie od małych?
— Tem, że w dużych są duże ceny a małe szklanki
a w małych — małe ceny, a duże szklanki.
(Le Matin — Paryż). S. F.

Przedpłata
na miesiąc listopad 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu
w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnośnieniem do
domu w Poznaniu zł 3.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem
miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych
krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeskąd w zakładzie,
strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają
prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
W wydaniach wielkoczwartkowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną
Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu
relakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej
120 gr. przed wiadomościami potocznymi 200 gr. od 1-lamowego mili-
metra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadyżki. Ogłoszenia do
wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nocy wypadkach do godz. 22 u stróża.
Drobne ogłoszenia (wieczornego) „drobne” do godz. 11. większe dłużej według możności.
25 gr. każde. dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia. powstałe
wskutek matrycowania. wydawnictwo nie odpowiada.
część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiału poświęcony danej uroczystości.
i nocą tylko 14 76 35 24 i 40 72, filja Stary Rynek 25 55. — P. K. O. Poznań nr 200 119.